

Titelblad

Kommunikation

10. semester, 2018. Aalborg Universitet København

Projekttitel: Veganisme - Løsning til medialiserede risici

Afleveringsdato: 29.05.19

Vejleder: Mette Marie Roslyng

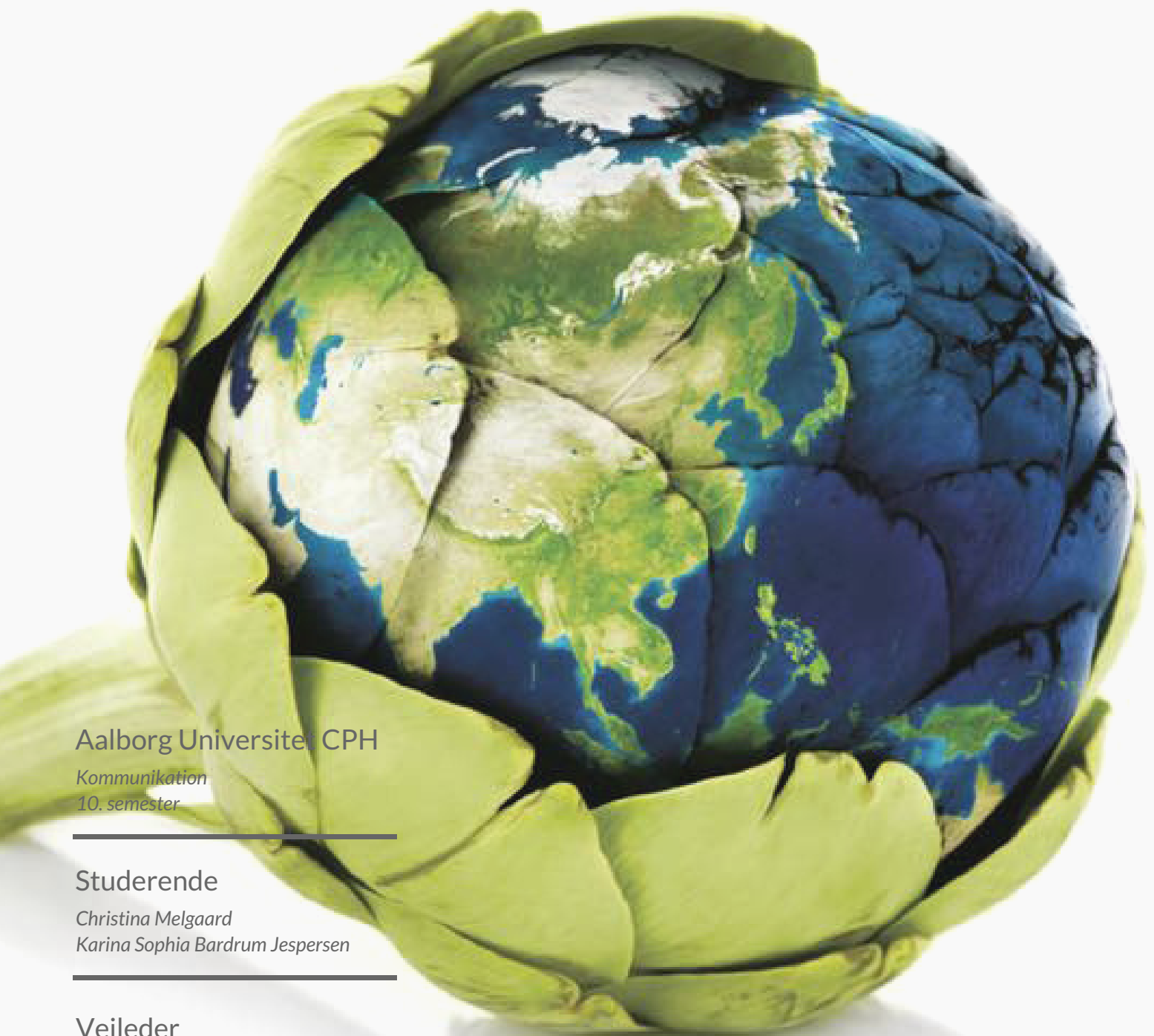
Antal anslag: 302.120 (126 normalsider)

Udarbejdet af: Christina Melgaard (20170037)
Karina Sophia Bardrum Jespersen (20176939)

Kandidatafhandling | Maj 2019

VEGANISME

- LØSNING TIL MEDIALISEREDE RISICI

Aalborg Universitet CPH

Kommunikation
10. semester

Studerende

Christina Melgaard
Karina Sophia Bardrum Jespersen

Vejleder

Mette Marie Roslyng
Antal sider: 139

TAK!

Taget i betragtning af specialeskrivningens store indflydelse på det sidste halve års hverdagsliv, og hvad fremtiden byder på efter specialets afslutning, er det vigtigt for os at uddele en tak til de personer, som har været en hjælpende hånd og en støttende klippe gennem skriveperioden.

Derfor vil vi først og fremmest uddele stor tak til Mette Marie Roslyng, som inden specialets start (Grundet Sophias graviditet) og under udformningen har bidraget med med kyndig vejledning, sparring og oprigtig interesse til stor motivation for skriveprocessen.

Derudover skal der lyde en stor tak til Sophias mor, Pia, for at passe på baby Nikoline under hele processen. Uden din hjælp, aflastning og fleksibilitet havde dette speciale ikke været afleveret til tiden.

Ikke mindst skal der lyde en tak til vores kærester og vores familier, som altid har været støttende, lyttende og hjælpende. I har troet på os hele vejen, og det har været en enorm motivation for at gøre vores bedste. Især tak fordi I troede på os, når vi selv tvivlede.

Afslutningvist skal der lyde en tak til vores vennekreds, som har hjulpet med sparring og gode råd gennem hele processen.

Abstract

Through an integrated content analysis this thesis examines the evolution of the media coverage of veganism in Danish national newspapers through a comparison of two time periods namely 2015/2016 and 2018/2019. The integrated content analysis consists of a co-dependent quantitative and qualitative study with the purpose of uncovering the tendencies associated with the media coverage of veganism.

Through a binary, quantitative coding of 398 articles this thesis discovers an intensification of the media coverage due to a 566% increase in articles involving veganism. The media coverage shows the following tendencies: a dominant positive presentation; climate and health as dominant themes combined with veganism in both time periods; and an increased focus on the political debate on veganism and plant based agriculture. To discover and uncover the representations of language this thesis examines 49 articles through the theory frame of Fairclough's critical discourse analysis supported by Entman's Framing Theory, Beck's Risk Society and Harvard's understanding of mediatization. The qualitative study is based on the quantitative findings and strives to explore how the debate of veganism is a sign of a mediatized risk society.

The discourse analysis, a linguistically oriented sociological analysis, shows three dominant themes when veganism and risk is involved in the media coverage. The veganism health theme undergoes a change of perspective from positive to negative through the two time periods due to a statement from the Danish National Board of Health, which underlines the health issues associated with the vegan diet. Therefore, veganism is considered a threat to the individual's health. On the other hand, veganism is presented as a solution in association with the climate crisis/global warming, where veganism is associated with a less CO₂-derived food culture due to the recent scientific results of the conventional agriculture's CO₂ emissions presented in FN's Special Report. This shows that veganism isn't covered as an independent phenomenon, which is also reflected in the political debate, where veganism and plant-based alternatives are discussed as a solution and a threat in relation to society, the individual's free choice and the nation's economy. The framing of veganism and an increasing awareness of the usage of expert and science discourses combined with both the pro-veganism and anti-veganism discourses, leaves the individual with ambiguous scientific

results and the questions are; which risk, result and expert ends up influencing the choice of the individual? And who ends up with the responsibility; the individual, the society, the world, the politicians or the media? The thesis ends with discussing whether it is the risk society, the politics or the risks that are mediatized as a part of the conclusion. This also means that the thesis will discuss the sociological aspects throughout the analysis. Furthermore, this thesis will receive critic by some for the speciesism mind set throughout the integrated content analysis, which will be reflected upon in the conclusion of this study.

Indholdsfortegnelse

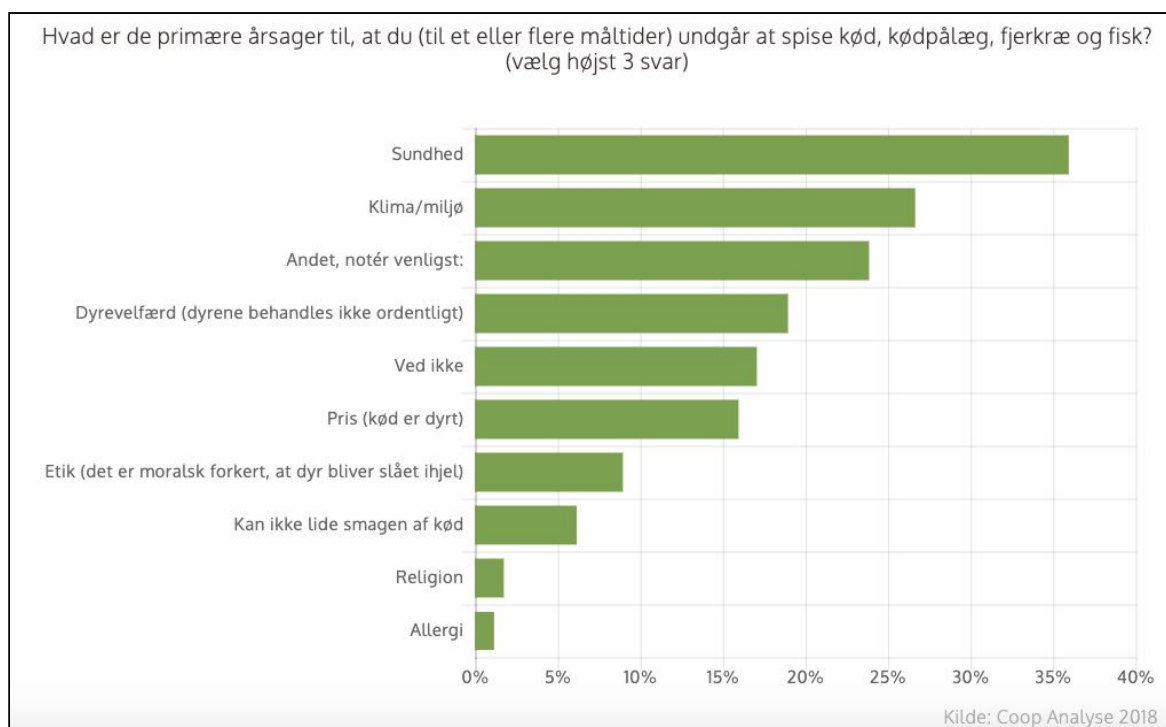
Kapitel 1 - Introduktion	3
1.1 Indledning	3
1.2 Problemfelt	5
1.3 Specialets struktur	6
Kapitel 2 - Litteraturreview	8
2.1 Veganismens brede forskningstilgange	8
2.2 Kødets rolle & veganismens indtog	9
2.3 Mad som social og politisk praksis	11
2.4 Kommunikation & fødevarer	14
Kapitel 3 - Teori	18
3.1 Kritisk diskursanalyse	18
3.1.1 Kritisk diskursanalyse af veganisme i nyhedsmedierne	19
3.2 Tekst	21
3.2.1 Transitivitet og modalitet	21
3.3 Diskursiv praksis	22
3.3.1 Intertekstualitet og interdiskursivitet	23
3.3.2 Genre	24
3.3.3 Hegemoni	24
3.3.4 Veganismeframes og -diskurser	25
3.4 Den sociale praksis	27
3.4.1 Medialisering af politiske aktørers dagsorden	27
3.4.2 Medialiseringens rolle i risikosamfundet	29
3.4.3 Ekspertbrug i risikosamfundet	32
3.4.4 Konstruktionen af risiko	34
3.5 Kritik af teori	35
3.5.1 Kritisk diskursanalyse	35
3.6 Teoriernes samspil	36
3.6.1 Modernitetsforståelse	36
3.6.2 Tekstens betydning	37
3.6.3 Videnskabsteoretisk afsæt	39
Kapitel 4 - Metode	41
4.1 Undersøgellesdesign	41
4.2 Integreret indholdsanalyse	42
4.2.1 Sampling	45
4.2.2 Kodningsskema og kodningsmanual	49
4.2.2.1 Variable og værdier	49
4.2.2.2 Pilottest	52

4.3 Fejlkilder og refleksioner	53
4.4 Reliabilitet og validitet	54
Kapitel 5 - Analyse	56
5.1 Veganismedækningens tendenser	56
5.1.1 Den overordnede udvikling fra 2015 til 2019	57
5.1.1.1 Veganisme som identitetsmarkør	59
5.1.1.2 Hvilken ladning bruges oftest, når debatten handler om veganisme?	61
5.2 De dominerende temaer i mediedækningen	63
5.2.1 Tema 1) Paradigmeskifte i sundhedsforståelsen	65
5.2.1.1 Sundhedspositiv	67
5.2.1.2 Sundhedsnegativ	71
5.2.1.3 Den diskursive og sociale praksis: Erfaringer versus videnskab	77
5.2.1.4 Den diskursive & sociale praksis: Biologisk sandhed versus kulturel sandhed	86
5.2.1.5 Delkonklusion: Diskurskombinationen	87
5.2.2 Tema 2) Det øgede klimafokus	88
5.2.2.1 Den diskursive & sociale praksis: Mediernes rolle	99
5.2.2.2 Modstridende risici slører debatten	103
5.2.2.3 Delkonklusion: Diskurskombination	104
4.2.3 Tema 3) Når kost gøres politisk	105
4.2.3.1 Tekst og diskursiv praksis: Debattens politisering	105
4.2.3.2 Diskursiv & social praksis: Ideologiernes grundelementer	115
4.2.3.3 Tekst og diskursiv praksis: Avistypers forskellige fremstillinger	116
4.2.3.3.1 Den negative fremstilling	120
4.2.3.3.2 Den positive fremstilling	125
4.2.3.4 Social praksis: Hvor ligger ansvaret?	129
4.2.3.5 Delkonklusion: Diskurskombination	132
Kapitel 6 - Diskussion	133
6.1 Specialets placering sammenlignet med andre undersøgelsers resultater	133
6.2 Mulig metodisk bias	134
6.3 Fremstilling versus iscenesættelse	135
6.4 Medialisering af hvad?	135
Kapitel 7 - Konklusion	138
Litteraturliste	140
Bilagsoversigt	148
Bilag 1 - Grafer	148
Bilag 2 - Artikeloversigt	148
Bilag 3 - Kodningsmanual	148
Bilag 4 - Kodningsskema	148
Bilag 5 - Godkendelse af litteratur	148

Kapitel 1 - Introduktion

1.1 Indledning

Et af menneskets basale behov er mad, men hvilken kost, der er den ”korrekte”, synes at blive vanskeligere og vanskeligere at gennemskue for den almene forbruger. Siden 1976 har Fødevarestyrelsen udgivet råd og anbefalinger, ”De officielle kostråd”, i forsøget på at vejlede danskerne til at spise ”korrekt” med henblik på, at fremme den generelle sundhed. I kraft af, at disse kostråd bygger på et videnskabeligt grundlag, må det siges, at Fødevarestyrelsen besidder en vis troværdighed og autoritet, når det omhandler kost og ernæring. På trods af dette synes det, at Fødevarestyrelsen ikke er de eneste, som påvirker de danske forbrugers kostvalg. I de senere år har der været en stor bølge af forskellige populære diæter, såsom stenalderkost (palæo), low carb high fat og raw food, som i en længere årrække ændrede mange danskers kostvalg (Schiøler & Johansen, 2015 s. 1). Fokuset på disse diættrends, der udelukkende koncentrerer sig om individets sundhed, er dog begyndt at falde. I stedet er der kommet en ny dreng i klassen – Den veganske kost – som i modsætning til de førnævnte diæter skyldes mere end blot sundhed. Argumenter som dyrevelfærd og klima har nemlig stor indflydelse på fravalget af animalske produkter (Vegetarisk, 2018).

Ifølge FødevarerWatch fik veganismen sit gennembrud i 2017 både blandt forbrugerne, men også hos detailhandlen og blev spået til, at få større andel af fremtidens fødevarermarked (FødevarerWatch, 2017). Trenden er også begyndt at ses tydeligt i det danske samfund, hvor virksomheden Naturli' de seneste år har lanceret eksempelvis "*Hakket*", som agerer erstatning for hakket kød og dermed efterligner hakket oksekød i smag og udseende (Naturli-foods, u.å.). Herudover lancerede Netto, i maj 2019, deres egen plantebaseret serie, SPIR, med 19 plantebaserede produkter med begrundelsen: "Mere end halvdelen af danskerne har et ønske om at reducere forbruget af animalske fødevarer (...) med SPIR gør Netto nu også det plantebaserede alternativ tilgængeligt for den brede danske befolkning" (Netto, u.å.). Dette understøttes yderligere af analyser udarbejdet af Coop og Dansk Vegetarisk Forening, som i 2018 konkluderede, at halvdelen af danskerne ønskede mindre kød i fremtiden (Coop A, 2018), og at salget af plantebaserede drikke var mere end femdoblet siden 2013 (Coop B, 2018). Hertil er danskere, som primært spiser vegetarisk, tredoblet fra 2010 til 2017, hvoraf ca. 20% af disse er veganere (Vegetarisk, 2018). Det er således blevet et fænomen, der stiger i popularitet, og som hverken forbrugeren, detailhandlen eller de politiske aktører kan komme udenom, hvilket kommer til udtryk i politik, på de sociale medier og i nyhedsbilledet. En af grundene til denne dækning er, at veganisme er blevet en offentlig debat. For veganisme er mere en blot en diæt, som veganerne lever efter for deres egen sundhedsmæssige skyld. Debatten inddrager nemlig også elementer såsom global opvarmning og dyrevelfærd og tager dermed udgangspunkt i mere end blot individets eget valg, men også hvad der er godt for samfundet, jorden og dyrene. Resultatet af dette er en større offentlig diskussion omkring, hvad der er rigtigt og forkert at indtage.

1.2 Problemfelt

Det er i feltet af disse modstridende positioner, at der ses en interessant problemstilling træde frem. Det er derfor hensigten med dette speciale at undersøge, hvordan aktørerne i debatten fremstiller veganisme og plantebaseret kost og dertil, hvordan det kommer til udtryk i nyhedsmedierne. Dette skyldes bl.a., at specialets forståelse bygger på, at mennesket danner sine holdninger i mødet med kommunikation og således lader sig påvirke af sociale, kommunikative samt ubevidste faktorer. En af nutidens største kommunikatører er medierne, og de er derfor også en indflydelsesrig brik, når individers viden indsamles og forståelser dannes (Lund, 2004, s. 393). Disse betragtninger og forståelser skaber et interessant

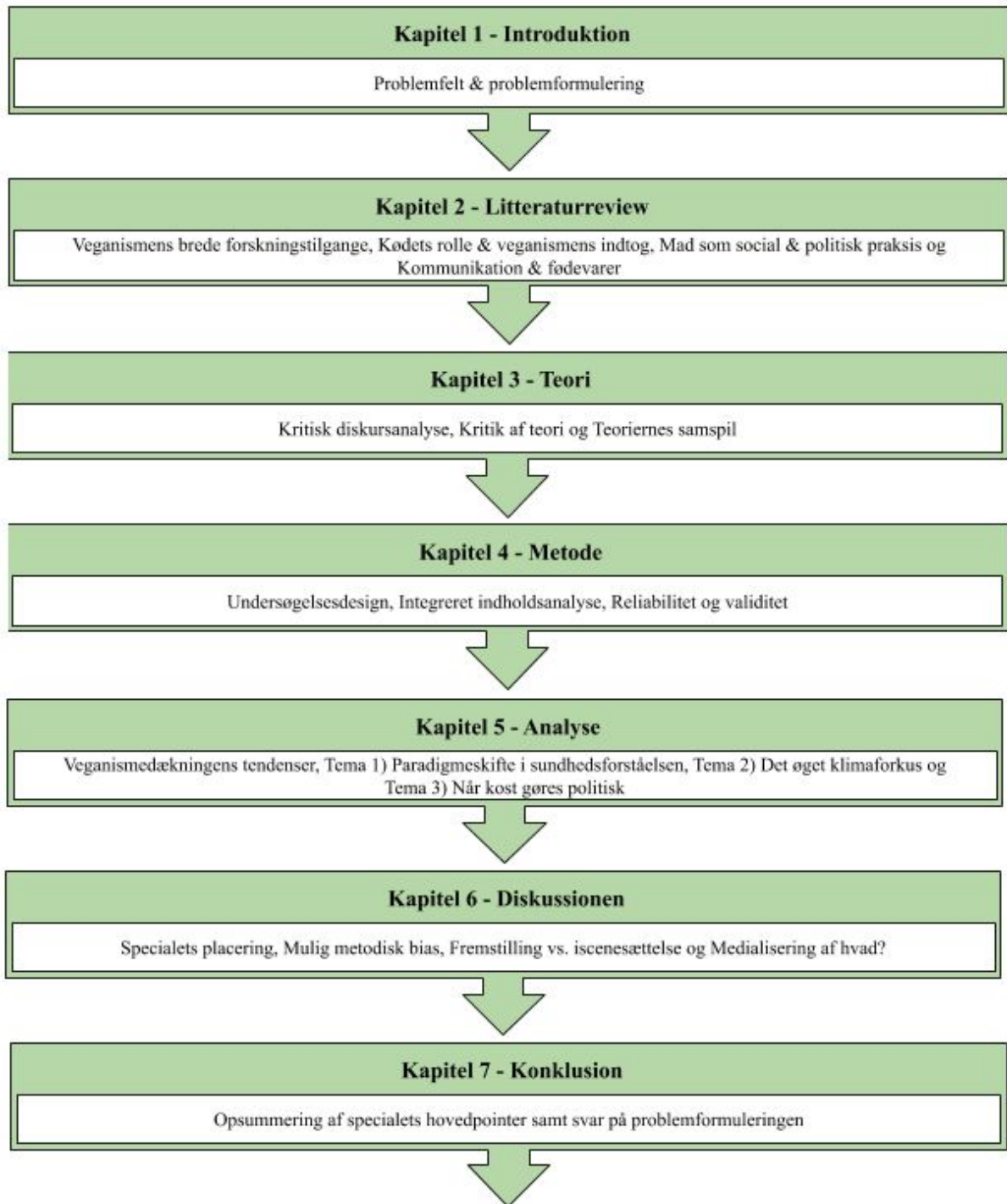
fundament, idet aktørerne i debatten har yderst modstridende holdninger til emnet, som begrundes med forskellige risici, hvorfor det kan være svært for forbrugeren at drage en konklusion om, hvilken kost de bør indtage og hvorfor. Herudover er dette fokusområde ikke blevet synderligt udforsket - specielt ikke i nyere forskning og slet ikke i dansk kontekst. Der er i skrivende stund ingen studier omhandlende de danske mediers fremstilling af veganisme samt hvordan, debattens aktører indtager de forskellige positioner med forhåbningen om at påvirke danskernes kostvaner og stillingtagen til veganisme og plantebaseret kost. Det er derfor ønsket med dette speciale at få ny indsigt i debatten samt bidrage med nye iagttagelser ud fra et kommunikationsteoretisk perspektiv. Hertil findes udvikling interessant, da det ifølge undersøgelser fra bl.a. Coop og Dansk Vegetarisk forening, tyder på, at udviklingen har været kraftigt stignede de seneste par år (ca. år 2015-2018). Det er derfor interessant, hvordan det afspejles i nyhedsbilledet. Problemformuleringen lyder derfor således:

Hvordan har fremstillingen af veganisme i de landsdækkende, danske nyhedsmedier udviklet sig fra 2015 til 2019, og hvordan er debatten et udtryk for medialisering af risikosamfundet?

Til at sikre en fælles forståelse for problemformuleringen og dens centrale begreber, vil disse kort blive redegjort for. Først og fremmest bygger specialets forståelse af veganer på Oxford English Dictionarys definition: "A person who abstains from all food of animal origin and avoids the use of animal products in other forms or (adj.) Of or relating to vegans or veganism; based on the principles of vegans" (Oxford English Dictionary, 3rd ed., s.v. "vegan, n.2 and adj.2.). Veganisme skal dermed forstås som betegnelsen for den praksis, hvor der udelukkende indtages vegetabiliske fødevarer samt tages afstand fra, at udnytte dyr til føde eller andre formål på baggrund af grundlæggende principper. Herudover er 'fremstilling' et nøje udvalgt ord, da det anses som værende neutralt og ikke hentyder til, at medierne nødvendigvis har en defineret agenda med formålet om at påvirke forbrugeren eller iscenesætte debatten på en bestemt måde. Afslutningsvis tager specialet og derfor også problemformuleringen udgangspunkt i *risikosamfundet*, hvilket er et begreb fra Ulrick Beck. Da Becks teori er bærende for specialets teoretiske grundlag, vil den blive uddybet i teoriafsnittet (jf. 3.4).

1.3 Specialets struktur

Specialet består af 6 kapitler. Kapitel 1 er en præsentation af specialet og dets problemfelt, hvorefter der i kapitel 2 gives en introduktion til relevante undersøgelser og litteratur inden for felterne; fødevarekultur, madsociologi og veganisme. I kapitel 3 vil specialets primære teorier fremlægges, hvor Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse udgør den teoretiske ramme suppleret af henholdsvis Hjarvards medialisering, Entmans framing teori samt elementer af Ulrich Becks teori vedrørende risikosamfundet. Kapitlet afsluttes med en refleksion af teoriernes samspil, specialets videnskabsteoretiske afsæt og en forklaring af, hvordan specialet forholder sig til kritikken tilknyttet kritisk diskursanalyse. Det efterfølgende kapitel, kapitel 4, indeholder en gennemgang af specialets metode og empiriindsamling samt fremgangsmåden og refleksioner heraf. Herefter kommer specialets tyngdepunkt i kapitel 5, som indeholder udfoldelsen af den kritiske diskursanalyse, der er udarbejdet på baggrund af den indsamlede empiri. Dette kapitel vil bearbejde udviklingen i mediedækningen og undersøge mediedækningens tre primære temaers tekst samt deres diskursive og sociale praksis. Analysen vil forholde sig reflekterende og diskuterende ift. resultaterne i belysningen af den sociale praksis. Grunden den diskuterende og refleksive tilgang gennem analysen vil kapitel 6 forholde sig diskuterende og reflekterende til lignende undersøgelser resultater, metoden og analysen. Speciale afsluttes med en konkluderende opsamling af resultaterne fra specialet med henblik på at besvare problemformuleringen bedst muligt. Hvert kapitel og de tilhørende underafsnit har fået tildelt hver deres numeriske ID, som vil blive anvendt når der i specialet refereres til de specifikke afsnit. Således har dette afsnit ID'et 1.3, hvorfor der i specialet vil blive henvist til eksempelvis dette afsnit ved, at den refererende sætning indeholder (jf. 1.3).

Kapitel 2 - Litteraturreview

Litteraturreviewet har til formål, at danne grobund for den senere undersøgelse samt at klarlægge, hvor den eksisterende litteratur kommer til kort, og skildre, hvordan studiet kan bidrage med ny viden til problemfeltet. Følgende kapitel vil derfor gennemgå relevante undersøgelser og tilhørende litteratur, som beskæftiger sig med fødevarekultur, madsociologi og veganisme.

2.1 Veganismens brede forskningstilgange

Som nævnt i indledningen er veganisme en af de nyeste tendenser inden for madkultur kloden rundt. Dog viser studier, at fravælgelsen af kød og andre mejeriprodukter er mest populært i de vestlige lande (Key, Appleby & Rosell, 2006, s. 35). Veganisme er gjort til genstandsfelt for mange studier, som spænder bredt på tværs af forskningsfelter. Fødevarer- og ernæringsstudier har primært fokuseret på sundhedsmæssige fordele og/eller ulemper tilknyttet den plantebaseret kost, hvor veganisme ofte tilknyttes bedre helbred men anskues som en udfordring, når det kommer til vitaminindtag (Eks. Sneijder & Temolder, 2015). Biologiske studier sætter bl.a spørgsmålstejn ved, om mennesket overhovedet er designet til udelukkende at leve af plantebaseret kost (Eks. Key, Appleby & Rosell, 2006, s 35; Pawlak, 2017, s. 1259), og om vores tarmsystemer og tandsæt er beregnet til at spise kød (McDougall, 2013). Undersøgelser indenfor det sociologiske felt har fokuseret på eksempelvis kødets status i samfundet (Eks. Holm & Møhl, 2000, s. 277), og hvordan veganisme kan danne rammerne for et socialt fællesskab, fysisk såvel som digitalt grundet individernes fælles ideologi eller tankesystem (Eks. Ulusoy, 2015, s. 422). Veganisme betragtes ofte som en ideologi eller som en livsstil, som rækker længere end blot en diæt. Det skyldes primært, at veganisme knyttes til etiske spørgsmål ift. dyrevelfærd (Eks. Ulusoy, 2015, s. 422) og klimamæssige udfordringer, da mange studier peger på, at produktionen af kød, især oksekød, er en af de store CO₂-syndere i samfundet (Eks. Leuenberg, Jungbluth, & Büsser, 2010, s. 1). Dermed findes der mange studier, som har fokuseret på de etiske dilemmaer, som kosten er dannet på baggrund af.

Dette litteraturreview vil undersøge og diskutere forskellige sociologiske såvel som etiske teorier og undersøgelser af veganerkosten, for at skabe et større indblik i madsociologi, fødevarers betydning og samfundets såvel som individernes fordele og ulemper, når kosten er blevet fuldkomment plantebaseret samt politisk forbrug, når det kommer til fødevarer.

Det er interessant, at undersøge veganismen i et kulturelt og kommunikativt perspektiv, med fokus på kødets rolle i de danske husholdninger og i det danske samfund, da kød ifølge Twigg er den fødevarer med højest status i fødevarersamfundet verdenen over (Fra: Holm, 2000, s. 277). Især i Danmark har kødet en stor samfundsmæssig betydning, da en stor del af landets eksportindkomst er afhængig af madeksport (Holm, 2003, s. 141) og især svineeksport (If, 2019). Derudover er centrum for danske husholdningers måltider oftest kød (Holm, 2000, s. 277), hvorfor negative aspekter af kød og animalske produkter ikke nødvendigvis er forbundet med nedsat kødforbrug, men derimod også er tilknyttet tendensen og kostpræferencens krav om at omstrukturere måltider ift. kødets plads i måltidet.

2.2 Kødets rolle & veganismens indtog

Negative holdninger til kød, som veganerdebatten ofte er præget af, bliver ofte udtrykt med mere følelse end andre fødevarer (Holm, 2000, s. 277). Dette kan hænge sammen med, at mennesker har stærke følelser omkring, hvad de putter i munden og dermed sjældent er neutrale, hvad angår madvaner, idet mad er en af de primære kilder til *affect*, eftersom det i et omfang svæver mellem, at det er tilfredsstillende og truende (Rozin, 2007, s. 392).

På baggrund af en undersøgelse af københavnernes madvaner pointerer Holm, at kødets popularitet var i færd med at falde i byområdet allerede før BSE-krisen¹, hvilket skyldes kødets fremstilling og forarbejdning i det moderne landbrug og industri, oplysning omkring dyrevelfærd og selve fødevarekulturen, hvilket resulterede i opfattelsen af, at kød er usundt (Holm, 2000, s. 277). Den vestlige verdens madkultur er præget af kød, og ofte planlægges måltiderne med kød som centrum (Holm, 2000, s. 277). Dermed er det for størstedelen af befolkningen også familiært, hvilket ofte trækker en parallel til tryghed (Rozin, 2007, s. 395). Tryghedsperspektivet angående kød kan hænge sammen med den tilstand, som Norgaard betegner som ”fortabte i komfort”, hvor individer eksisterer i det, han kalder ”hotel civilization”, som er en betegnelse, hvor individet er domineret af bekvemmelighed (Norgaard, 2011, s. 220).

¹ Det store udbrud af *Bovine Spongiform Encephalopathy* (kogalskab), i Europa i 90'erne og start 00'erne.

Kødets centrale position i den vestlige verdens kulinariske kultur afspejles paradoksalt i den vestlige verdens vegetarkultur, da vegetarisk madlavning deler selvsamme struktur af kødretter med tilhørende erstatninger for værdien af kød (Gvion-Rosenberg, 1990, s. 62). Denne dominerende position, som kødet har, er dog faldende i takt med det stigende antal vegetarer, veganere, pescetarer og flexitarer (Vegetarisk, 2018). Som nævnt i indledningen (jf. 1.1) har undersøgelser udarbejdet i samarbejdet mellem Coop og Dansk Vegetarisk Forening peget på, at halvdelen af danskerne ønsker mindre kød i fremtiden (Coop A, 2018), hvoraf det primært er de unge mellem 15-34 år, som vælger kødet fra. Dansk Vegetarisk Forening understreger derudover, at 70% af de, som lever vegetarisk, er kvinder (Vegetarisk, 2018). Dette kan hænge sammen med, at “In most cases, males are more involved in the procurement of animal foods, and females in the procurement of plant food, with females more involved in the preparation of food for ingestion” (Rozin, 2007, s. 396). Holm tilslutter sig denne forståelse, hvor hun ligeledes pointerer, at mænd betragtes som mere modvillige til at skære ned på deres kødforbrug (Holm, 2000, s. 279).

Den stigende interesse for plantebaseret kost kan ifølge litteraturen skyldes den bekymring, som kødproduktion ofte er genstand for (Holm & Møhl, 2000, s. 277). Ifølge Holm og Møhl er det bekymringer om dyrs levevilkår og velfærd i det moderne industrialiserede landbrug, som blev betragtet af de interviewede københavnere som at underminere kvaliteten af kød (Holm & Møhl, 2000, s. 279). Som følge heraf blev kødkvaliteten opfattet som faldende både med hensyn til gastronomisk kvalitet og sundhed. Holms undersøgelse viste derudover, at respondenterne i hendes interviews primært betragtede kød som værende usundt (Holm & Møhl, 2000, s. 179). Kødets faldende status forklarer Gruen & Jones (2015) således; “Once one adopts a vegan lifestyle, she then has “clean hands” and may carry on her consumerism with a clear conscience, since no animals were harmed in the production of her vegan consumer goods” (Gruen & Jones, 2015, s. 155). Metaforen om rene hænder, *clean hands*, kan hænge sammen med Mary Douglas’ studie af urenhed & snavs (1997), hvor hun argumenterer for, at urenheder og snavs basalt set er en følelse af uorden samt pointerer, at uorden skabes, når den kulturelle orden og systemer sættes under pres (Douglas, 1997, s. 21). Ifølge Douglas består samfundet derfor af værdier og systemer, som skal beskyttes mod de uvedkommende, destruktive kræfter. Hvis de destruktive kræfter forstyrrer den i forvejen etablerede orden, forbindes det med fare og urenhed (Douglas, 1997, s. 112). Dette kan være

det basale belæg for de stærke følelser, som ofte er indblandet, når debatten drejer sig om veganisme. På den ene side er kødspisning allerede en etableret del af samfundet og madkulturen, hvor destruktive kræfter, i dette tilfælde veganismen, kommer og forstyrrer. På den anden side, vælger mennesker ofte den veganske kost grundet eksempelvis sundhed og miljø (Ulusoy, 2015 s. 421), hvorfor det kan anskues som, at samfundets etablerede orden ift. sundhed og klima, forstyrres af kød, som dermed anses som destruktive kræfter, da det ofte opfattes som usundt eller skadeligt for miljøet (Ulusoy, 2015, s. 421).

2.3 Mad som social og politisk praksis

Mens kød agerer centrum for de fleste traditionelle måltider, er maden ofte centrum, når det kommer til sociale fællesskaber eller samlinger (Twigg, 1979 s. 13). "Eating at meals is usually a social occasion. Sharing food is a form of bonding - throughout the world, one shares food with those with whom one is close, and this sharing reinforces the closeness" (Rozin, 2007, s. 396). Hertil kan der rejses spørgsmålet om, at når en person ikke deler samme madvaner og -præferencer med majoriteten, om individet så automatisk søger efter nyt fællesskab med samme (mad)interesse? Det er i hvert fald sådan Vegana, Danmarks første veganerbevægelse, blev skabt, da "fanatisk vegetar" blev brugt om formanden, som derfor søgte andre fællesskaber med ligesindede (Vegana, 2019). Denne søgen mod nye fællesskaber, hvor veganisme er det fælles tankesystem, kan forklares ud fra følgende: "Identifying as a vegan is a public declaration of one's identity, morals and lifestyle" (Greenebaum, 2012, s. 129). Hertil opstår spørgsmålet om, hvorvidt veganisme kan betragtes som en ideologi. På den ene side, betragtes livsstilen og holdningen som værende en ideologisk erklæring: "Vegan consumers hold much core characteristics and qualities of consumer resistance, and make ideological and political statements on both personal and collective levels" (Ulusoy, 2015, s. 421). På den anden side anskues veganisme udelukkende som et label til identitetsskabelse for en gruppe af mennesker med samme politiske, etiske eller sociale ståsted: "As stated in the introduction, veganism in its totality is not an ideology or a tradition of struggle; it only exists as these things for a minority of those who identify as vegans" (Gelderloos, 2011, s. 4).

Problematikken i forbindelse med ideologi er, at opfattelsen af ideologi varierer, hvor nogle anser ideologi som værende dogmatisk, mens andre anskuer det som værende en "bærer" af

konnotationer af politisk raffinement (Gerring, 1997, s. 957), herunder bl.a. dominerende tanke-systemer. Uanset om det anskues som en ideologi eller ej, kan det ikke undgås, at veganisme karakteriseres som en bevægelse - og i mange tilfælde kan det karakteriseres som både en social, kulturel og politiske bevægelse.

Nye sociale bevægelser kan karakteriseres som "(...) et samlebegreb for de protestgrupper og politiske strømninger, der er dukket op fra og med studenterbevægelsen sidst i 60'erne (økologibevægelsen, den nye kvindebevægelse, alternativgrupper, borgerinitiativer, regionale bevægelser m.m.)" (Roth, 1984, s. 49). Veganisme er primært opstået som et opgør med og en protest mod kødforbruget, hvorfor bevægelsen kan anskues som en del af protestkulturen, som forsøger at påvirke de etablerede partiers og organisationers politiske kultur. Vegana blev netop også skabt som et fællesskab for individer med samme "fanatiske" tilgang til mad og som en måde at bringe veganske produkter til Danmark. I dag arbejder Vegana tæt sammen med Dansk Vegetarisk Forening, hvilket også kan anskues som en social bevægelse (Vegana, 2019). "Der er voksende tilslutning til dem, der beskriver de nye sociale bevægelser som bærere af nye værdier, holdninger og af en ny livsmåde" (Roth, 1984, s. 54), og hertil kan der hurtigt udledes, at veganismen passer ind. Det er nye værdier, som tilknyttes ikke blot ens madvaner men også politiske holdninger og livssyn generelt, da det, som fastlagt tidligere, er mere end blot en diæt. "»Bevidsthedsændring«, »eksemplarisk praksis« og »oplevet utopi« er stikord fra den ideologiserede diskussion i og omkring de nye strømninger, som dækker over og politisk skærper den samfundsmæssige konflikt ved hjælp af snak om kulturelle værdiholdninger" (Roth, 1984, s. 54). Netop dette citat vidner også om, at veganisme og veganske bevægelser er skabt som et resultat af det, som Ulrich Beck karakteriserer som risikosamfundet, hvorfor veganisme både kan anskues som en social og kulturel bevægelse. Becks teori omkring risikosamfund vil blive uddybet i kapitel 3 - Teori. Netop ordet "bevidsthedsændring" kan have en tæt sammenkobling med risikosamfundet, da der i risikosamfundet i forhold til tidligere i langt højere grad har behov for videnskabens apparater, teorier og fortolkninger for at blive mere bevidste om de farer og risici, som individerne omgås (Beck, 1997, s. 71), hvilket netop kan resultere i disse nye former for bevægelser.

I forhold til sundhedsproblematikker omtaler Lupton (1993) bl.a. livsstilsrisiko. Det enkelte individ pålægges skylden for at påføre sig (livsstils)risiko som konsekvens af dennes livsstil, hvorfor individet motiveres til at tage mindre risikofyldte valg gennem livet (Lupton, 1993, s. 59). Dette gøres gennem oplysning via kampagner, også når det kommer til veganerdebatten, fra bl.a. Dansk Vegetarisk Forening, hvor der ofte stilles spørgsmålstejn ved sundheden i kødforbrug (Vegetarisk, u.å.). Dansk Vegetarisk Forening kørte bl.a. deres "Komælk er til kalve"-kampagne, hvor oplysning var nøgleordet. Kampagnen, som udfoldede sig på de sociale medier, indeholdte passager som;

Komælk har vi dog en lang tradition for at drikke her i landet, men vidste du, at størstedelen af verdens befolkning slet ikke KAN drikke mælk? Over 60 % af alle mennesker er nemlig ikke genetisk tilpassede til at drikke mælk efter 2-5 årsalderen (Vegetarisk, 2016)

Disse udmeldinger blev bakket op med fakta om komælks påvirkning på miljøet. Her kommunikerer der på baggrund af risici ved at vælge komælk. Arla, Danmarks største mejerivirksomhed, har som modsvar afviklet kampagnen "Mælk er sundt", som spiller på det næringsindhold, som mælk netop indeholder (Willesen, 2018). Denne form for markedsrettethed, når det handler om fødevarer, i dette tilfælde mælk, bryder, ifølge Halkier og Holm, med madens centrering i sociale relationer og resulterer i stedet i, at mange forbrugere tilknytter mad og måltider til miljø- og sundhedsmæssige risici (Halkier & Holm, 2004, s. 10). Det hænger utvivlsomt sammen med, at spisning iscenesættes ud fra sundheds- og miljømæssige perspektiver, som ovenstående kampagner er et eksempel på, hvorfor mad for forbrugeren ender som et refleksivt praksisfelt (Gronow, 1997, s. 111-130). Hertil er hovedpointen, i forhold til dette speciales fokus, at mediebilledet er konstant foranderlig, og de oplysninger, som iscenesættes af fagfolk, er forbrugeren afhængig af for efterfølgende at kunne leve med og/eller forsøge at bekæmpe den pågældende risiko.

Netop derfor er mediernes iscenesættelse af veganerkosten interessant at undersøge yderligere, da det primært er der, hvor forbrugeren navigerer sig gennem oplysningsjunglen i søgen efter et ståsted - uanset om det drejer sig om helbred eller livskvalitet. Man kommer ikke udenom, at medierne spiller en stor rolle som samfundsoplysende institution, som ofte opleves manipuleret og udnyttet af politiske aktører (Lund, 2004, s. 393).

2.4 Kommunikation & fødevarer

Som et resultat af risikosamfundet såvel som medialiseringen, som projektet uddyber yderligere i det kommende teoriansnit (jf. 3.4), søger forbrugerne også mere information. Det sker i langt højere grad på internettet, som er en altid tilstedeværende faktor, når forbrugerne skal "forhandle" deres meninger og opfattelser individuelt såvel som kollektivt (Povlsen, Holst & Poulsen. 2012, s. 4). Det gælder især fødevarer efter de seneste års fødevareskandaler, som har hersket i Europa (Verbeke, 2008, s. 281). Verbekes undersøgelse af fødevarekampagners kommunikation tager udgangspunkt i, at forbrugeres fødevarevalg påvirkes af kommunikation og information (Verbeke, 2008, s. 281), samtidig fastslår undersøgelsen dog, at forbrugere har en større tendens til at lade sig påvirke og derefter ændre vaner på baggrund af negativt ladede kampagner fremfor positivt ladede (Verbeke, 2008, s. 284). Forbrugere søger dermed information til bl.a. at få kendskab til de etiske og sundhedsmæssige betingelser for, hvordan maden produceres (Verbeke, 2008, s. 281). Undersøgelsen viser, at forbrugernes basisviden om fødevarer primært stammer fra reklamer, hvilket alligevel ansues som forbrugernes mindst troværdige informationskilde (Verbeke, 2008, s. 284). Information og kommunikation om fødevarer har dog været tiltagende, da konkurrencen på markedet er blevet større og dermed kræver differentiering af produkter og markedsorientering (Verbeke, 2008, s. 282). Dette resulterer i, at det offentlige - både stat og institutioner, som er involveret i og med fødevarer og sundhed, er blevet vigtige nøgleaktører, når det kommer til fødevare-relateret information (Verbeke, 2008, s. 282). Søgen efter information peger i retning af, at forbrugere ikke er passive men derimod aktivt søger efter information, hvor denne information efterfølgende fortolkes og forhandles i kombination med faktorer såsom individernes historie, erfaringer og antagelser om f.eks. mediekildernes troværdighed (Povlsen et al, 2012, s. 4). I forlængelse heraf inddrages Kristensen (2011), som påpeger, at danskerne ofte anses som rationelle forbrugere, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet. Individer lader sig nemlig påvirke af sociale, kommunikative og ubevidste faktorer. Dette skyldes bl.a. at hvordan der argumenteres har en afgørende betydning for, hvordan budskabet opfattes. Ifølge Christoffersen og Fahlén er der i det vestlige samfunds klimadebat en rationalitets standard, selvom forskning har påvist, at følelser har en afgørende rolle i, hvorfor de enkelte forbrugere handler bæredygtigt (Christoffer & Fahlén, 2016, s. 7). I forlængelse af dette, hævder forskerne Buijs og Lawrence, at når et problem bliver

følelsesmæssigt ladet, er det lettere at påvirke en person til at ændre adfærd (Fra: Christoffersen & Fahlén, 2016, s. 7). Det er dermed interessant at undersøge, hvordan veganisme bliver fremstillet i medierne, da mediernes projektering efter sigende har stor betydning for danskernes holdning til debatten og kødets status.

Hvad angår mediernes fremstilling af fødevarer og specielt veganisme, er dette ikke et særligt efterforsket felt. Dog ses der alligevel nogle ligheder i de fundne forskningsartikler vedrørende mediernes præsentation af kød, veganisme og kultiveret kød. Overordnet er det de negative historier relateret til den nuværende kødproduktion, som har lavet overskrifter i mainstream medierne (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 445), hvortil temaerne for artiklerne er; sundhed, dyrevelfærd og miljø i henhold til den globale opvarmning (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 447; Christoffersen & Fahlén, 2016, s. 12; Engnell, 2015, s. 2). Eksempelvis er der udtalt til avisen Wichita Eagle; ”Meat is becoming a ‘problem product’ because it uses about 70 percent of farmland and has environmental and animal welfare issues” (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 448). I England og USA har flere overskrifter også omhandlet sygdomme som BSE, coli og salmonellaudbrud, hvilket ifølge Goodwin & Shoulders har medført en stigende bekymring vedrørende kødproduktionen blandt forbrugerne (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 445).

Ift. mediedækningen af kultiveret kød i England og USA er omdrejningspunktet i mange af artiklerne en beskrivelse af, hvordan kødet bliver produceret samt hvilke elementer, som skal forbedres (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 445). På trods af fremlæggelsen af fordelene ved kultiveret kød i samspil med problematikkerne ved den nuværende kødproduktionen, udviser flere af artiklerne skepsis for teknologien ved kultiveret kød (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 445). Artiklerne diskuterer forbrugernes usikkerhed og bekymringer ved kødet og dertil deres accept heraf. I større dele af artiklerne, som debatterer forbrugernes accept, brugte de interviewede forbrugere ”yuck” som udråbsord til at beskrive deres ubehag og skeptiske syn på kødet (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 448). Ifølge Goodwin og Shoulders’ undersøgelse er det hovedsageligt tanken om, at kødet dannes i et laboratorium, som skræmmer forbrugerne, da de ikke bryder sig om at forbinde teknologi med mad (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 448). Yderligere fandt de frem til, at det negative syn på kultiveret kød ligeledes er dannet på baggrund af forbrugernes skepsis omkring mulige risici på trods af, at forskningen

indtil videre påpeger, at teknologien ikke er skadelig for mennesker (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 448). Endnu en mistro til teknologien bag kultiveret kød er kødets smag og tekstur, hvilket ses ved, at flere af artiklerne stiller spørgsmålstejn ved dette dilemma. Som modpol til forbrugernes skepsis inddrages der i flere af artiklerne en eller flere forskere i forsøget på at overbevise om, at teknologien ikke er farlig, og at forbrugeren ikke vil kunne se eller smage forskel på opdrættet kød og det, som er produceret i et laboratorium (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 447-448).

I de svenske medier er det primært debatten om kødets påvirkning af miljø, som fylder i køddebatten. Ifølge Christoffersen og Fahlén er det næsten halvdelen af deres analyserede køddebatartikler, hvor fokuset er på miljøaspektet (Christoffersen & Fahlén, 2016, s. 12). De beskriver mediedebatten som polariseret (Christoffersen & Fahlén, 2016, s. 23) men pointerer, at debattørerne hovedsageligt er enige om, at miljøet er et vigtigt emne, samt at kødforbruget og produktionen har en negativ indflydelse på miljøet og derfor bør gøres mere bæredygtigt. Det er således, hvordan problematikken omkring kød skal løses, der er uenighed om. De fleste debattører er fortalere for en kødskat i Sverige, hvortil de debattører, som modsætter sig dette forslag, argumenterer for at forbrugernes magt via informationsindsats, samt at kødet skal produceres lokalt, er en bedre løsning (Christoffersen & Fahlén, 2016, s. 23). Miljøet er dog sjældent et argument som står alene men forstærkes ofte ved brug af flere perspektiver såsom sundhed og dyrevelfærd (Christoffersen & Fahlén, 2016, s. 23; Engnell, 2015, s. 2). Ifølge Engnell er sundhed, ligesom miljø, et tema, som ofte optræder i den svenske mediedækning af køddebatten, som argument for at mindske kødforbruget (Engnell, 2015, s. 57). I disse artikler fokuseres der på risiciene for det enkelte individ ved at argumentere for, at folk som spiser kød har større risiko for at få sygdomme som kræft og type 2 diabetes (Engnell, 2015, s. 58). Dyrevelfærd er derimod ikke et særligt fremtrædende argument i den svenske mediedebat (Engnell, 2015, s. 58), hvilket kan skyldes, at artikler med temaerne sundhed og miljø ofte inddrager hinanden, mens det er anderledes for temaet dyrevelfærd, som ofte optræder alene i de pågældende artikler (Christoffersen & Fahlén, 2016, s. 23). Udover sundhed, dyrevelfærd og miljø er der to yderligere diskurser som har betydning; 1) *markedsdiskursen*, som dækker over beskrivelsen og diskussioner omkring kødproduktionen og 2) *kødstandarddiskursen*, der omhandler den svenske norm omkring kød (Engnell, 2015, s. 43; s. 53; s. 57). På baggrund af Engnells undersøgelse blev det udledt, at

selvom der i medierne er stor kritik af og enighed omkring at kødforbruget er for højt, er normen, at kød er en naturlig del af fødevarekulturen og en nødvendighed for kroppen (Engnell, 2015, s. 53). Forståelsen af at kød er en nødvendig spise, ses ligeledes i Ragusa, Mastermann-Smith og Cramptons undersøgelse af australske mediers repræsentation af veganisme. Her påviste deres resultater, at medierne havde en negativ diskurs vedrørende veganere (Ragusa et al, 2014, s. 2). Dette blev bl.a. udledt, da veganere i flere af de australske artikler blev omtalt som absurde og latterlige, samt at veganernes etiske bekymringer for andre dyr blev omtalt som irrationelt motiveret af sentimentalitet (Ragusa et al, 2014, s. 5; s. 7). I en mindre andel af de undersøgte artikler blev veganisme berettiget, hvis det skyldes ekstraordinære omstændigheder som f.eks. alvorlige helbredsproblemer - såsom kræft - eller som en fitnessstrategi for elitesportsudøvere (Ragusa et al. 2014, s. 6). Denne beskrivelse af veganisme skyldes, at det anses som en streng livsstil med en ekstrem afholdelse alene på baggrund af etiske overvejelser (Ragusa et al. 2014, s. 6). En mindre mængde af artikler anerkendte dog det etiske grundlag for veganisme men blev alligevel formidlet som uholdbart i praksis med argumenter som, at velsmagende og næringsrigt vegansk mad er svært at kokkerere (Ragusa et al. 2014, s. 6), hvilket kan siges at være i tråd med de engelske og amerikanske forbrugers skepsis til smagen og tekturen af kultiveret kød (Goodwin & Shoulders, 2013, s. 447).

På baggrund af ovenstående redegørelse af tidligere forskning kan det således udledes, at feltet ikke er synderligt efterforsket – og slet ikke i dansk kontekst. Dette speciale har dermed til formål at udfylde dette forskningshul ved at undersøge de danske mediers fremstilling af veganisme.

Kapitel 3 - Teori

Det følgende kapitel vil introducere specialets teorier og eftersom Faircloughs kritiske diskursanalyse vil være den primære teoretiske ramme i specialets analyse, er kapitlet inddelt i den kritisk diskursanalyses tre niveauer; tekst, diskursiv praksis og den sociale praksis. Under hvert afsnit vil det pågældende niveau blive præsenteret gennem Faircloughs forståelse af niveauet, hvortil supplerende teori ligeledes vil blive beskrevet. Denne opbygning skyldes, at Fairclough (1992) understreger, at forskere i vidt omfang har mulighed for at sammensætte egne metodetilgange i henhold til problemfeltet, så længe diskursanalysens teoretiske grundsætninger respekteres. Således har denne frihed inspireret til, at anvende den kritiske diskursanalyse som teorirammen for undersøgelsen. De supplerende teorier er henholdsvis Hjarvards forståelse af medialisering, Entmans framing teori og elementer af Becks teori vedrørende risikosamfundet.

3.1 Kritisk diskursanalyse

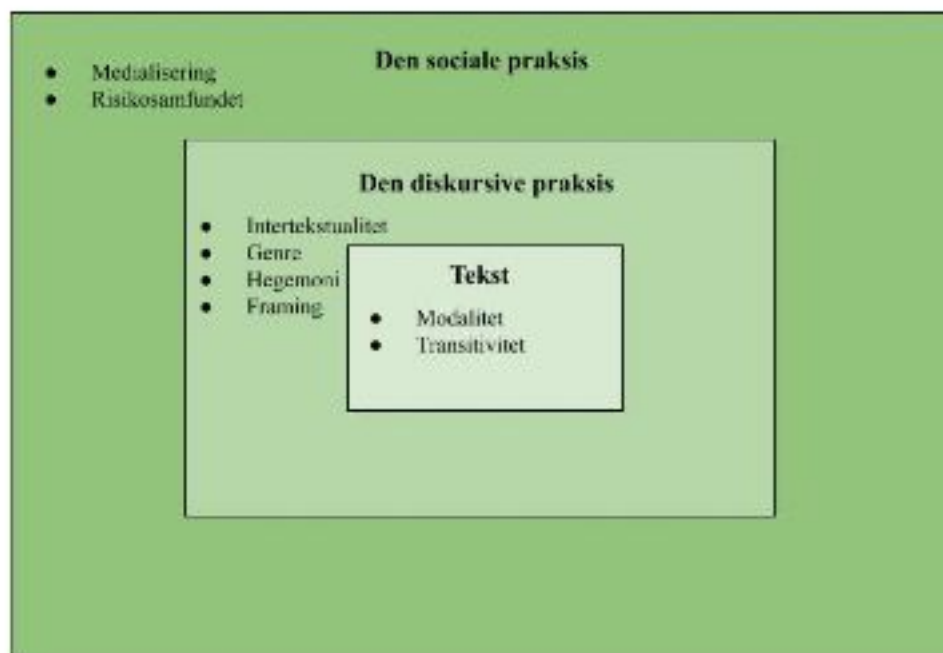
Som navnet indikerer, fokuserer den kritiske diskursanalyse på diskurser, hvilket Fairclough definerer som: "Semiotic ways of constructing aspects of the world (physical, social or mental) which can generally be identified with different positions or perspectives of different groups or social actors" (Fairclough, 2010, s. 232). Teorien har således fokus på menings- og betydningskonstruktion i den sociale verden, på trods af at Faircloughs primære analytiske fokus er på det talte og skrevne sprog (Fairclough, 2010, s. 92). Det, at teorien er tiltænkt især det skrevne sprog, er en fordel for specialets udformning, da formålet netop er, at undersøge det skrevne sprog i den danske nyhedspresse.

Brown og Yule pointerer, at diskursanalyse dækker over en bred disciplin, men at det fælles grundlag er lingvistikken, sproget i brug samt hvad sproget bruges til (Brown & Yule, 1983, s. 1). Det som Fairclough samt Brown og Yule har tilfælles er, at sproget rækker udover selve teksten og lader sig påvirke af udefrakommende faktorer med fokus på sociale relationer. I forhold til specialet kommer dette til udtryk ved, at bl.a. miljø- og klimamæssige forandringer er med til at præge debatten og dennes iscenesættelse, hvortil debatten også er med til at skabe og samtidig blive skabt af diskurser. I forhold til andre diskursteoretiske tilgange,

adskiller Faircloughs kritiske diskursanalyse sig ved ikke alene at fokusere på identificering og beskrivelser af diskurser, da diskurs, ifølge Fairclough, blot er én form for social praksis, der ved at have en lingvistisk karakter adskiller sig fra de andre sociale praksisser (Fairclough, 2010, s. 4).

3.1.1 Kritisk diskursanalyse af veganisme i nyhedsmedierne

Det er en vigtig pointe, i brugen af Faircloughs kritiske diskursanalyse, at enkeltstående tilfælde af diskurser eller sprogbrug, i dette tilfælde veganer-diskurser, bør kobles til bredere sociale og kulturelle processer i stedet for isolerede hændelser. Derfor vil specialet inddrage medialisering og risikosamfundet til at undersøge debattens sociale praksis samt se nærmere på samfundsrelaterede emner såsom sundhed og klimaforandringer. Dette skyldes, at Fairclough mener, at diskurser og andre sociale praksisser indgår i dialektiske relationer, hvor de gensidigt er afhængige af hinanden (Fairclough, 1992, s. 66). Som redskab til at undersøge samspillet har Fairclough udformet en model, hvor grundprincippet er, at ethvert tilfælde af sprogbrug er en kommunikativ begivenhed bestående af tre dimensioner; tekst, diskursiv praksis og social praksis (Fairclough, 1992, s. 73). Ved at anvende den kritiske diskursanalyse som analyseredskab, muliggør det at analysere de enkelte dimensioner hver for sig og samtidig undersøge de tre niveauer sammenhænge og relationer. Hertil pointer Fairclough, at der bør tages højde for forskerens interesse og dertil undersøgelsens problemstilling, når valget af begreber fastsættes (Fairclough, 1992 s. 225). Denne fleksibilitet medfører, at modellen er fordelagtig for specialets tilgang, da det ikke ønskes at være teoretisk fastlåst, når empirien undersøges. Til trods for, at undersøgelsen ikke kan undgås at blive influeret af, at der på forhånd er valgt en diskursanalytisk tilgang, bevirker fleksibiliteten at de analytiske begreber kan udvælges løbende ud fra hvilke teorier der findes bedst egnet til undersøgelsens empiri. I forlængelse af dette pointer Fairclough, at analysen derfor altid vil være et resultat af én blandt flere mulige (Fairclough, 1992, s. 238). Nedenfor er den kritisk diskursanalyse illustreret for at danne et overblik over brugen af Faircloughs begreber og den supplerende teori, samt hvilket niveau den supplerende teori opererer på.

Som modellen visualiserer, er teksten i centrum men også som en del af noget større, hvorfor den er placeret i midten. Dette skyldes, at teksten altid vil anskues som en del af en social kontekst og dermed trække på allerede eksisterende betydningselementer. Diskurser udgør således sammenhængskraften mellem den brede, sociokulturelle praksis og den konkrete kommunikationsbegivenheds tekstindhold (Fairclough, 2010, s. 132). Dermed opererer den kritiske diskursanalyse på et lingvistisk såvel som makrosociologisk niveau.

Fairclough mener ikke, at denne sammenhæng mellem diskurser og den sociale praksis kan iagttages med det blotte øje. Det kræver derfor en undersøgelse af de processer, hvori diskursen skabes og har en gensidig konstituerende effekt på en specifik socialgruppes tolkninger, de dialektiske relationer, som diskursen indgår i (Fairclough, 1992, s. 66). Det er således på baggrund af denne forståelse af de relativt komplekse relationer, at Faircloughs kritiske diskursanalyse anses som en nyttigt teoriramme til specialets undersøgelse, eftersom de dominerende diskurser også er med til at påvirke størstedelen af tankesættet hos befolkningen, hvorfor det er interessant at analysere sig frem til, hvad disse diskurser symboliserer. Problemformuleringen spørger ind til *hvordan* debatten er udtryk for medialisering af risikosamfundet, hvilket lægger op til en diskussion af hvad der

medialiseres. Specialet vil hertil bidrage med en nuanceret analyse og diskussion af, hvordan nyhedsmedierne og aktørerne i debatten anvender forskellige diskurser, når debatten handler om veganisme. Diskussionen vil netop eksistere på baggrund af, at den kritiske diskursanalyse muliggør, at de forskellige forhold tilknyttet diskurserne præsenteret i artiklerne kan analyseres på lingvistisk såvel som sociologisk niveau. Dermed kan analysen bl.a. bidrage til en mulig forklaring de forskellige fremstillinger af veganisme og disses relationer til medialisering og risikosamfundet, som kan hjælpe med en forståelse af, hvorfor visse aktører er fremtrædende i debatten, og hvordan de bruger diskurserne til at opnå deres tildels skjulte formål. Den kritiske diskursanalyse giver dermed mulighed for bl.a. at undersøge, hvordan veganisme bliver fremstillet af medierne såvel som aktørerne og samtidig undersøge, hvordan samfundets debatter og tendenser medkonstituerende for kommunikationsbegivenhedernes diskursive praksis.

3.2 Tekst

Fairclough angiver ikke en korrekt eller konkrete retningslinjer til at foretage den kritiske diskursanalyse. Dog foreslår han nogle analytiske begreber, der kan anvendes til at analysere de tre niveauer. Som tidligere nævnt vil undersøgelsen inddrage supplerende teori, men i modsætningen til de to andre niveauer vil tekstniveauet udelukkende undersøges ud fra Faircloughs egne begreber: modalitet og transitivity.

Tekstniveauet er det første og inderste niveau i den kritiske diskursanalyse og har til hensigt at undersøge den tekstuelle dimension for at kunne skabe en sproglig analyse af teksten. Fairclough foreslår forskellige analytiske tilgange til at analysere tekstniveauet, som i specialet har til formål at undersøge, hvordan den indsamlede empiri skaber et specifikt billede af den sociale verden ved hjælp af sproglige virkemidler, eksempelvis hvordan miljø og sundhed projekteres i relation til veganisme.

3.2.1 Transitivity og modalitet

Eftersom at den kvalitative analysedel vil bearbejde 49 artikler, er det udfordrende at gennemgå det tekstuelle niveau i alle artiklerne i specialets udformning på et dybdegående niveau hvor alle aspekter fremhæves og pointeres, hvorfor kun de relevante iagttagelser vil fremhæves i praksis. Dette vil gøres gennem en redegørelse af teksterne og ved brugen af

Faircloughs to begreber *transitivitet* og *modalitet*. Begrebet transitivitet er udvalgt til at pointere, hvordan processer og begivenheder sættes i relation med objekter og subjekter (Fairclough, 1992, s. 178-180). Formålet med at analysere empirien med hjælp fra dette begreb er at få indblik i og forstå, hvordan aktørerne og medierne via sprogbrug fremstiller veganisme, hvor transitivitet på et grammatisk niveau kan bidrage til, hvordan nogle forhold fremhæves mere end andre og hvilke aktiviteter disse tillægges (Fairclough, 1992, s. 177-185). Dermed bruges det bl.a. til at undersøge, hvem der fremstiller veganisme henholdsvis positivt og negativt, hvilke temaer som bliver inddraget og hvilke specifikke risici, der bliver fokuseret på. Som supplement til transitivitet vil begrebet modalitet blive anvendt. Dette skyldes at modalitet benyttes til at undersøge affiniteten - altså graden af tilslutning til de pågældende udsagn. Grundantagelsen er, at når et udsagn italesættes som værende det sande eller meget sandsynligt, er det et konkret forsøg på at forme en repræsentationen af virkeligheden (Fairclough, 1992, s. 236).

Det overordnede formål med tekstanalysen er, som nævnt tidligere, at undersøge hvilke konstruktioner af bestemte verdensbilleder der fastlægges i empirien, samt hvordan der via kommunikative tiltag forsøges at overbevise modtageren omkring, at dét givende verdensbillede er det rigtige og at den eventuelle tilhørende løsning er den korrekte. Hertil er det essentielt at have in mente, at niveauet forholder sig grammatisk til teksten, hvorfor udefrakommende aspekter ikke inddrages på dette niveau. Hertil er det væsentligt at pointere, at niveauerne er tæt forbundet i praksis og dermed bør denne teoretiske opdeling primært ses som et analytisk skel, der har til hensigt at hjælpe på forståelsen (Fairclough, 1992, s. 229). Det kan være derfor være vanskeligt at skelne de tre niveauer i praksis, hvorfor tekst og den diskursive praksis i analysens fremgangsmåde vil benyttes i relation til hinanden løbende.

3.3 Diskursiv praksis

Næste dimension i den kritiske diskursanalyse er den diskursive praksis, hvor niveauet fokuserer på hvilke betydninger, der er indlejret i artiklerne, ved at se nærmere på den kommunikative begivenheds produktion, distribution og fortolkning af teksten (Fairclough, 1992, s. 78). Ved at analysere den diskursive praksis, og dermed identificere de forskellige

diskurser som italesættes i artiklerne, muliggøres det at kunne udlede de(n) dominerende diskurs(er) (Fairclough, 1992, s. 124).

Formålet med analysen er at undersøge hvordan nyhedsmedier fremstiller forskellige meningsperspektiver – diskurser – i mediedækningen af veganismedebatten med henblik på at overbevise læseren om, at den fremsatte mening og syn på verden er den korrekte. Hertil skal det ikke forstås således, at det nødvendigvis er journalisten, der har formål om at overbevise læseren, men de aktører, som er medkonstruerende i fremstillingen. Journalistens udlægning er til en vis grad en genfortælling, som trækker på intertekstualitet og interdiskursivitet og dermed andre forståelser. Disse begreber vil gennemgås senere i teori afsnittet (jf. 3.3.1). Derudover skal det også pointeres, at det ikke altid er en journalist, der er afsender på artiklerne, men også politiske aktører, eksperter, forbrugere osv., som dermed har en agenda med deres fremstilling af veganismedebatten i overbevisningen af læseren.

Hertil er det interessant at reflektere over det skrevne sprog versus det talte sprog, da der hertil er forskellige overvejelser og faktorer, som spiller ind i forhold til, hvordan kommunikationsproduktet leveres. Forfatteren forventes i det skrevne sprog at overveje og udvælge ord med omhu, mens taleren er under pres under selve talen, hvor hvert et ord der tales ikke kan tages tilbage (Brown & Yule, 1983, s. 5). Dermed antages der, at ordvalget i artiklerne ikke er tilfældigt udvalgt men vidner om en bagvedliggende forståelse eller verdenssyn, hvilket er hele essensen med diskursanalyser.

3.3.1 Intertekstualitet og interdiskursivitet

Veganisme trækker mange tråde til andre fænomener såsom dyrevelfærd, klimaforandringer, sundhed samt andre former for kostpræferencer, og i den forbindelse ansues det som relevant for specialets udformning at inddrage intertekstualitet, som behandler måder hvorpå begivenheder og processer forbindes med subjekter og objekter (Fairclough, 1992, s. 84). Intertekstualitet handler derudover om en forståelse af, at individers, uanset om de er eksperter, politiske aktører eller forbrugere, udtalelser er præget af andre individers fremstilling af selvsamme (Fairclough, 1992, s. 102), og at individers forståelse af et givent fænomen er påvirket af den eksisterende sprogbrug af fænomenet. Det resulterer i, at den gentagne anvendelse af i forvejen eksisterende diskurser naturaliseres (Fairclough, 2008, s.

44). Trækkes der til gengæld på allerede eksisterende diskurser på en ny facon skabes der en diskursiv forandring, hvortil Fairclough pointerer, at individers ordvalg begrænses grundet samfundets magtrelationer (Fra: Jørgensen & Phillips, 2013, s. 85). Intertekstualitet kan opdeles i manifest intertekstualitet og interdiskursivitet. Førstnævnte dækker over tekstens direkte henvisning til andre tekster, mens interdiskursivitet behandler tekstens adoptering af diskurser fra andre tekster (Fairclough, 2008, s. 44).

3.3.2 Genre

Udover at definere diskurser vil begrebet *genre* blive inddraget i analysen. Dette begrundes med, at genre dækker over specifikke retningslinjer for, hvordan tekster, i dette tilfælde artikler, produceres, distribueres og (for)bruges (Fairclough, 1992, s. 125). I specialets undersøgelse er begrebet inddelt i undergenrene; informationsgenre, opinionsgenre og satire. Således er det muligt at undersøge og reflektere over eksempelvis, hvordan de udvalgte artikler indlejres i eksisterende litteratur såsom hvad brugen af de kodede genre har af konsekvenser for modtagelsen og fremstillingen af artiklerne. Brown og Yule fokuserer på og pointerer, at det er den udbredte forståelse, at kommunikation har til formål at informere (Brown & Yule, 1983, s. 2). Følges Faircloughs tankegang, er specifikke diskurser med til at afføde et “verdenssyn” for en specifik befolkningsgruppe, hvortil det kan have konsekvenser, hvis informationen der videregives er mangelfuld.

3.3.3 Hegemoni

Hegemoni er en betegnelse, som behandler magtkampe om den herskende diskurs mellem klasser og grupper. Hegemoni skabes gennem strategiske kampe, hvor den givne virkelighedskonstruktion etableres ved at pille modstridende virkelighedskonstruktioner fra hinanden (Fairclough, 1992, s. 92). Hermed kan det udledes, at hegemoni rummer to elementer; den herskende diskurs og konsensus, hvor sidstnævnte dækker aspektet af, at hvis virkelighedskonstruktion skal være den herskende, så skal der være en tilslutning til denne virkelighedsforståelse, som opnås gennem forhandlingsproces i den sociale debat (Jørgensen & Philips, 2013, s. 88). Traditionelt hører hegemoni-begrebet under den sociale praksis, da den udfoldes i den sociale debat. Hegemoni vil i specialet bidrage med overgangen fra den diskursive til den sociale praksis, hvortil begrebet vil bruges løbende i analysen af begge praksisser.

3.3.4 Veganismeframes og -diskurser

En måde at fremhæve et synspunkt eller verdensbillede på, er igennem framingen af de forskellige medieperspektiver. Derfor er en af de supplerende teorier Entmans framing teori, hvor specialet fokuserer på *framing* til at undersøge konstruktionen af artiklernes struktur og valg i analysen af artiklernes tekst såvel som deres diskursive praksis og som samtidig vil hjælpe til at udlede de sociokulturelle spændinger gennem mediedækningen. Forståelsen af framing, som anvendes i dette speciale, læner sig primært op ad Entmans tilgang, der ofte anskues som grundstenen for forståelsen af framing. Specialet vil hertil inddrage Entmans fire betydningsmæssige fortolkningsselementer (Entman, 2015, s. 117), som vil bruges til at afklare de primære måder mediedækningen framer den pågældende debat. De fire fortolkningsselementer forsøger at påvirke modtageren ved at fremhæve:

1. En konkret definition af det pågældende problem ved at fokuserer på specifikke konsekvenser en aktørs handling(er) har.
2. En diagnosticering af de forskellige faktorer, der er årsag til problemet.
3. Moralsk vurdering af de førnævnte konsekvenser.
4. En mulig løsning til problemet og hertil hørende konsekvenser

Ifølge Entman involverer framing grundlæggende *udvælgelse* og *fremhævnning*, da der gennem framing udvælges aspekter af erfaringsverdenen, som fremhæves kommunikativt, og som leveres til modtageren på en måde, således at der “anspores til en bestemt definition af problemet, fortolkning af årsager, moralsk evaluering og/eller anbefaling af (be)handling for det pågældende tilfælde” (Fra: Hjarvard, 2015, s. 116). Dette kan hænge sammen med Lakoffs fire moraler, hvoraf første morale er, at hvert et ord fremprovokerer en frame (Lakoff, 2006, s. 1). Disse ord er, i Entmans optik, en udvælgelse, som danner kommunikationsproduktets frame. Når der foregår en udvælgelse tages der samtidig et valg om at undlade andre aspekter og ord, hvortil der kan argumenteres for, at framingen aldrig vil være neutral (Fra: Hjarvard, 2015, s. 118). Denne tankegang minder om Luhmanns *blinde plet*, hvor en situation iagttages af en part og fremstilles på det grundlag, der er iagttaget, hvilket udgør *det markerede* (Fra: Andersen, 2001, s. 7), som i den henseende til dels svarer til Entmans *fremhævnning*. Den situation, som ikke er iagttaget og dermed ikke er markeret

eller fremhævet er derfor undladt i kommunikationsproduktet. Selvsamme tankegang bruger Fairclough i den kritiske diskursanalyse, hvortil han pointerer, at afsenderen bag kommunikationsproduktet træffer valg såvel som fravalg, som resulterer i forskellige måder, hvorpå der gives betydning til og konstrueres sociale identiteter, sociale relationer samt videns- og holdningsspørgsmål (Fairclough, 2008, s. 53).

Med udgangspunkt i de ovenstående fire fortolkningselementer, vil framinganalysen være rettet mod at undersøge, hvilke tekstelementer der "har den største sandsynlighed for at blive bemærket, bearbejdet og accepteret af flest mennesker" (Hjarvard, 2015, s. 120). Dette gøres ved, at undersøge og analysere sammenhængen mellem "de mest fremtrædende *sæt af meddelelser, tekstens frames, og publikums skemata*" (Entman, 2015, s. 121). *Skemata* er et vigtigt element i Entmans teori, som dækker over et individs "mentalt lagrede mønstre af idéer" (Hjarvard, 2015, s. 117). Entman har fokus på at undersøge, hvilke elementer af kommunikationsproduktet, der "har den største sandsynlighed for at blive bemærket, bearbejdet og accepteret af flest mennesker" (Entman, 2015, s. 120). Hertil forsøges sammenhængen mellem "de mest fremtrædende sæt af meddelelser, tekstens frames, og publikums skemata" at blive afdækket (Entman, 2015, s. 121). Dermed omhandler frames og framing, hvilke informationer der gør indtryk på læseren i forhold til læserens mentale skemata, hvor en måde at styre disse indtryk på er styrken af fremhævnningen såsom gentagelser, som styrker kommunikationsproduktets fremhævning. Hertil er det dog essentielt at fremhæve, at det ikke er muligt i specialet at kortlægge, hvordan de pågældende frames påvirker modtagerne, da individernes mentale skemata er individuelle i forhold til deres egne, unikke oplevelser. Dog vil analysen reflektere over dette i forbindelse med, hvad der fremstilles som den hegemoniske forståelse og metaforbrug i artiklerne.

Disse mentale skemata og måden at styre disse indtryk kan hænge sammen med Lakoffs anden morale; "Words defined within a frame evoke the frame" (Lakoff, 2006, s. 1). Med dette menes der, at ord i en frame er med til at afføde selve framingen, hvor individernes forståelse og mentale reference til det pågældende ord styrer forståelsen af kommunikationsproduktet. Lakoffs sidste to moraler handler om, at benægtelse af en frame fremprovokerer framen, og at fremprovokationen af en frame styrker selve framen. Dette skyldes, at hver frame realiseres i hjernens neurale kredsløb, og hver gang et neuralt kredsløb

aktiveres, styrkes framen (Lakoff, 2006, s. 2). Analysen af de udvalgte artikler i nyhedsdækningen af debatten kan bl.a. bidrage til at afdække afsendernes selektive vinkling af nyhedshistorier. Hertil er det vigtigt at pointere, at specialet ikke har til formål at undersøge receptionen af meddelelser hos individer, hvorfor inddragelsen af modtagerens skemata vil tage udgangspunkt i specialets litteraturreview og den fremstillede hegemoniske forståelse.

3.4 Den sociale praksis

I forsøget på at skabe større forståelse for den danske mediedækning af veganisme, vil der i tredje og sidste dimension blive inddraget Becks teori om risikosamfundet samt medialiseringsteori. Med henblik på at overskueliggøre de tre teorier og deres sammenspil er afsnittet inddelt i fire underafsnit; 1) Medialisering af politiske aktørers dagsorden, 2) Medialiserings rolle i risikosamfundet, 3) Ekspertbrug i risikosamfundet og 4) Konstruktionen af risiko. De enkelte afsnit og tilhørende teoriers relevans for undersøgelsen, vil løbende blive uddybet i de pågældende afsnit.

3.4.1 Medialisering af politiske aktørers dagsorden

Som etableret i foregående afsnit anskues framing som essentielt at undersøge, bl.a. fordi specialets undersøgelsesfelt trækker tråde til en politisk sammenhæng og dermed også til den sociale praksis. Den dominerende fortolkning af et emne vil ifølge Hjarvard typisk starte i de politiske eliter og herfra bl.a. brede sig til nyhedsmedierne (Hjarvard, 2015, s. 108). Medierne skaber således en ny bevidsthed og virkelighed, som andre sociale fænomener må indordne sig under. Dette ses bl.a. i forskningen af politisk kommunikation især, hvor politikere i langt højere grad personificerer og polariserer politiske spørgsmål, således at budskaberne nemmere trænger gennem medierne, som ikke længere er underlagt partipressen.

Udviklingen væk fra partipressen er dog fortsat vigtig for forståelsen af politiske aktørers brug af medierne og pressen. Dette skyldes, at de ikke længere direkte dikterer pressens agenda, men derimod er blevet afhængige af medierne og således også må indordne sig mediernes logik - uanset om det er i nyhedsmedierne eller i politikernes egen brug af sociale medier. Denne indordning resulterer ofte i en specifik måde at frame politikernes agenda på, så de får spalteplass i nyhedsmedierne. Dermed starter framingen hos selve politikerne,

hvortil det må udledes, at en del af framingen udelukkende omhandler at indordne sig medielogikker. Denne tilgang er dog ikke uden konsekvenser, da nyhedsmediernes framing af en given begivenhed også kan resultere i at presse eliten (Hjarvard, 2015, s. 108). Selve framingen skabes, når journalisterne udvælger nyhedshistorier, som skal bidrage med information og som læserne på den ene eller anden vis skal forholde sig til “at gen-handle, det vil sige at ordne, sætte i sammenhæng, [og] bearbejde” informationer (Lund, 2002, s. 11). Det er i denne position af medierne anskues som samfundets vagthund, hvor de ud fra “nyhedskriterierne som væsentlighed, sensation, identifikation og aktualitet” (Gravngaard, 2015, 101) og konflikt vælger de nyhedshistorier, som anskues som relevante for læserne (Lund, 2002, s. 14) og dermed skaber gode læsertal. Det er nemlig mere eller mindre selve nyheden, som sælger avisen. Solohistorier er blevet de væsentligste historier og har medført en skærpet konkurrence, som har bidraget til, at repræsentationen af verdenen var afhængig af, hvilken avis, som læseren oplevede denne igennem (Gravngaard, 2015, s. 101). Journalisterne har dermed mulighed for at tilpasse nyhederne, så de får de ønskede budskaber frem. Dette hænger ligeledes sammen med, at borgerne har en vis tiltro til aviserne og deres repræsentation af verdenen, som hjælper den almene borger med oplysning om samfundsfænomener. Borgeren er til en vis grad blevet afhængig af medierne og deres nyhedshistorier, og det stiller aviserne, og massemedierne for den sags skyld, i en stærk magtposition.

I forhold til resultaterne af specialets litteraturreview, kan der argumenteres for, at debatten om veganisme netop er præget af polarisering. Spørgsmålet om hvorvidt debatten polariseres netop for at få taletid, anses således om spændende at have med i tankerne i analysen. Yderligere er det også interessant at undersøge aktørernes brug af medierne i debatten, hvorfor denne vinkel af medialisering er relevant at have med i overvejelserne, når analysen udfoldes.

Mediernes logik, som bl.a. politikere må indordne sig efter, er ikke én overordnet, men forskelligartede institutionelle og teknologiske virkemidler, som medierne er præget af eksempelvis nyhedskriterierne (Hjarvard, 2009, s. 7). Dermed er der ikke en universel process, som gør sig gældende for alle samfund, men en udvikling der har taget fart i slutningen af det 20. århundrede og som primært gør sig gældende i højtindustrialiserede,

moderne, vestlige samfund (Hjarvard, 2009, s. 18). Medierne bliver dermed teknologier, der forlænger og udvider menneskets kommunikation i tid og rum (Hjarvard, 2009, s. 9) og må ikke forveksles med mediering, da dette betegner kommunikationen gennem et medie (Hjarvard, 2009, s. 14). I arbejdet med medialiseringen skelnes der mellem direkte (stærk) og indirekte (svag) medialisering. Den direkte medialisering er en aktivitet, som leveres på medieplatforme med tilhørende interaktion med et medie, hvilket eksempelvis kan være bankforretninger på nettet. Helt basalt handler den direkte medialisering om, hvordan en given social aktivitet overgår fra umedieret til at tage medieret form. Den indirekte medialisering er en aktivitet, hvis form eller indhold påvirkes af medieskabte symboler eller mekanismer, og som modsat den direkte ikke griber ind i de måder, hvor mennesker udfører aktiviteten, men skabes som følge deraf (Hjarvard, 2009, s. 14).

Som etableret under den diskursive praksis, tager medierne nogle valg og fravalg, hvilket gælder for både ord- og billedvalg. Mediernes brug af eksempelvis disse ord og billeder skaber en stimuleret verden (simulacra), som fremstår mere virkelig ift. den fysiske og sociale og overtager i stedet for disse (Hjarvard, 2016, s. 22). Dermed pointerer simulacra-teorien, at "Hvad der medialiseres, er ikke, hvad der kommer fra dagspressen, fjernsyns- kassen eller radioen: det er hvad der genfortolkes af tegnformen, artikuleres i modeller og administreres af 'koden' " (Hjarvard, 2016, s. 23). Det skyldes, at menneskers fortolkninger og handlinger tager afsæt i medierne, hvoraf konsekvensen er et skel mellem virkelighed og fremstilling af virkelighed gennem medier og dermed også et skel mellem fiktion og fakta (Hjarvard, 2009, s. 11). Dette kan stille spørgsmålstejn ved om debatten af veganisme er præget af denne slørede fremstilling, således at befolkningen har svært ved at gennemskue, hvad der er virkelighed, og om det er vanskeligt for befolkningen at adskille fiktion og fakta, når det omhandler fænomener, såsom klimaforandring, der er svært at sanse sig frem til. Virkeligheden forsvinder ikke men udvides derimod og differentieres i forhold til, hvad mennesker opfatter som virkeligt.

3.4.2 Medialiseringens rolle i risikosamfundet

Ud fra ovenstående kan det udledes, at mediernes logik former et socialt lager af viden, som skabes og cirkulerer i samfundet, samtidig med at medierne kan ses som værende skyld i informationsoverflod i stedet for informationsfattigdom, som et led i at være "befolkningens

vagthund” (Hjarvard, 2009, s. 7). Medieudviklingen fra at være underlagt politiske partier til nu at være en selvstændig institution betyder, at mediernes politiske rolle er vigtigere end nogensinde før, da de har indtaget en position som den fjerde statsmagt, hvilket Hjarvard uddyber ved, at:

Den øgede selvstændighed kan umiddelbart ses som en bekræftelse af, at medierne udfylder rollen som fjerde statsmagt, dvs. er den instans, der på borgernes vegne kritisk overvåger den lovgivende, udøvende og dømmende magt: Når borgerne delegerer magt til kollektive institutioner, må medierne træde til for at sikre en demokratisk og offentlig kontrol med de kollektive magtorganer. (Hjarvard, 1999, s. 36)

Netop mediernes mulighed for informationsdeling og muligheden som borger for at søge information, har en indflydelse på risiko- og tillidssamfundet, da borgerne netop er afhængig af mediekonstruktionerne, som beskrevet ovenfor. Hertil anskues det essentielt at undersøge de kommunikative implikationer af disse mediekonstruktioner gennem kombinationen af medialisering og risikosamfundet - for hvem fremstiller disse konstruktioner om veganisme, og hvad er det der medialiseres?

Under certain conditions, politicians feel compelled to impose such restrictions because public discourses concerning risk take on a dynamic of their own (which remains to be studied). Risk is thus a ‘mediating issue’ in terms of which the division of labour between science, politics and the economy in highly innovative societies must ultimately be renegotiated”. (Beck, 2009, s. 6)

Ovenstående udgør specialets kerne - genstandsfeltet mellem mediernes fremstilling, politiske aktørers indflydelse og konstruktionen som borgerne bliver præsenteret for, samt hvordan denne repræsentation givetvis varierer. Teorien om risikosamfundet vil dermed være med til at belyse, de samfundsmæssige implikationer i medieverdenens fremstilling af veganismen og samtidig tilbyde mulige forklaringer på, hvorfor veganisme fremstilles, som den gør. Slovic pointerer “Whoever controls the definition of risk controls the rational solution to the problem” (Slovic, 1999, s. 689), hvilket efterlader spørgsmålet om, hvorvidt det er de politiske aktører, medierne eller forbrugerne, som kontrollerer risikodefinitionen og

dermed også den rationelle løsning dertil. Kombinationen af medialisering og risikosamfundet vil bidrage til at belyse nogle af de “usynlige” aspekter af debatten. som den kritiske diskursanalyse har til formål at gøre synlige, hvilket bl.a gør sig gældende i forhold til, hvem der definerer risikoen tilknyttet veganisme og kødspisning.

Hertil inddrages teori om risikosamfundet, som i denne henseende primært vil omhandle fødevarerisici. Formålet er først og fremmest at definere, hvilke risici der inddrages i debatten om veganisme og yderligere, hvordan de fremstilles i kombination med veganismen. Det kommende afsnit vil på baggrund af foregående udlægning udpensle de primære risici, som veganisme forbindes med, således at disse risici, og den dermed forudgående kendskab dertil, inddrages i analysen af mediefremstillingen af debatten. Før afsnittet udfoldes yderligere, skal det nævnes at specialets forståelse af risici læner sig op af Becks definition af *risks*, som lyder: “Risk means the anticipation of the catastrophe. Risks concern the possibility of future occurrences and developments; they make present a state of the world, that does not (yet) exist” (Beck, 2009, s. 9).

En undersøgelse af Coop og Dansk Vegetarisk Forening (Coop A, 2018) viser, at 35,9% af de adspurgte vælger at holde sig fra kød i et vist omfang grundet sundhed, mens 26,6% af de adspurgte gjorde det på grund af klima/miljø. Derudover sagde 18,9% af de adspurgte, at det skyldtes dyrevelfærd (dyrene behandles ikke ordentligt). Den pågældende analyse viser dermed, at fravalget af kød ofte hænger sammen med samfundsrelaterede problematikker såsom klimaforandringer og sundhed, som også blev pointeret i litteraturreviewet (jf. 2.2). Disse bekymringer angår dermed fælles livsbetingelser og hænger derfor ofte sammen med bekymring. Det er derfor ikke ualmindeligt, at disse risici ofte belyses i kombination med veganisme, som nævnt i litteraturreviewet (jf. 2.4), ligesom det er tilfældet med spørgsmål tilknyttet klimaforandringer, hvor en stor del af befolkningens kendskab til risikoen netop kommer fra medierne (Eskjær, 2011, s. 54).

De ovenstående risici, som ofte relaterer sig til veganisme, kan være svære at forstå for det enkelte individ, hvilket kan skyldes forskellige faktorer. Eskjær pointerer med relation til risikosamfundet, at “I modsætning til andre af det senmoderne samfunds globale risici – såsom globalisering eller arbejdsløshed, der kan erfares på egen krop – er der ingen, som har

oplevet klimaforandring” (Eskjær, 2011, s. 54). I denne henseende har medierne en dominerende rolle i individernes forståelse og kendskab til eksempelvis klimaforandringer og sundhed, som er svære at forholde sig til, da det ikke kan ses med det blotte øje, hvorfor det i en vis grad er “mediernes håndtering og konstruktion (...), som åbner for en sammenligning med andre typer af sociale erfaringer og risici” (Eskjær, 2011, s. 54).

Becks teori udspringer af, at det vestlige samfund siden 1960’erne har bevæget sig væk fra industrisamfundet mod, hvad han kalder, risikosamfundet (Beck, 2009, s. 6). Becks samfundsforståelse berører derudover et opgør med pre- og postmodernismen, da han i stedet opdeler modernismen i *first modernity*, som indebærer industrisamfundet, og *second modernity* der er risikosamfundet, som er kendetegnet ved at være reflektivt (Fra: Sørensen & Christiansen, 2013, s. 29). Det er i dette reflektive stadie af risikosamfundet at den uundgåelige selvkonfrontation finder sted (Beck, Giddens, & Lash, 1994, s. 5), og netop denne selvkonfrontation er essentiel i forståelsen af risiko og dets dominans i risikosamfundet. Disse risici har bl.a fælles karakteristika, da de er menneskeskabte samt globale (Beck, 2009, s. 8). Hertil argumenter Beck for, at de er en uantenderet konsekvens af den industrielle levevis (Beck, 2009, s. 109), hvorfor det må siges at være en refleksion over nuværende eller tidligere levevis og dermed også en konfrontation af selvsamme. Der kan samtidig argumenteres for, at risikosamfundets risici er nye og moderne former for risici samt at disse ofte er centrum for politiske debatter såvel om samfundets udvikling (Beck, 2009, s. 6). Becks risikoforståelse refererer således til samfundsmæssige ændringer, som på den ene hånd omhandler vækst og globalisering af risici i relation med den samfundsmæssige produktion og på den anden hånd berører omstruktureringer såsom individualisering og dertilhørende frisættelse af de biografiske mønstre (Beck, 2009, s. 13), som kendetegner menneskers liv (Halkier & Holm, 2004, s. 11). Begge disse tendenser er væsentlige at tage til konsideration, når det handler om fødevarer, eftersom “Fødevarer på én gang er resultatet af moderne samfundsmæssige produktionssystemer og af privat arbejde i husholdningerne – et arbejde, som er forbundet med traditionel kvindelig identitet, og som derfor kommer i spil med opbruddet i traditionelle biografier” (Halkier & Holm, 2004, s. 11).

3.4.3 Ekspertbrug i risikosamfundet

Risikosamfundet trækker mange tråde og er et bredt felt at beskæftige sig med, hvortil dette speciale har valgt at afgrænse sig til ekspertbrug, risikokonstruktion og massemediernes indflydelse. Ekspertbrug inddrages, eftersom debatten om veganisme rummer mange forskellige synspunkter repræsenteret af eksperter, politiske aktører og forbrugere. I denne henseende er det interessant for besvarelsen af problemformuleringen at undersøge disse tendenser nærmere ift. ekspertbrug i risikosamfundet. Risikokonstruktion vil bruges som springbrættet mellem den diskursive og den sociokulturelle praksis, idet risikokonstruktionen rummer den diskursive del i forhold fremstilling, og der trækkes tråde til risici, som bevæger sig udover blot veganisme. I den henseende er det interessant at inddrage risikosamfundet og massemediernes indflydelse til en diskussion om, hvorvidt risici i dette tilfælde er medialiseret på baggrund af de primære tendenser i fremstillingen af veganismedebatten.

Klimaforandringer er et af Becks hovedtemaer, når det handler om risikosamfundet, hvor hovedpointen er, at mediebilledet ændrer sig men at graden af de risici, som hver dag præsenteres, er afhængig af fortolkning fra videnskab og eksperter - og det kan være svært for forbrugerne at skelne mellem disse. Den almene borger er afhængig af eksperter, videnskaben og tillidspersoner i informationsoplysningen om de pågældende farer og risici. Især når det gælder sundhed og klimaforandringer, eftersom det er ikke nødvendigvis er risici individet selv kan sanse sig til:

Thus the category of risk reflect the response to uncertainty, which nowadays often cannot overcome by more knowledge but is instead a result of more knowledge. Sometimes this inability-to-know is suppressed, sometimes it becomes the centre of attention, the horror scenario which is great for business and for playing power games. (Beck, 2009, s. 5)

Denne afhængighed af eksperter kalder Beck *anden hånds ikke-erfaring* (Beck, 1997, s. 96). Ifølge Lund har medierne, samtidig en vis magt gennem deres nyhedsdeling ved at gøre læserne mere opmærksomme på historier, eksempelvis gennem eksponering og hyppigheden af emnets optræden i medierne (Lund, 2002, s. 76). Med den tankegang har medierne magt gennem deres indflydelse på læsernes opmærksomhed. Dette hænger sammen med Becks

forståelse af, at medierne fremstår som eksperter til trods for, at de principielt er *fremmed viden* (Beck, 1997, s. 71). Dermed kan der argumenteres for, at medierne er rammesættende i forbindelse med framingen af risikodefinitioner, hvor mediernes repræsentation af virkeligheden kan blive dramatiseret, og at selve definitionen yderligere er med til at definere magtrelationer på baggrund af disse framings. Beck argumenterer, at risikoforhold afhænger af det enkelte individs oplysning om det respektive emne “bevidstheden (viden), som bestemmer væren” (Beck, 1997, s. 71), og denne oplysning stammer ofte fra medieverdenen. Beck argumenterer samtidig, at risikosamfundet langsomt transformeres til et “syndebuk-samfund” grundet individets tendens til først at tildele opmærksomhed til en potentiel fare, når en syndebuk er fundet (Beck, 1997, s. 102). Dette hænger ifølge Beck sammen med, at følelsen af fare hos individet fremprovokeres af fortælleren fremfor selve faren (Beck, 1997, s.102).

3.4.4 Konstruktionen af risiko

Risikosamfundet og refleksion er tæt knyttet, og det bærer den sociale teoris behandling af risici også præg af (Adam, Beck & Loon, 2000, s. 1). Følgende afsnit vil således fokusere på selve konstruktionen af risici til senere refleksion og analyse af selvsamme i den kvalitative analysedel af veganismedebatten. Der vil arbejdes med en forståelse og erkendelse af risikokonstruktionen “as a practice of manufacturing particular uncertainties that may have harmful consequences to ‘life’ in the broadest sense of the term” (Adam et al, 2000, s. 2). Risici og usikkerheden der medfølger er ikke noget, som nemt observeres med det blotte øje, men er noget der afsløres i konstruktionen af selvsamme, og som ikke er konstrueret på baggrund af frivillig fantasi (Adam et al, 2000, s. 2). Som tidligere pointeret indebærer de moderne risici ofte noget usynligt og ikke-relaterbart, da det er uden for individernes opfattelse, og dermed ofte gennem mediekonstruktionerne at farerne skabes som risici og opretholder deres ‘eksistens’. Det betyder samtidig, at det, som fremstilles, ofte er en fortolkning og afhængighed deraf (Adam et al, 2000, s. 4). Dertil er skaberen af fremstillingen også med til medskabelsen af definitionen af risici, hvilket ofte resulterer i, at risici er underlagt politisk mobilisering (Adam et al, 2000, s. 4). Såvel som fremstillingen af risici ofte er en fortolkning, gælder det ligeledes opfattelsen af disse, hvilket betyder at begge aspekter af forståelsen af risici er åbne for social definition og konstruktion. Helt basalt betyder det, at massemedierne, videnskaben, politikerne og endda forbrugerne er med til at

skabe risici gennem deres fremstilling og fortolkning af disse.

Hertil efterlader det spørgsmål angående magten i mediernes hænder. I tidligere afsnit om framing og medialisering blev det fastslået, at politikerne indordner deres meddelelser efter mediernes logikker - og at disse medier har magten til at fremstille en redigeret version af denne meddelelse, som borgerne fortolker i deres møde med meddelelsen. Følges denne forståelse i kombination med logikken fra risikosamfundet, er udlægningerne fra videnskaben også underlagt fortolkninger alt efter interessefelt. Denne logik er vigtig at overføre til analysen og ikke mindst diskussionen, da der kan opstå forskelle i definition, fremstilling og udlægning af risici afhængig af massemedie, politisk aktør og forbruger.

3.5 Kritik af teori

Følgende afsnit vil tage udgangspunkt i kritikken af Faircloughs kritiske diskursanalyse med henblik på at klargøre, hvordan specialet forsøger at undvige de teoretiske mangler eller begrænsninger gennem teorisammensætninger og brugen af teorien i praksis.

3.5.1 Kritisk diskursanalyse

Faircloughs kritiske diskursanalyse er bl.a. blevet kritiseret pga. det metodiske skel mellem niveauerne, som teoretisk beskrives som værende i et dialektisk forhold til hinanden, hvortil det er svært i praksis at tyde, hvor den præcise distinktion mellem disse er (Jørgensen & Phillips, 2013, s. 101). Konsekvensen af dette er, at specialet gennem den kritiske diskursanalyse har en konkret rammesætning for det analytiske arbejde, men at denne rammesætning ikke belyser konsekvenserne ved distinktionen mellem den diskursive og sociale praksis.

Måden hvorpå denne mulige begrænsning ved analysetilgangen er forsøgt undgået, er ved først og fremmest at inddrage resultater fra specialets litteraturreview med henblik på at kunne udlede overordnede sociale sammenhænge med indflydelse på og som er konstrueret af den diskursive praksis. Derudover analyseres de forskellige niveauer ikke gennem en stringent opdeling, men niveauerne vil flydende inddrages i kombination med hinanden. Dette betyder, at temaerne, som bearbejdes i analysen, metodisk vil opdeles således, at første afsnit primært bearbejder tekst og den diskursive praksis, mens det andet afsnit vil bearbejde

den diskursive og sociale praksis. Således er teoribrugen i praksis ikke præget af skellet mellem især den diskursive og sociale praksis men derimod fokuserer på, hvordan disse er gensidigt afhængige af hinanden. Fairclough pointerer selv, at en løsning til pågældende problemstilling er, ikke at betragte den diskursive og sociale praksis distanceret. Dette udformes ved, at forskellige fænomener såsom ansvarsfordeling, politik og tvetydige videnskabelige resultater analyseres gennem en kombination af de diskursive og sociale aspekter tilknyttet analyseområdet.

3.6 Teoriernes samspil

Ovenstående præsenterer, at specialets teoretiske grundlag består af fire teorier, som gennem deres teoretiske ophav er udarbejdet uafhængigt af hinanden, hvorfor kommende afsnit vil belyse deres samspil i den kommende analyse. Risikosamfundet og medialisering er under teorigennemgangen blevet forholdt til hinanden og dertil forklaret, hvordan disse teorier bruges i samspil med hinanden. Beck har været kritiseret for manglende fokus mod mediernes betydning i risikosamfundet, hvortil specialet kan tilbyde et nyt blik på mediernes rolle. Følgende afsnit vil bearbejde modernitetsforståelse, tekstens betydning og det videnskabsteoretiske afsæt. Opdelingen af modernitet og tekst skyldes, at ved at bruge Faircloughs kritiske diskursanalyse, bevæger analysen sig i et tværfaglig praksisfelt, som både analyserer kommunikationsbegivenhederne ud fra lingvistisk og makrosociologisk tradition. Dermed vil kommende afsnit uddybe hver af disse traditioner gennem den udvalgte teori.

3.6.1 Modernitetsforståelse

Første afsnit under teoriernes samspil vil undersøge modernitetsforståelsen tilknyttet Hjarvards forståelse af medialisering og Becks forståelse af risikosamfundet. Disse to teorier vælges i forbindelse med modernitetsforståelsen, da de beskæftiger sig med det makrosociologiske felt, hvor moderniteten har betydning for forståelsen af teorierne.

Med ovenstående i betragtning synes det relevant at pointere, at der teoretisk set arbejdes med flere modernitetsforståelser i faglitteraturen tilknyttet det kommunikative felt, hvorfor det er vigtigt at klarlægge, hvilken modernitetsforståelse dette speciale beskæftiger sig med. Beck beskæftiger sig med to moderniteter, hvoraf første modernitet er tilknyttet det

industrielle samfund, mens den anden modernitet er tilknyttet risikosamfundet (jf. 3.4.2). Dertil kan der argumenteres for, at samfundet udvikler sig i retning af risikosamfundet og væk fra industrisamfundet. Dette vidner om, at Beck forstår det moderne samfund som under udvikling og ikke afvikling, som er tilfældet, når teoretikere bruger begreber såsom postmodernisme. Udviklingen byder bl.a på en underminering af eksempelvis klasserne og kernefamilien gennem bl.a globalisering og individualisering.

Hertil anskuer Hjarvard, at medialisering skal forstås i forhold til den overordnede modernisering af kultur og samfundet (Hjarvard, 2009, s. 32), og som en udviklingsfase i det højmoderne samfund. Hjarvard pointerer, at sociologer ikke har haft fokus på medierne i forbindelse med modernitetsstudier (Hjarvard, 2009, s. 32), hvilket Beck også er blevet kritiseret for (Cottle, 1998, s. 6). Dermed har der været en distancering mellem medieteorier og sociologi (Hjarvard, 2009, s. 32), hvorfor disse ikke er blevet forholdt til hinanden, hvilket medialisering forsøger at sammenbinde (Hjarvard, 2009, s. 33). Hjarvard anskuer dermed medialiseringen som en samfundsmæssig udvikling, der kræver et større samspil mellem medievidenskab og sociologi samtidig med, at medialisering som “(...) et begreb integrerer et sociologisk og et medievidenskabeligt perspektiv i forsøget på at begribe denne udvikling” (Hjarvard, s. 33). Dermed argumenterer Hjarvard for, at medialiseringen betragtes som en moderniseringsproces på lige fod med eksempelvis individualisering, eftersom at medierne bidrager til en form for aftraditionalisering, hvor sociale relationer før var tilknyttet lokalsamfundet nu foregår andetsteds samt “(...) udvikler en genindlejring i nye sociale sammenhænge” (Hjarvard, s. 33). Medialiseringen er dermed delvist dannet af det moderne samfund og delvist medskabende for det moderne i det moderne samfund (Thompson i Hjarvard, 2009, s. 33).

3.6.2 Tekstens betydning

Andet afsnit under teoriernes sammenspil vil undersøge tekstens betydning tilknyttet Faircloughs kritiske diskursanalyse og Entmans framing teori for at klargøre forskelle og ligheder i deres forståelser af det lingvistiske. Disse teorier er udvalgt, da de primært bruges til analysens undersøgelse af teksten og dennes relation til den diskursive praksis.

Fairclough argumenterer for, at hans kritiske diskursanalyse forbinder social teori med lingvistikken, hvilket skyldes, at hans tilgang til diskursanalysen er baseret på den forudsætning, at sproget er en uudslettelig del af det sociale liv (Fairclough, 2012, s. 2). Det skal forstås således, at sproget og det sociale liv er dialektisk forbundet, hvorfor socialteoretiske analyser skal tage hensyn til sproget.

Entmans framing teori er på den ene side fokuseret på, hvordan sociale og politiske virkeligheder fremstilles og på den anden side fokuseret på, hvordan publikum modtager og forstår disse fremstillede virkeligheder (Hjarvard, 2015, s. 105). Framing handler derfor, i Entmans optik, om perspektiv, betoning, ord og udtryk. Derudover pointeres det, at "(...) frames ikke kun eksisterer i konkrete (medie)tekster, men findes i alle dele af den samlede kommunikationsproces: afsenderen, teksten, modtageren og kulturen som helhed" (Hjarvard, 2015, s. 105). Dermed kan der argumenteres for, at Entman forstår teksten som udarbejdet af afsenders mentale fortolkningslementer, som i mødet med modtageren danner afsæt for modtagerens forståelse, samtidig med at modtagerens forforståelse har betydning for modtagerens meningsdannelse (Hjarvard, 2015, s. 105). Hertil bruges teorien i specialet primært til at udlede mulige forståelsesscenarier med henblik på samfundet hegemoniske forståelse af forskellige aspekter suppleret med litteraturreviewets forståelse af madkulturen i Danmark. Dette hænger sammen med, at Entman forklarer, at meningsdannelsen skal forstås i relation til de frames, der "(...) har vundet hævd inden for en given kultur eller social gruppering." (Hjarvard, 2015, s. 105).

Begge tekstforståelser menes dermed at have betydning for sociale kontekster, hvor Fairclough forstår teksten som medkonstruerende af den sociale praksis i et makroperspektiv, hvor diskurs egentlig ikke påvirkes bevidst. Entmans kulturelle aspekt fokuserer primært på individets forståelse i relation til kulturelle, hegemoniske frames. Derudover vidner Entmans frame-forståelse af, at tekster konstrueres bevidst på baggrund af afsenderens erfaringer. Den tekstuelle analyse vil primært tage udgangspunkt i Faircloughs tekstforståelse, men Entmans frames vil supplere denne til at give et overordnet bud på mediefremstillingens framing af veganisme. Det bevidste ordvalg og fremhævelse skal dermed i dette speciale forstås i kontekst med journalistikkens nyhedskriterier og ikke nødvendigvis journalistens erfaringer, da specialet ikke kan udtale sig om disse. Er det politiske aktører, som er afsender på

artiklerne ville dette tages til overvejelse i analysekombinationen af tekst og diskursiv praksis.

3.6.3 Videnskabsteoretisk afsæt

Kommende afsnit har til formål at uddybe specialets videnskabsteoretiske afsæt med henblik på at skabe en bedre forståelse af specialets teoretiske samspil og brugen af disse i praksis. Ud fra ovenstående er det klart, at teorierne bevæger sig inden for forskellige videnskabsteoretiske genrer, men at de har den overordnede interpretivistiske tradition til fælles. Fairclough identificerer sig selv som “kritisk social teoretiker”, hvorefter det kritiske aspekt positioneres i forståelsen af, at det ikke blot er den sociale virkelighed, som skal registreres, men derimod skal en historisk realisering af samfundet, som det bør være, tilbydes (Sørensen, 2015, s. 168). Fairclough forklarer, at:

There is a long tradition within critical social analysis, evident for instance in Marx (Marsden, 1999), of viewing social reality as ‘conceptually mediated’, as we might put it – meaning that there are no social events or practices without representations, construals, conceptualizations or theories of these events and practices; or, to put it in different terms, that social realities have a reflexive character, i.e. the way people see and represent and interpret and conceptualize them is a part of these realities.”(Fairclough, 2012, s. 9)

Det forklares, at “For kritisk teori er det afgørende at fastholde det klassiske mål med videnskabelig forskning, nemlig at levere sandheden om en given sag” (Sørensen, 2015, s. 180). Det er svært for specialet at levere denne sandhed, udlede uretfærdigheder og bidrage med en løsning på disse ud fra den indsamlede empiri i henhold til problemformuleringens besvarelse, hvorfor det kritiske aspekt kan ses som forsømt i specialets tilgang. I stedet har specialet til formål at undersøge en fremstilling af et givent socialt fænomen, veganisme, hvilket betyder, at specialet primært lader sig inspirere af den socialkonstruktivistiske tradition og med dette bør der, for at fjerne den mulige begrebslige forvirring, pointeres, at der i specialet ikke skelnes mellem de to begreber; socialkonstruktionisme og socialkonstruktivisme. Dette skyldes, at der ifølge Egholm ej heller skelnes mellem dem inden for de fleste discipliner, da det efter sigende kun er i psykologien, at de to begreber fortolkes på forskellige måder (Egholm, 2014, s. 149), og specialets fodfæste i det

kommunikative felt gør, at socialkonstruktivismen bruges fremadrettet. Den socialkonstruktivistiske tradition kommer til udtryk gennem antagelsen om, at meninger og social viden konstrueres samt rekonstrueres i en gensidig proces mellem individer og samfund (Bryman, 2012, s. 34).

Det forholder sig til specialet således, at det socialkonstruktivistiske paradigme bygger det på forståelsen af, at al erkendelse er socialt konstrueret, samt at det er igennem sproget, at viden erkendes, hvorfor sproget er en social størrelse, som er betinget af kommunikation mellem mennesker (Wennerberg, 2010, s. 34-37). Herudover dannes individets erkendelse på baggrund af dets historie og kulturelle kontekst, hvorfor dets omgivelser er med til at påvirke forståelsen (Burr, 1995, s. 4). Således kan forståelsen også ændre sig gennem tiden, hvorfor der ikke kan være nogen endegyldig eller objektiv sandhed, idet al viden kan anskues fra forskellige perspektiver (Burr, 1995, s. 32; s. 6). Socialkonstruktivisterne kan argumenteres for at være en del af den interpretivistiske tradition, eftersom den anskuer mennesker og institutioner som genstandsfelt for sociale videnskaber, og dermed kan argumenteres for at være en fortolkning af menneskelig interaktion (Bryman, 2012, s. 28).

Kapitel 4 - Metode

I dette kapitel vil specialets metodiske tilgang blive gennemgået med tilhørende argumentation og refleksion over de metodiske valg. Indledningsvis vil specialets undersøgelsesdesign blive præsenteret, hvorefter den valgte metode - integreret indholdsanalyse - vil blive gennemgået med tilknytning til den konkrete fremgangsmåde for dette speciale.

4.1 Undersøgelsesdesign

For at kunne besvare problemformuleringen bedst muligt anses det som nødvendigt at kortlægge nogle overordnede tendenser ved debatten om veganisme i de pågældende danske medier, hvorfor der er opstillet følgende undersøgelsesspørgsmål:

Undersøgelsesspørgsmål:

- 1) Hvilke overordnede tendenser er dominerende, når de danske medier fremstiller veganisme?
- 2) Hvilke diskurser er repræsenteret i veganerdebatten i de danske medier, og hvordan er de fremstillet?

Dette speciale laver sig inspirere af en kombination af tværsnitsdesign og casestudie, idet undersøgelsen beskæftiger sig med forskellige variable på specifikke tidspunkter samtidig med at specialet er konkretiseret til casen om veganisme. Kombinationen af disse undersøgelsesdesigns kommer til udtryk i analysens integreret indholdsanalyse, hvortil tværssnitsdesignets krav om systematisering fuldføres gennem det kvantitative koderingsarbejde. Tværssnitsdesign kommer ofte til kort, når det drejer sig om årsagssammenhænge, eftersom det ikke er muligt gennem kvantificerede data at udlede kausale sammenhænge (Bryman, 2012, s. 59). I dette tilfælde er det dog interpretivistiske sammenhænge, der ønskes undersøgt og ikke kausale sammenhænge. Hertil suppleres specialet inspiration fra casestudiet gennem den kvalitative del af analysen, hvortil fundene i den kvantitative del undersøges gennem kvalitative teorisammensætninger, således at specialet opnår en detaljeret og specificeret beskrivelse af den pågældende case;

mediefremstillingen af veganisme. Dertil er der opstillet to undersøgelsesspørgsmål, som er målrettet hver deres del af analysen, hvor første undersøgelsesspørgsmål henvender sig til den kvantitative del af analysen, og hvor det andet undersøgelsesspørgsmål ikke kan besvares uden tendenserne kortlagt i besvarelsen af første undersøgelsesspørgsmål.

Specialet tager udgangspunkt i to tidsrum; 1. april 2015 til 1. april 2016 samt 1. april 2018 til 1. april 2019. Valget af tidsrum er baseret på to rapporter udarbejdet af Coop og Dansk Vegetarisk Forening, hvoraf den første rapport, som er publiceret i 2016, undersøgte danskernes madvaner gennem kvantitative og kvalitative forbrugerundersøgelser foretaget i 2015 (Coop A, 2016, s. 88). Her blev der bl.a. udledt, at 77% af de adspurgte danskere valgte kødet først, når de skulle planlægge deres aftensmåltid (Coop B, 2016). I 2018 blev en lignende rapport offentliggjort, hvor resultaterne bl.a. viste at halvdelen af danskerne ønskede at skære ned på deres kødforbrug (Coop A, 2018), samt at salget af plantebaserede drikke var mere end femdoblet siden 2013 (Coop B, 2018). Da der, ud fra Coops undersøgelser, ses en tendens til, at danskernes holdning til plantebaseret kost har ændret sig væsentligt over de seneste par år blev denne udvikling fundet interessant. For at kunne inddrage nogle af de nyeste artikler slutter den seneste tidsperiode 1. april 2019 og således blev skæringsmåneden april for begge tidsperioder. Tværsnitsdesigns er normalvis kendetegnet ved ofte at have fokus på ét tidspunkt (Bryman, 2012, s. 59), hvorfor dette speciale kan karakteriseres som atypisk. Dog er fokuset for undersøgelsen af begge tidsperioder at skabe et øjebliksbillede af mediedækningen af veganisme, og den kvantitative del, som primært læner sig op af værdigrundlaget i tværsnitsdesignet, kunne principielt være lavet gennem to forskellige undersøgelser. Derfor ansues afvigelsen fra ét tidspunkt ikke som et problem for at følge principperne fra tværsnitsdesignet i det kvantitative aspekt af den integrerede indholdsanalyse.

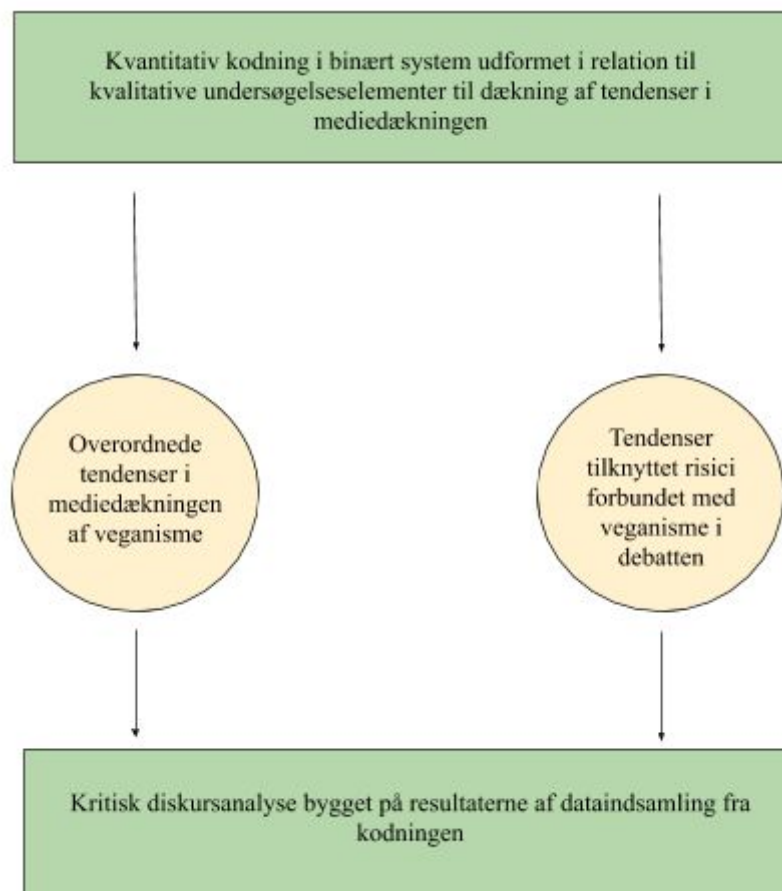
4.2 Integreret indholdsanalyse

Integreret indholdsanalyse kendetegnes ved at datakilder bearbejdes kvalitativt og kvantitativ, således at de to paradigmer supplerer hinanden og kombineres (Eskjær & Helles, 2015, s. 131). I dette speciale udgør datakilderne artikler vedrørende veganisme i årene 2015-2016 og 2018-2019. Først er de udvalgte artikler i de to tidsperioder blevet undersøgt gennem en kvantitativ kodning, således at fremstillingen af veganisme er blevet kvantificeret og dermed

omdannet til hård data, som kan bruges til at besvare første undersøgelsesspørgsmål, eftersom dataen kan udlede målbare tendenser i den danske mediedækning af veganisme. Den kvantitative del af undersøgelsen bruges grundet fordelene, at den kan “danne sig et repræsentativt overblik over store mængder indhold” (Eskjær & Helles, 2015, s. 12). At data er kvantitativt betyder grundlæggende, at det kan måles og opsummeres i eksempelvis procenter, andele eller gennemsnit (Hansen, 2012, s. 287). Interessen ligger dermed i at undersøge, *hvor meget* der er af noget (Brinkmann & Tanggaard, 2010, s. 17), hvilket i dette tilfælde er eksempelvis stigningen af artikler i danske nyhedsmedier, der omhandler veganisme, hvilket tema som er mest repræsenteret eller hvor ofte risici bliver inddraget som argument eller en belysning af en given holdning. Den kvantitative del af analysen fremskaffer dermed data, som skaber et overblik over, hvilke former for overordnet tekstuel indhold, der har gjort sig særligt gældende for veganerdebatten. Med henvisning til Holsti beskrives der “(...) at så længe et indhold kan defineres, identificeres og kodes systematisk, så kan det gøres til genstand for kvantitativ indholdsanalyse” (Fra: Eskjær & Helles, 2015, s. 15). Netop gennem kodning, kvantificering og systematisk analyse af mediedækningen af veganerdebatten dannes grundlaget for at gå statistisk til værks og drage solidt funderede slutninger om de forhold, undersøgelsen er interesseret i at undersøge for at besvare problemformuleringen bedst muligt.

I arbejdet med kvantitativ indholdsanalyse arbejdes der primært med manifest indhold, eftersom der gennem det binære kodningssystem overvejende arbejdes ud fra entydigt identificerbare elementer (Eskjær og Helles, 2015, s. 13). Dog bygger kodningen ligeledes på mere latente elementer, da der ligeledes kodes for eksempelvis ladning af artiklerne, som derfor kan argumenteres for at være en af de mindre synlige elementer af indholdet. Hertil består kodningsmanualen af en specificeret gennemgang af alle kodningsværdier og -variable, således at det latente indhold gøres entydigt identificerbart. Specialet anvender den kvantitative del af indholdsanalysen som et springbræt til den kvalitative analysedel, idet der skabes mulighed for at danne belæg for, hvilke fremstillinger og dertilhørende relevante artikler, der er værd at undersøge. Dermed er det latente indhold omdrejningspunktet for den kvalitative indholdsanalyse, da de mindre uigennemskuelige elementer analyseres dybdegående såsom ikke-definerede diskurser og risikofremstilling tilknyttet veganisme. Det vil sige, at i arbejdet med det kvalitative paradigme er interessen, *hvordan* noget fremtræder,

siges eller udvikles (Brinkmann & Tanggaard, 2010, s. 17), når debatten handler om veganisme. Det kvalitative paradigme anvendes derfor i denne undersøgelse til at få en dybere forståelse af dataen, som ikke kan opnås gennem det kvantitative paradigme og dermed til at besvare andet undersøgelsesspørgsmål.

Brugen af de kvalitative og kvantitative aspekter er ofte asymmetrisk vægtet i en integreret indholdsanalyse (Eskjær & Helles, 2015, s. 131). Dette er også gældende i dette speciale, hvor det kvalitative paradigme ansues som værende den dominerende i analysen, men som stadig er afhængig af den kvantitative data. Dermed kan der samtidig argumenteres for, at elementerne fra tværnsnitsdesignet gennem det kvantitative paradigme udgør fundamentet for casestudiets kvalitative praksis. Den kvantitative del af indholdsanalysen er udarbejdet med henblik på at skabe et systematisk og repræsentativt overblik over artiklerne ud fra de fastsatte værdier og variable, som synes relevante for den kvalitative del af analysen. Således er det kvalitative paradigmes undersøgelsesgenstande på forhånd indtænkt i den kvantitative

kodning, hvilket kommer til udtryk i kodningsmanualens begrundelser for de udvalgte værdier og variable (jf. 4.2.2.1). Analysen kan dermed anskues som to forskellige undersøgelser idet de på sin vis er udarbejdet adskilt fra hinanden, men kan ligeledes ses som en samlet undersøgelse med gensidig afhængighed, eftersom det kvalitative aspekt er inddraget i den kvantitative undersøgelse og omvendt.

4.2.1 Sampling

Indholdsanalysens fokus er at undersøge fremstillingen af veganisme i de danske nyhedsmedier samt at belyse udviklingen i veganerdebattens spalteplads i medierne. Til dette tager undersøgelsen afsæt i de danske landsdækkende dagblade; Politiken, Ekstra Bladet, Berlingske Tidende, BT, Jyllands-Posten, Kristeligt Dagblad, Weekendavisen, Information og Børsen. Ved at inddrage de landsdækkende dagblade skabes der høj homogenitet blandt aviserne samtidig med, at der fastholdes en bredde og variation i avistyperne. For at danne det bedstmulige sammenligningsgrundlag, er det værd at nævne, at aviserne findes i trykte og online variationer, som begge inddrages i den integrerede indholdsanalyse. Dermed er der også risiko for, at de samme artikler optræder af flere omgange - både i online og trykt version.

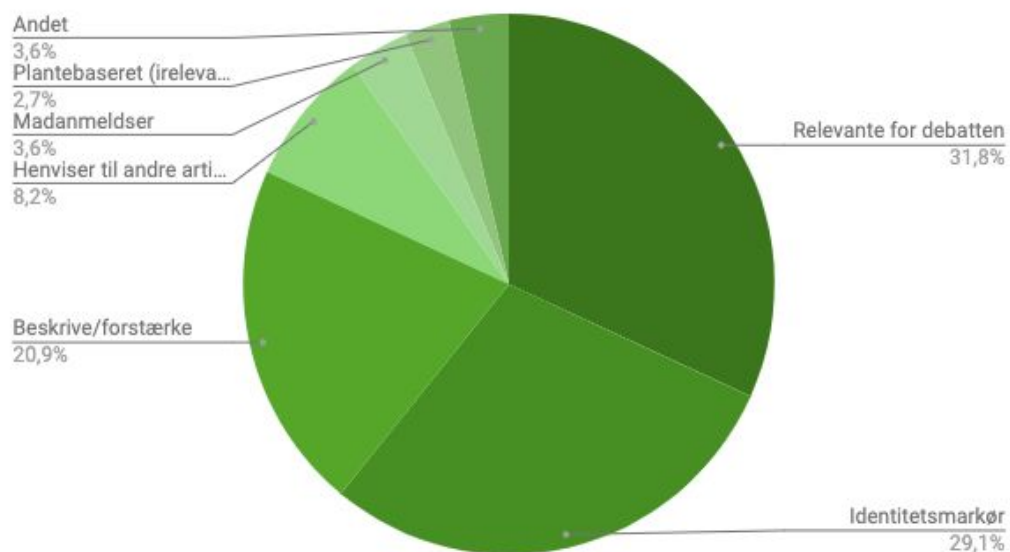
Undersøgelsen er udarbejdet ved brug af søgemaskinen Infomedia med søgning efter ordene *veganer*, *plantebaseret* og *veganisme*. Den første sampling i undersøgelsens flertrins-sampling var således en relevanssampling, for at indkredse de relevante tekstenheder (Eskjær & Helles 2015, s. 51; s. 60). Dette gav et resultat på 110 artikler i tidsperioden 2015/2016 og 623 artikler i 2018/2019. Antallet af artikler er således steget ca. 566% fra første til anden periode, hvilket er en observation, som vil blive belyst yderligere i analysen (jf. 5.1.1).

I forbindelse med første pilottest af kodningsskemaet blev det bemærket, at ikke alle artikler havde samme relevans for specialets undersøgelse. Eksempelvis var der artikler, hvor ordet 'plantebaseret' blev brugt i en irrelevant sammenhæng, eftersom artiklerne omhandlede bjerggorillaer og gummisko eller at artiklen var en del af søgeresultatet, fordi den i teksten henviste til en anden artikel, hvor et af de søgte ord var en del af titlen, men artiklen ikke selv omhandlede veganere, veganisme eller plantebaseret kost. I begge tidsperioder var det

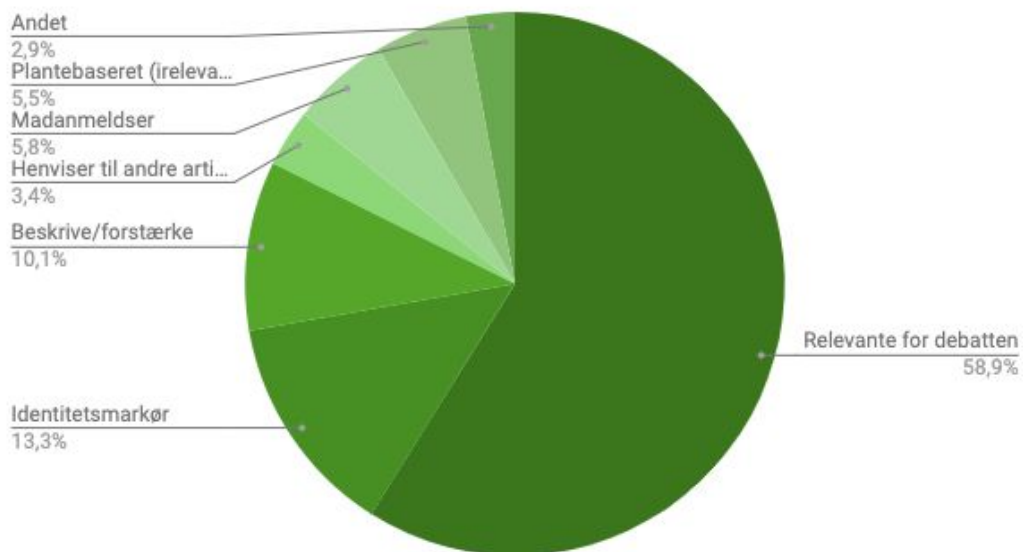
primært artikler, hvor ordet veganer blev brugt udelukkende som identitetsmarkør, men hvor det overordnede emne for artiklen intet havde med veganisme at gøre samt artikler, hvor veganer eller veganisme blev brugt som tillægsord eller på anden vis til at beskrive eller forstærke en pointe. For at undersøgelsen udelukkende skulle tage afsæt i relevante artikler for selve debatten angående veganisme blev der derfor foretaget endnu en sampling i form af en *formålsbestemt udvælgelse*, hvor alle artikler blev kigget igennem. Som navnet antyder er formålsbestemt udvælgelse en samplingsmetode “hvor man vælger sine data med særligt formål for øje” (Eskjær & Helles 2015, s. 54). Det er således en ikke-sandsynlighedsbaseret udvælgelse, idet elementerne, i dette tilfælde artiklerne, i den samlede population “ikke har lige stor chance for at indgå i undersøgelsen” (Eskjær & Helles 2015, s. 54). Denne formålssampling vil fremadrettet blive omtalt som frasorteringsscreeningen.

Ud af de 110 artikler i tidsperioden 2015/2016 blev 35 fundet relevante for den videre undersøgelse. I tidsperioden 2018/2019 blev der ud af de 623 artikler fundet 363 relevante. De to nedenstående grafer illustrerer fordelingen af frasorteringsscreeningen.

Artikler i 2015-2016

Artikler i 2018-2019

Selvom flere af de frasorterede artikler, som enkeltstående tekstenheder, ikke har den store relevans for specialets undersøgelse, kan der alligevel drages nogle interessante iagttagelser, når der ses på dem som en samlet enhed. Analyseafsnittet vil derfor komme ind på nogle af de interessante elementer, der kan udledes af de to ovenstående grafer og tilhørende tal. Dette vil indgå under de overordnede tendenser i mediefremstillingen (jf. 5.1) og dermed til besvarelsen af første undersøgelsesspørgsmål.

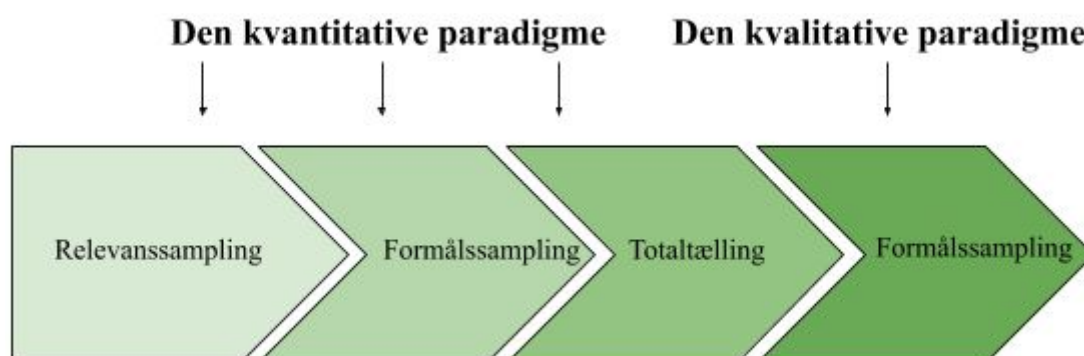
Ifølge Eskjær og Helles anses 100 samplingsenheder som et minimum for de fleste universitetsopgaver, mens 200-250 enheder anskues som et solidt grundlag og alt derover som attråværdigt, hvis samplingsmaterialet skal være repræsentativt (Eskjær & Helles, 2015, s. 62). Eftersom der i tidsperioden 2015/2016 kun optræder 34 relevante artikler blev det fundet nødsaget at foretage en totaltælling af disse for at sikre, at udvalgspopulationen var repræsentativ i denne periode. For at have et solidt sammenligningsgrundlag mellem de to perioder, blev der også foretaget en totaltælling af tidsperioden 2018/2019 på trods af den større mængde artikler. Det samlede antal kodet artikler er således 398.

På baggrund af det kvantitative datasæt blev der efterfølgende udarbejdet adskillige grafer (bilag 1) med henblik på at få dannet overblik og klargjort de generelle tendenser samt finde

frem til de mest relevante iagttagelser. Her blev der udledt tre prominente temaer vedrørende veganismedebattens fremstilling. Til at få dybere indsigt i datamaterialet blev der foretaget endnu en formålsbaseret udvælgelse, hvor artikler inden for hver af de tre temaer blev udvalgt til belyse de kvantitative fund. Artikler med relation til de pågældende temaer blev derfor gennemgået endnu en gang, for at kunne udvælge de mest relevante artikler til besvarelsen af problemformuleringen. Sammenlagt er 49 artikler blevet analyseret nærmere og anvendt i analysen. For gennemsigtigheden og overskuelighedens skyld er der blevet udarbejdet en artikeloversigt (bilag 2), hvor disse 49 artikler kan findes via deres unikke ID. ID'et er tilføjet som fodnoter og består af det rækkefølgetal som artiklerne optræder som i analysen. Således at den første inddraget artikel har nr. 1 og den sidste nr. 49. Efterfulgt af dette tal står avisen, som artiklen er trykt i, og afslutningsvis udgivelsesdatoen. Et eksempel er #8 Politiken 01/12/2015. I det tilhørende skema står de samme information samt overskriften på de pågældende artikler.

# Nr.	Avis	Dato	Overskrift
1	Ekstra Bladet	14/02/2016	To tømmermændsramte og én trætræ vinder
2	Ekstra Bladet	15/02/2016	<u>DAGEN: Nogen, der har en Treo?</u>

Undersøgelsens resultater bygger således, som tidligere nævnt, på en flertrins-sampling, idet der er kombineret forskellige samplingsmetoder, for at gå fra en generaliserende population til en mere indsnævret afgrænsende population af artikler. Nedenstående illustration viser flertrinssamplings opbygning.

4.2.2 Kodningsskema og kodningsmanual

Til udarbejdelsen af den kvantitative del af indholdsanalysen, er der blevet foretaget en kodning af de udvalgte artikler. For at sikre indholdsanalysens reliabilitet, må der “(...) ikke herske tvivl om, hvorvidt noget rent faktisk er tilfældet (er til stede i kommunikationen) eller ej.” (Eskjær & Helles, 2015, s. 14). Dette kan gøres ved at udarbejde indholdsanalysen ved brug af et kodningsskema samt en tilhørende kodningsmanual (Eskjær & Helles, 2015, s. 70). Der er således i den indledende fase blevet udarbejdet en kodningsmanual (bilag 3) som hjælperedskab, hvor de forskellige variable og værdier er defineret med henblik på at kunne registrere de pågældende variabler entydigt.

Kodningsskemaet består principielt af 14 variabler med dertilhørende værdier. Dette skyldes, at 10-15 variabler giver et fyldestgørende grundlag af dokumentation til den efterfølgende kvalitative indholdsanalyse (Eskjær & Helles, 2015, s. 73-74). Hertil er dog yderligere opsat fire variabler med tilhørende værdier til hver kilde i de pågældende artikel.

Eftersom at det kvalitative paradigme er indtænkt i udarbejdelsen af værdierne og variablerne, anses det som relevant at gennemgå de udvalgte variable og værdier med fokus på, hvorvidt de er teoretisk- eller praktiskbaseret, og hvad de bidrager med til analysen.

4.2.2.1 Variable og værdier

For overskuelig- og gennemsigtighedens skyld er der i kodningsskemaet tilføjet *Link* og *Overskrift* som variabler. Her er linket til den pågældende artikel samt dens overskrift indsat. På den måde er det muligt for efterfølgende arbejde med skemaet at skabe et hurtigt overblik over hvilken artikel resten af rækken omhandler samt nemt at finde frem til den pågældende artikel igen.

Udgivelse er ligesom de ovenstående omtalte variabler praktisk, da den bliver anvendt til at notere datoen for den pågældende artikels udgivelse. Udover dette praktiske element, er variablen tiltænkt at anvendes til at undersøge mulige tendenser af framing eller diskurser ift. udgivelsesdatoen, for evt. at lokalisere, om nogle perioder har større mediedækning af debatten frem for andre. Primært mellem de to perioder som undersøgelsen tager udgangspunkt i.

Længde, anses som værende relevant for undersøgelsen, da dette i sammenspil med andre variabler som f.eks. *Genre* eller *Ladning af veganisme* bl.a. kan give indsigt i, hvilken fremstilling af veganisme har mest spaltepads i de danske medier samt hvordan det fremstilles. Dette vurderes som værende væsentligt, da det kan tænkes at have indflydelse forbrugernes holdning til debatten og kostvaner.

Avis er valgt for at undersøge om eksempelvis nogle aviser har større fokus på debatten frem for andre og givetvis om nogle avisers artikler har en tendens til at være mere positivt ladet frem for negativt. Dermed giver det mulighed for at undersøge, hvilken framing af veganisme de pågældende aviser har, og hvordan de adskiller sig fra hinanden. Yderligere giver det også mulighed for at se om de enkelte avisers framing har ændret sig fra den ene tidsperiode til den anden.

Som et led til at undersøge, hvordan veganisme bliver fremstillet i det danske medie billede, er variablen *Genre* bl.a. tilføjet i kodningsskemaet. Således er det muligt at undersøge om artiklen går ind under værdierne *Informationsgenre*, *Opinionsgenre*, *Satirer* eller *Andet*. Her er det interessant at undersøge, hvilken genre som optræder oftest og om det har ændret sig. Variablen bruges således med de andre variable ift. eksempelvis om en specifik avis har en tendens til at skrive artikler om veganerdebatten gennem information- eller opinionsgenren, og denne variable kan derudover bruges i kombination med Faircloughs teoretiske forståelse af genre (jf. 3.3.2).

Ifølge undersøgelsen udarbejdet af Dansk Vegetarisk Forening og Coop (Coop A, 2018) skyldes danskernes fravalg af kød forskellige årsager. Primært begrundes det med sundhed, miljø og dyrevelfærd, men også kødets pris og religion ligger til tider til grund. På baggrund af dette er variablen *Tema* inddraget. Denne variabel har til formål at notere det primære tema i artiklen, hvortil værdierne; *Sundhed*, *Miljø*, *Dyrevelfærd*, *Pris* og *Religion* sat. Herudover er værdierne *Rettigheder/konflikt*, *Politik* og *Vegansk kost* tilføjet, da det efter anden pilottest blev bemærket at disse temaer bryder medie billedet. Ved at have denne variable med tilhørende værdier, er det muligt at se hvilke(t) tema(er) som artiklerne indeholder, om det primære tema har ændret sig gennem tiden samt om der er en tendens, når det sættes i relation til andre temaer.

Forskning tyder på at op mod 90% af al den information hjernen observerer er baseret på visuelle indtryk (Sivak, 1996, s. 1081). Det er derfor ikke uinteressant at notere, hvilken type billede samt motiv artiklerne anvender. I kodningsskemaet er *Billede* derfor en variabel med værdierne; *Dyr, Landbrug, Fødevare, Mennesker, Portræt, Graf/tabel, Karikatur, Intet og Andet*.

Da det er relevant for undersøgelsen at konkretisere, hvordan veganisme italesættes i de danske medier, er variabelen *ladning af veganisme* valgt. Ved brug af denne variabel er det målbart at undersøge om artiklerne primært er positive, negative eller neutrale i fremstillingen af veganisme. I forlængelse af variabelen *ladning af veganisme*, vil artiklerne blive kategoriseret ud fra den efterfølgende variabel i kodningsskemaet; *Dominerende appelform*.

Variabelen *Dominerende appelform* tager udgangspunkt i Aristoteles tre retoriske appelformer; *Logos, Pathos* og *Ethos* (Aristoteles, 1983). Idet alle tre appelformer ofte optræder i ét kommunikationsprodukt, vil den kvantitative del af analysen tage udgangspunkt i den primære og dermed dominerende appelform i den enkelte artikel. Variabelen er relevant i kodningsskemaet og som et punkt i det kvalitative paradigme, da det er interessant for undersøgelsen om de retoriske virkemidler har ændret sig gennem tiden samt om der er en sammenhæng, når den sættes i relation med eksempelvis variablerne *Ladning af veganisme* og *Kilder*.

For at forstå hvordan et fænomen kan blive en del af den offentlige debat i massemedierne, er det nødvendigt at undersøge emnets fortalere- og modstandsgruppe inklusiv deres tilhørende agenda og virkemidler (Dearing & Rogers, 1996, s. 2). Idet veganisme må siges at være en offentlig debat i den danske presse findes det derfor relevant at undersøge hvilke aktører der ytrer sig i debatten gennem nyhedsmedierne. På baggrund af dette er det fundet essentielt at have værdier og variabler omhandlende *Skribenten* og samtlige *Kilder*.

For at klarlægge hvilke tendenser diverse aktører i debatten fremhæver samt hvilke virkemidler de gør brug af er værdierne hertil *Ekspert, Forbruger, Celebrity* og *Politisk aktør* udvalgt, da disse anses som værende de store grupperinger i debatten på baggrund artikelpopulationen. Til variabelen *Skribent* er *Journalist* tilføjet, eftersom de fleste artikler er

skrevet af journalister og til variabelen *Kilde* er værdien *Statistik/undersøgelse* tilføjet, idet nyhedsmedierne til tider inddrager disse.

Eftersom værdien *Politisk aktør* er en stor gruppering med undergrupper der yderligere har eller kan have differentierede udgangspunkter, findes de relevante at præcisere. Derfor findes *Hvis politisk aktør* som variabel i kodningsskemaet, som udfyldes, hvis en kilde eller skribenten er politisk aktør. Til variableerne er der tilknyttet de mest gængse undergrupper såsom; *Detail, NGO, Landmand* og *Politiker*.

Herudover anses det som værende relevant at inddrage hvilken diæt de forskellige aktører i debatten har, da det muligvis kan have indflydelse for artiklernes udfald. Således er der tilføjet *Madpræference* som variabel med værdierne; *Kødspiser, Vegetar, Flexitar, Pescetar, Veganer* og *Ukendt* både til skribenten og til hver kilde.

Ifølge flere forskere, f.eks. Holm (2000) og Rozin (2007) samt statistikker fra bl.a. Dansk Vegetarisk Forening (Vegetarisk, 2018) ses der en tendens til, at mænd spiser mere kød end kvinder, da de er mere kritiske overfor plantebaseret kost og kød ofte har en sammenhæng med forståelsen af maskulinitet. Det er dermed interessant at undersøge om denne tendens kan ses i den offentlige debat angående veganisme og generelt debatten omkring danskernes kødforbrug. Den sidste variabel i kodningsskemaet er derfor *Køn*, hvor *Mand, Kvinde, Ukendt* og kan afmærkes både i henhold til skribenten og hver enkelte kilde.

4.2.2.2 Pilottest

Efter udarbejdelsen af kodningsskemaet og kodningsmanualen blev der foretaget pilottest, for at sikre, at værdierne og variablene fungerede efter hensigten som analytisk værktøj for undersøgelsen (Eskjær & Helles, 2015, s. 48). Pilottestene foregik ved at begge af specialets forskere kodede de samme 20 artikler, hvorefter værdier og variabler samt resultater blev diskuteret.

Ved første pilottest blev valgt af at foretage frasorteringsscreeningen truffet, idet den tydeliggjorte at flere af artiklerne i hele populationen ikke var relevant for undersøgelsen. Herudover blev det bemærket at skribenten ikke nødvendigvis var journalist og derfor relevant at få værdier og variabler tilføjet til at kategorisere og specificere skribenten. Således

blev værdierne og variablerne som før udelukkende var tilknyttet kilder kopieret til skribenten.

Efter anden pilottest blev værdierne under *Tema* revurderet. Dette skyldes, at den føltes mangelfuld idet flere af artiklerne blev kategoriseret som *Andet*. Efter nærmere undersøgelse og diskussion blev temaerne *Rettigheder & konflikter*, *Politik* og *Vegansk kost* tilføjet i kodningsskemaet og tilhørende manual.

Efter tredje pilottest blev kodningsskemaet vurderet færdigt og klar til det reelle kodningsarbejde. Herudover blev det konstateret, at der grundlæggende var en konsistent kodning blandt koderne, ca. 95%, og dermed et høj interkodersammenfald. Ifølge Eskjær og Helles er “tilstrækkelig mange pilottests, dvs. nå til det punkt, hvor man har sikret sig så stor interkodersammenfald som muligt”, den anden mulighed for at sikre høj interkoderrealibilitet (Eskjær & Helles, 2015, s. 77). Hertil er tommelfingerreglen at sammenfaldet bør være på minimum 85% (Eskjær & Helles, 2015, s. 78), hvorfor der ikke blev foretaget yderligere pilottests med fokus på interkoderreliabilitet eller overlappende kodning for at udregne graden af overensstemmelse.

4.3 Fejlkilder og refleksioner

I retroperspektiv ville det havde været gavnligt for gennemsigtigheden af undersøgelsens udfald, hvis frasorteringsscreeningen havde fået sin egen tabel, således at andre kunne se hvilke kategorier de frasorterede artikler blev lagt ind under. Herudover er der efterfølgende blevet gjort overvejelse om, at det muligvis havde været relevant for undersøgelsen, hvis der var blevet tilføjet en variabel i kodningsskemaet angående om skribenten og kilderne var fortalere for veganisme, som supplement eller i stedet for hvilken ladning hele artiklen havde. Dette skyldes, at kilderne i flere af artiklerne havde forskellige holdninger til veganisme. Således havde det været muligt at være endnu mere specifik med hvilken holdning der prægede nyhedsmediernes. Dog blev de artikler, hvor begge ladninger blev præsenteret på lige vilkår placeret under den neutrale ladning, da der ved præsentationen af begge perspektiver blev dannet en neutral/objektiv fremstilling af veganisme, som tilgodeså begge forståelser af veganisme. En yderligere fejlkilde er, at i enkelte artikler var veganisme-elementet blot en mindre andel af hele artiklen. Således kan variablen *Længde* ansues som værende upålidelig,

da nogle af artiklerne er blevet noteret som længere end hvad den sektion som omhandler veganisme reelt var. Dette anses dog ikke som et problem for undersøgelsens resultater, da *Længde* ikke blev inddraget yderligere men blot noteret i skemaet.

Under specialets udformning blev der skabt kendskab til fænomenet *speciesisme*. Overordnet kan speciesisme defineres således: “Speciesism is the unjustified disadvantageous consideration or treatment of those who are not classified as belonging to one or more particular species” (Horta, 2010, s. 244). Definitionen trækker tråde til to elementer; forståelse (consideration) og behandling (treatment), hvortil fænomenet rummer selve tankegangen om dyr samt den fysiske behandling af dyr. Definition har efterfølgende fået uddybende aspekter, hvor arter (species) ikke er en del af en given art (Horta, 2010, s. 244). Dermed udøves speciesisme, når eksempelvis dyr, som ikke er en del af menneskeracen, behandles uberettiget og ufordelagtigt. Det betyder, at opgøret med speciesisme kræver en lighedsforståelse af de forskellige dyrearter, menneskelige som ikke-menneskelige (Horta, 2010, s. 249). Denne betragtning er interessant ift. undersøgelsens kodning, idet *Dyrevelfærd* er et af de temaer med færrest artikler indeholdende risiko. Dette skyldes, at vores tankegang og dermed også tilgangen til specialet er, hvad nogen vil kalde for speciesistisk, hvilket specialets resultater bærer præg af. En dybere udfoldelse og refleksion af denne mulige bias vil uddybes i specialets konklusion.

4.4 Reliabilitet og validitet

Det er essentielt, når der indsamles data at være opmærksom på reliabiliteten og validiteten.

To elementer som er inddraget for at styrke undersøgelsens reliabilitet er kodningsskemaet (bilag 4) og den tilhørende kodningsmanual (bilag 3). Reliabilitet omhandler hvorvidt forskningsresultaterne er gentagelige (Bryman, 2012, s. 46), konsistente, troværdige samt mulige at reproducere både på et senere tidspunkt og for andre forskere (Kvale & Brinkmann 2009, s. 271). I kodningsskemaet er der en oversigt med link til hver enkelt artikel som er blevet kodet, hvilket gør det let for andre at finde de præcise artikler, som er en del af datamaterialet for undersøgelsen. En svaghed i undersøgelsens reliabilitet er, som nævnt i fejkilder (jf. 4.3), at der ikke er udformet en oversigt over de fraserteret artikler samt deres inddeling. Det er således vanskeligt at sammenligne inddelingsresultaterne helt præcist, da hver enkelt artikel ikke er noteret, men blot det samlede antal i hver fraserteringskategori. Hertil er det dog værd at nævne, at der i ovenstående afsnit om sampling (jf. 4.2.1) er blevet

præciseret hvilken database som er blevet anvendt, de to tidsperioder, de søgte ord og udvalgte aviser, samt resultatet af samlede artikler som er fundet på baggrund af disse faktorer. Det vil dermed være let at genfinde den samlede population af datamaterialet.

I enkelte af variablene har det krævet en smule tolkningsarbejde for at kunne kode den. Spørgsmålet om interkoderreliabilitet er således ikke uvæsentlig, da dette kan have en negativ effekt på undersøgelsens reliabilitet. Begrebet omhandler, som tidligere nævnt, ”hvorvidt forskellige personer ville foretage den samme kodning” (Ekjær & Helle, 2015, s. 77) og dermed også få samme kodningsresultater. Med henblik på at sikre en god interkoderreliabilitet er der, som tidligere nævnt, blevet udarbejdet en kodningsmanual, hvor variablerne og værdierne er blevet forklaret. Ved at have udformet denne burde koderne og eventuelle udefrakommende forskere kunne kode artiklerne ens og få samme resultater. Som nævnt i afsnittet om pilottest (jf. 4.2.2.2), blev der udover kodningsskemaet foretaget tilstrækkelige pilottests med efterfølgende evalueringer, således at koderne forstod variablerne og værdierne ens. Dermed kunne koderne udfylde kodningsskemaet ud fra samme forståelse og dermed sikre en høj interkoderreliabilitet samt reliabilitet i undersøgelsen.

Validiteten er, ligesom reliabilitet, essentielt at have for øje under indsamlingen af data. Validitet er “om en undersøgelse undersøger det, den søger at undersøge” (Kvale & Brinkmann 2009, s. 278). Validiteten for undersøgelsen anses ligeledes som værende høj, idet der løbende er blevet argumenteret for de metodiske valg, samt hvordan arbejdet har til hensigt at besvare problemformuleringen og undersøgelsesspørgsmålene. Herudover er flere af variablerne og værdierne i kodningsskemaet udformet på baggrund af den anvendte teori, hvilket giver et stærkt grundlag for, at undersøgelsens metodiske værktøjer er med til at sikre at undersøgelsen undersøger det, som er ønsket. Herudover betragtes den første formålsbaseret udvælgelse, hvor irrelevante artikler blev frasorteret, som et element der har højnet validiteten. Ved at frasortere artikler fra den samlede population, hvor veganisme eller plantebaseret kost ikke var temarammen, tog den efterfølgende kodning udelukkende udgangspunkt i relevante artikler for undersøgelsen.

Kapitel 5 - Analyse

Som nævnt i metodeafsnittet vil analysen tage udgangspunkt i den kvantitative data fra kodningsskemaet, hvorefter de mest relevante fund for besvarelsen af problemformuleringen vil blive uddybet med kvalitative iagttagelser.

Analysen består således af to dele, som i udformningen er integreret i hinanden og har til hensigt at analysere sig frem til svarene på de to undersøgelsesspørgsmål, som blev præsenteret i forbindelse med undersøgelsesdesignet for dermed at kunne tilbyde en fyldestgørende besvarelse af problemformuleringen;

- 1) Hvilke tendenser er dominerende, når de danske medier fremstiller veganisme?
- 2) Hvilke diskurser er repræsenteret i veganerdebatten i de danske medier, og hvordan er de fremstillet?

Første analysedel vil derfor kortlægge udviklingen i mediedækningen på baggrund af det kvantitative datasæt og vil kombinere de deskriptive og eksplorative analysemetoder kendt fra det kvantitative paradigme, hvorefter resultaterne heraf vil danne grobund for anden analysedel. I anden del af analysen vil kodningsresultaterne blive undersøgt gennem den kvalitative teoriramme, som blev præsenteret i teoriafsnittet (3). Hertil er anden analysedel inddelt i de tre primære temaer; sundhed, miljø og den politiske debat, som kendetegner veganismedebatten i de landsdækkende nyhedsmedier. Således kan det udledes, at temaerne i den danske mediedækning af veganisme læner sig op af resultaterne fra undersøgelsen om den svenske mediedækning, som også havde klima og sundhed som omdrejningspunkt for veganismedebatten (jf. 2.4).

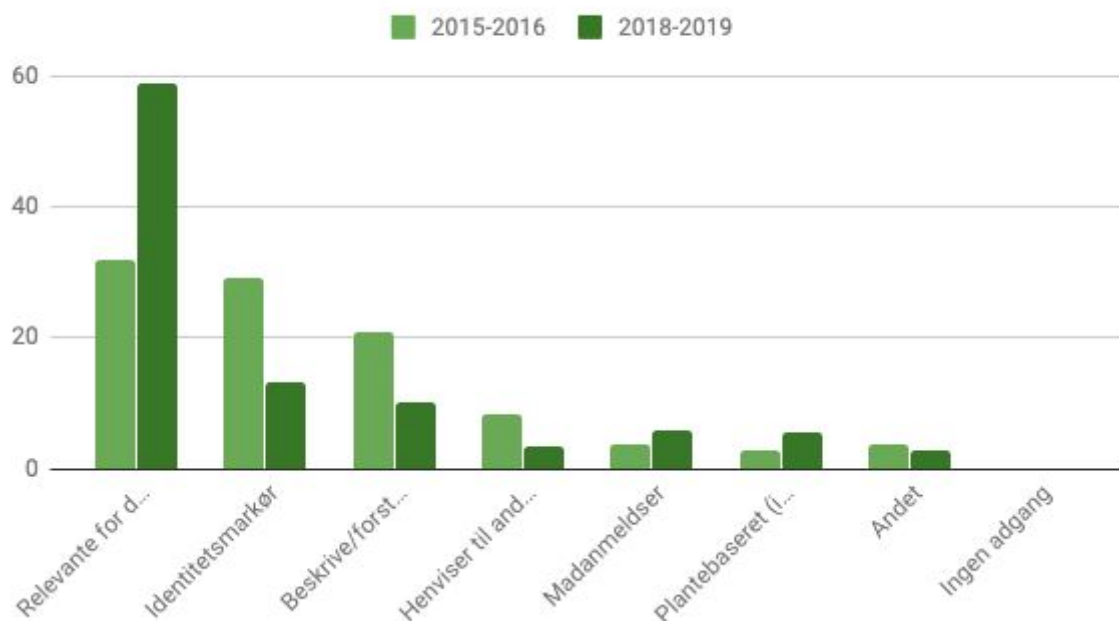
5.1 Veganismedækningens tendenser

Det kommende afsnit vil flydende bevæge sig mellem det deskriptive og eksplorative paradigme af databehandlingen, hvortil resultaterne fra disse analysefaser vil danne grundlaget for udvælgelsen af artiklerne til den kritiske diskursanalyse af hvert tema. Hovedformålet for denne analysedel er derfor at skabe overblik over de resultater, som findes mest relevante at arbejde videre med i anden analysedel.

5.1.1 Den overordnede udvikling fra 2015 til 2019

Som nævnt i specialets samplingafsnit (jf. 4.2.1) er det tydeligt at veganisme har fået større mediedækning fra 2015 til 2019. Dette blev udledt på baggrund af, at artikler omhandlende veganisme er steget med 566% i denne tidsperiode. Udover at antallet af artikler omhandlende veganisme er steget, er der også væsentlige flere artikler procentmæssigt i 2018/2019, som er relevante for debatten og dermed specialet. I 2015/2016 er det knap 32% af artiklerne, som er relevante til at besvare specialets problemformulering, mens procentdelen af artikler i 2018/2019 er steget til næsten 60%.

Artikler i 2015-2016 og 2018-2019

De primære kategorier af artikler i 2015/2016, er artikler, som er relevante for debatten, identitetsmarkører og beskrivende/forstærkende pointer, hvor de sidste to begge er kategorier, hvor det at være veganer er vigtigt at pointere selvom artiklen reelt omhandler noget helt andet (Se forklaring i afsnit 4.2.2.1). Et eksempel på dette er artiklerne angående, at gruppen Lighthouse X har vundet dansk Melodi Grand Prix, hvor det bliver nævnt at gruppens ene medlem, Søren Bregendal, er veganer.²

² #1 Ekstra Bladet 14/02/2016; #2 Ekstra Bladet 15/02/2016

Det interessante her er, at i 2015/2016 havde et større antal af artikler rettet mod veganisme som identitetsmarkør sammenlignet med 2018/2019, hvortil veganisme blev anvendt som et tillægsord til at beskrive personer uden at uddybe dette yderligere, hvilket eksempelvis optræder i artiklerne der omhandler portrætter af prominente personligheder eller side 9-piger³. Denne brug af veganisme som identitetsmarkør er ikke uinteressant, men hjælper heller ikke med at besvare problemformuleringen, da fokuset på veganisme er overfladisk og dermed ikke bidrager til debatten.

Der er ingen tvivl om, at i 2018/2019 er mængden af artikler større og derfor også rummer flere artikler, som er relevante til besvarelsen af specialets problemformulering. Hertil er identitetsmarkør også en kategori som udgør en stor andel af den samlede population, men langt fra lige så dominerende som i 2015/2016. Hertil opstår spørgsmålet om, hvad baggrunden for mediernes ændrede fokus i mediedækningen er, da stigningen af madanmeldelser også tyder på, at der er kommet flere mad- og restaurantanmeldelser samt opskrifter med vegansk fokus. Dette kan stille spørgsmålet om, hvorvidt det skyldes, at der er flere som fravælger kød, og at flere restauranter derfor er begyndt at fokusere på denne forbruger, samt at aviser er begyndt at vise opskrifter som inspiration, da det er en nyopstået og hurtigt voksende niche.

Til trods for, at artikler med veganisme som identitetsmarkør andelsmæssigt ikke fylder nær så meget i 2018/2019 som i 2015/2016, er det alligevel interessant at dykke ned i hvordan brugen af veganisme som identitetsmarkør kan hjælpe med en dybere forståelse af veganismen. Herudover står prominente personligheder med en stor magt i deres hænder, når de udtaler sig om eksempelvis veganisme. Med dette menes, at de ofte anskues som opinionsledere og derfor har indflydelse på almindelige menneskers forståelser (Sepstrup, 2010, s. 97). Eftersom veganisme i disse henseender ikke er uddybet yderligere vil det kommende afsnit i langt højere grad fokusere på veganisme som en del af identitetsskabelsen samt famøse personligheders mulige indvirkning på den almene borger.

³ #3 Ekstra Bladet 09/03/2018

5.1.1.1 Veganisme som identitetsmarkør

Med to trins-modellen var den udbredte antagelse, at meninger blev etableret og fremstillet af samfundets elite, som efterfølgende bredte sig til de andre samfundslag. Dengang blev eliten dermed anskuet som opinionsledere (eller meningsdannere), hvilket dækkede over eksempelvis direktører, kendte og sportsstjerner (Sepstrup, 2010 s. 97). Meningsdannerne er bl.a. med til at sætte dagsordenen hos medierne, da “de har magt eller fungerer som symbolske rollemodeller og referencegrupper for det enkelte menneske” (Sepstrup, 2010 s. 97). Denne skildring som opinionsleder er dog tvetydig, hvorfor der er i kommunikationssammenhæng skelnes mellem vertikale og horisontale opinionsledere, hvortil eksempelvis kendte mennesker er vertikale opinionsledere, da de ikke “øver indflydelse i deres umiddelbare omgivelser” (Sepstrup, 2010 s. 98). Denne forståelse er relevant at inddrage, når kendte mennesker, såsom Søren Bregendal, udtaler, at de er veganere. Kendte menneskers italesættelse af deres veganske valg kan dermed være med til at præge den almene borger, både som vertikale opinionsledere og da “Actors, actresses, celebrities and sports personalities endorsing products in a way that allows their allure or social standing to attach itself to the product. Whether they are ‘acting’ or being themselves, these famous people perform a dramatic function” (Dyer, 2009, s. 7). Det er ikke kun i eksempelvis portrætter af kendte mennesker, at veganer bliver brugt som en identitetsmarkør. Veganer bliver flere gange brugt på niveau med nationalitet og seksualitet, hvilket kan vidne om, hvor stor en del af individets identitetsforståelse veganer-diæten er. Veganisme er identitetsskabende ved, at deres selvforståelse og -kategorisering gør, at visse kontekster synes vigtigere end andre (Molder & Sneijder, 2009 s. 622). Er kategoriseringen eksempelvis veganisme, så ses madvaner, valg af kosmetiske, cruelty-free produkter, fravalg af læder og lignende vigtigere og bliver pludselig en større del af identiteten.

Adding the concept of self-identity to the well-known theory of reasoned action (Fishbein & Ajzen, 1975), several studies have focused on the way in which self-perception influences food choice (Armitage & Conner, 1999; Sparks & Sheperd, 1992). For example, Sparks and Sheperd (1992) found that people who selfidentified as ‘green consumers’ were more likely to consume organic vegetables.

(Fra: Molder & Sneijder, 2009, s. 622)

Der kan stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt de, som vælger kød i dagligdagen, også anskuer deres kostpræference som en del af deres selvforståelse, eller om det at vælge vegansk er en mere bevidst handling, hvorfor det er en større del af ens selvforståelse og -kategorisering. Med udgangspunkt i Giddens' forståelse af livsstil, kan der argumenteres for, at ved at tage dette bevidste valg om vegansk kost og dermed en afstandstagen væk fra kødspisningsnormen, er det en tilvalgt livsstil. Giddens forklarer, at "Lifestyle is not a term which has much applicability to traditional cultures, because it implies choice within a plurality of possible options, and is 'adopted' rather than 'handed down'" (Giddens, 1991, s. 81). Dette kan være en mulig forklaring på, at ingen artikler i specialets undersøgelse fremstiller personer, som åbenlyst definerer sig selv som kødspiser i samme boldgade, som veganer bruges som identitetsmarkør. Hvad enten det er i beskrivelsen af en anden person eller en selv. Det, at pointere, at man lever vegansk, er dermed en forklaring af ens identitet, hvilket bl.a kan skyldes, at veganismen i mange tilfælde bygger på dybere valg som sundhed, dyrevelfærd og klima (Coop A, 2018), hvorfor dette kan være en del af individets identitetsfortælling. Giddens forklarer, at spisning er en måde at udstille selvet og kan fortælle noget om individet bag handlingen:

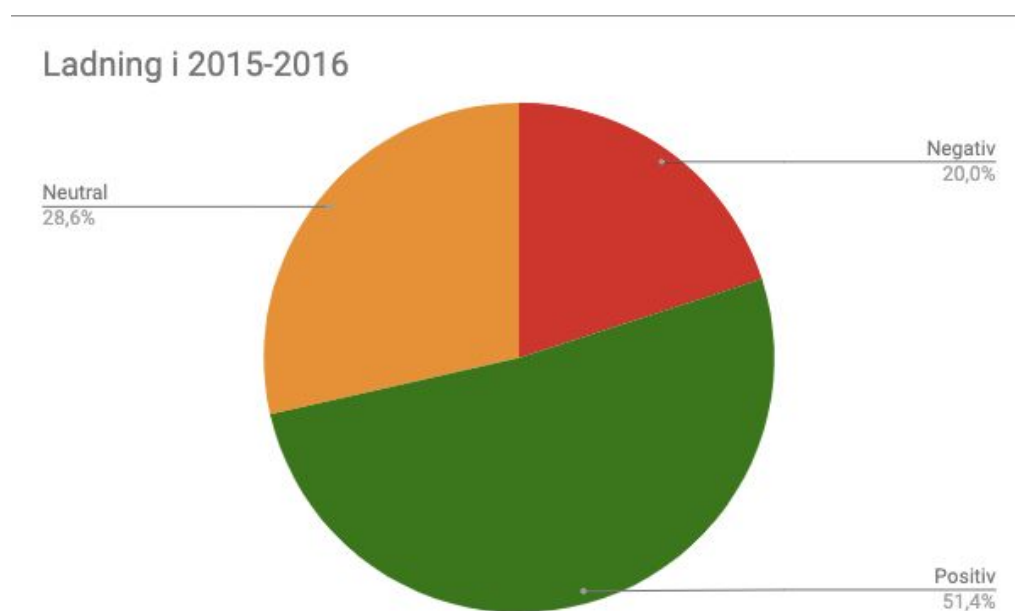
Habits of eating are ritual displays in themselves, but they also affect bodily form, perhaps indicating something about the background of the individual as well as certain self-image which she or he has cultivated. Eating regimes also have their pathologies, and are connected with various persistent kinds of positive accentuations of bodily discipline. (Giddens, 1991, s. 62)

Samme selvforståelse lader ikke til at være eksisterende som kødspiser, da det ikke på samme vis er et bevidst valg men en del af den danske kultur. Dermed rejser det også spørgsmålet om, hvorvidt veganismen som minoritet kræver større italesættelse, da det, som specialets litteraturreview udledte, er normen at spise kød (jf. 2.2), så derfor pointeres det ikke yderligere. Hertil kan der argumenteres for en mulig distinktion mellem kødspisere og veganere, eftersom at Bauman & May forklarer, at: "Hvordan vi handler og opfatter os selv, er præget af forventninger i den gruppe, vi tilhører" (Bauman & May, 2003 s. 33). Som litteraturreviewet påpegede, så grupperes folk efter madpræferencer (jf. 2.3), hvorfor der er forskellige forventninger alt efter, om du er en del af en vegansk eller kødspisningsgruppe. Grupper søger til en vis grad at skabe en identitetsforståelse, som differentierer sig fra de,

som ikke er en del af gruppen (Bauman & May, 2003, s. 29- 35). Dette kan være medvirkende til, at gruppers særlige tankesystemer og -værdier (jf. 2.4) etablere bestemte diskurser.

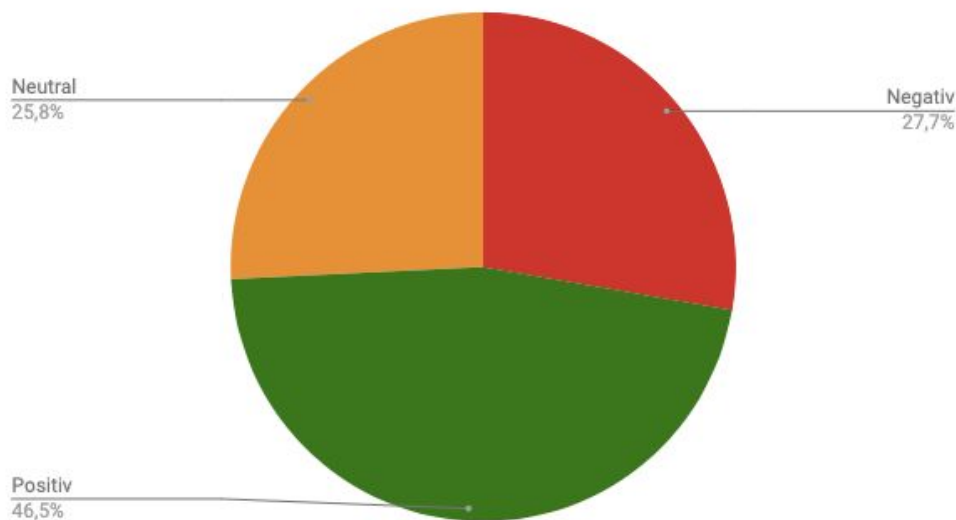
5.1.1.2 Hvilken ladning bruges oftest, når debatten handler om veganisme?

Dette afsnit er fokuseret på, hvilken ladning de relevante artikler har, eftersom det synes interessant, om medierne har en tendens til at fremstille debatten på én specifik måde. Hertil ses det, at når andelen af de forskellige ladninger; positiv, negativ og neutral, fordeles på alle artikler uden at filtrere det gennem eksempelvis tema eller avis, har begge tidsperioder en overvægt af positivt ladet artikler.

Fordelingen i 2015/2016 viser, at artikler med negativ ladning er den, som fylder mindst i debatten, mens den positive ladning er karakteristisk for over halvdelen af de relevante artikler.

Ladning i 2018-2019

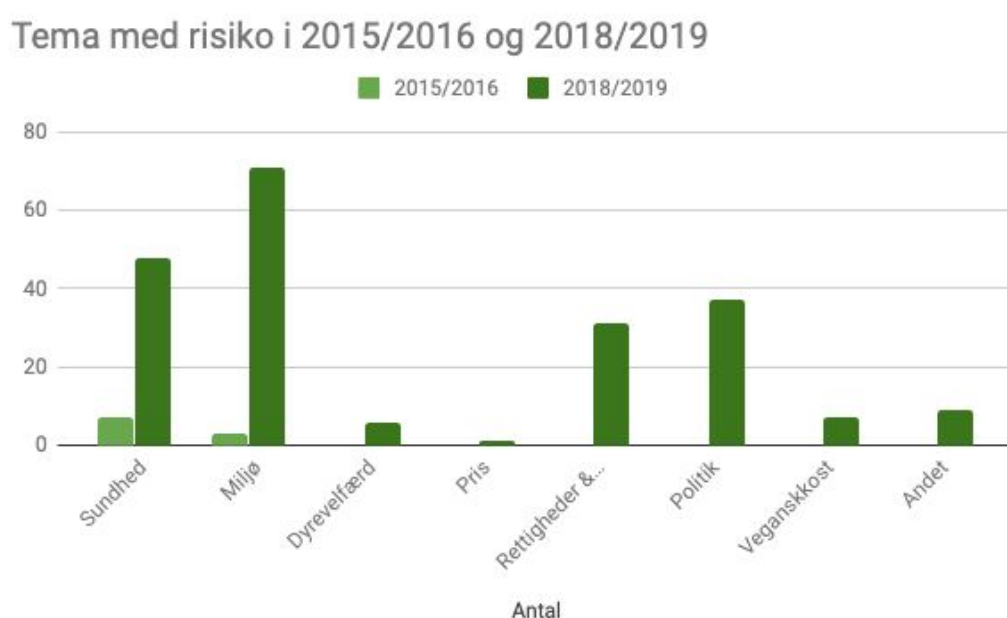
I 2018/2019 viser undersøgelsen, at artikler med positiv ladning præger lidt under halvdelen artiklerne, som er relevante for debatten. Modsat 2015/2016 viser kodningen af 2018/2019, at det er blevet de neutrale artikler, som fylder mindst i debatten. Det er vigtigt i forståelsen af debatten og til besvarelsen af problemformuleringen at have kendskab til, hvorvidt medierne har en tendens til at bruge en specifik ladning, når debatten falder på veganisme. Det står nu klart, at debatten primært er præget af en positiv fremstilling af veganisme, uanset hvilket af de to tidsrum i undersøgelsen, der fokuseres på. Hertil er det værd at understrege at de negative artikler trods alt er steget med 7%, mens de positive artikler er faldet med ca. 5 %. Kommende afsnit af de dominerende temaer i mediedækningen vil inddrage de kvantitative resultater af tendenserne i den løbende gennemgang af de primære dominerende temaer, således at specialet ikke fremlægger samme resultater gentagne gange. Det synes mest hensigtsmæssigt for forståelsen af tendenserne, at de inddrages i bearbejdelsen af disse under hvert tema. Dermed er de tendenser, som er relevant for specialet, inddraget løbende i kommende analyseafsnit, hvortil ikke inkluderede diagrammer over mediedækningen kan findes i bilag 1.

5.2 De dominerende temaer i mediedækningen

Som tidligere nævnt vil denne del af analysen anvende den kritiske diskursanalytiske tilgang med henblik på at undersøge de dominerende temaer og indlejrede diskurser kendetegnet mediefremstillingen af veganisme. Disse tre dominerende temaer er henholdsvis:

- 1) Udviklingen i sundhedsperspektivet; som vil undersøge udviklingen i forståelsen af veganisme i relation til sundhed.
- 2) Det øgede klimafokus; som vil undersøge veganismens relation til den globale klimaproblematik.
- 3) Den politiske debat; som vil undersøge veganismens fremstilling i forbindelse med politiske initiativer og debatter. Hertil vil kodningen 'konflikter/rettigheder' inddrages som supplement til den politiske debat.

Ovenstående primære temaer kan hænge sammen med litteraturreviewets resultater omhandlende, at spisning iscenesættes ud fra sundheds- og miljømæssige perspektiver (jf. 2.3). Dermed kan der allerede udledes, at den danske mediedækning har nogle af de samme tendenser, som er kendetegnende for den svenske mediedækning, som også var præget af miljø og sundhed (jf. 2.4). Temaerne er udledt eftersom, at det er de temaer, som er hyppigst repræsenteret i mediedækningen af veganisme i forbindelse med risiko, som kan ses i nedenstående diagram:

Ovenstående viser, at det kun var sundhed og miljø, som havde risiko tilknyttet veganisme, mens at denne fremstilling er ændret i 2018/2019. Dette vil uddybes yderligere i analysen, hvor denne udvikling forklares ud fra temaerne sundhed og miljø. Hertil er den politiske debat inddraget, da denne også er et dominerende tema i mediefremstillingen i 2018/2019.

Ved brug af teorirammen og de supplerende teorier er der fundet to primære diskurser i den overordnede mediedækning af veganisme:

Veganisme som løsning/Pro -veganismediskurs

Veganisme som problem/Anti-veganismediskurs

Diskurserne præsenteret ovenfor indgår i hvert tema i kombination med andre diskurser, som vil opsummeres efter hvert tema. Hvert tema analyseres gennem to, overordnede trin. Analysen starter ud med en gennemgang af primært tekst og den diskursive praksis hvori veganismen indgår, hvilket efterfølges af en analyse primært af den diskursive og sociale praksis. Analysen vil undersøge de forskellige diskursers skabelse i mediedækningen samt deres relation til risici og skabelsen af denne. Analysen tilbyder en nuanceret forståelse af, hvordan veganisme sættes i relation til andre emner, samt hvordan disse spiller sammen. Afslutningsvis, inden analysen af de tre temaer, er det essentielt at afklare mediedækningens overordnede framing af debatten, for at få større indsigt i veganisme og veganismens kontekst.

Ud fra Entmans fortolkningsbegreber kan der udledes, at mediedækningen arbejder ud fra et defineret problem omhandlende, at det konventionelle landbrugs CO₂-udslip er den primære synder ift. klimaforandringer, hvor den fortsatte udledning vil resultere i skadelige temperaturstigninger, som vil påvirke landbruget, indlandsisen osv.⁴ Konsekvenserne heraf er klimaflygtninge⁵ og mulighed for 3. verdenskrig i kampen om afgrøder⁶. De manifesterede faktorer, som spiller ind i den danske mediedækning af problemet, er, at 80% af verdens arealer består af landbrug (Hvilket også er tilfældet i Danmark⁷), Danmarks store

⁴ #4 Berlingske 29/10/2018

⁵ #5 Politiken 01/12/2018a

⁶ #5 Politiken 01/12/2018a

⁷ #6 Politiken 15/08/2018

svineproduktion⁸, og at Danmark er et af de lande i verden, som spiser mest kød pr. indbygger⁹. De latente faktorer er den kulturelle værdi og den dominerende forståelse af kød som centrum for måltidet i det danske samfund, som bl.a kommer til udtryk ved den tavse fremstilling. Dette dilemma og disse faktorer underlægges den moralske vurdering om, at danskerne skal mindske deres kødforbrug til gavn for de kommende generationer og for at mindske klimaforandringerne. Hertil er en mulig løsning mere fokus på veganisme/plantebaseret kost og plantebaseret landbrug, men det har følgende konsekvenser; det enkelte individs sundhed og en mulig skade mod liberalismens forståelse af individets frie valg.

5.2.1 Tema 1) Paradigmeskifte i sundhedsforståelsen

Veganismens fremstilling i relation til sundhed har været igennem et paradigmeskift i de to tidsperioder, som har en indflydelse på, hvordan det sundhedsmæssige tema tilknyttet veganisme har forandret sig i takt med udviklingen af mediedækningen. De to primære diskurser, som fremstilles i forbindelse med veganisme og sundhed er:

- 1) Veganisme er usundt for individet
- 2) Veganisme er sundt for individet

Disse primære diskurser kombineres med andre diskurser, som er med til at konstruere diskursernes primære position i sundhedstemaet. Disse modstridende diskurser har primært sit indtog i den overordnede medieframings konsekvenser af veganisme som mulig løsning, som blev præsenteret i analysens start (jf. 5.2). Når veganisme kædes sammen med sundhed gøres det på et niveau, hvor det gøres relevant for det enkelte individ, eftersom sundhed og kostvalg er et individuelt valg, som kun direkte påvirker det enkelte individ. Følgende kritiske diskursanalyse vil være udformet således, at første afsnit vil undersøge mediedækningen i kombinationen mellem Faircloughs tekst og diskursive praksis, mens analysen af sundhedsperspektivets efterfølgende to subkategorier; personlige erfaringer versus videnskabelige resultater og biologisk sandhed versus kulturel sandhed, tager udgangspunkt i resultaterne fra teksten og den diskursive praksis og undersøger diskursernes

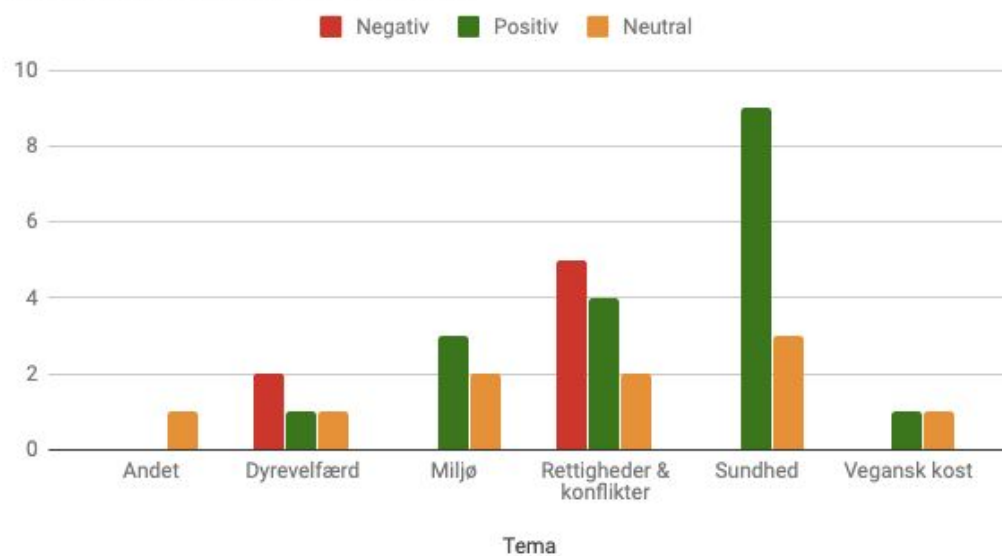
⁸ #6 Politiken 15/08/2018

⁹ #7 Politiken 09/11/2015

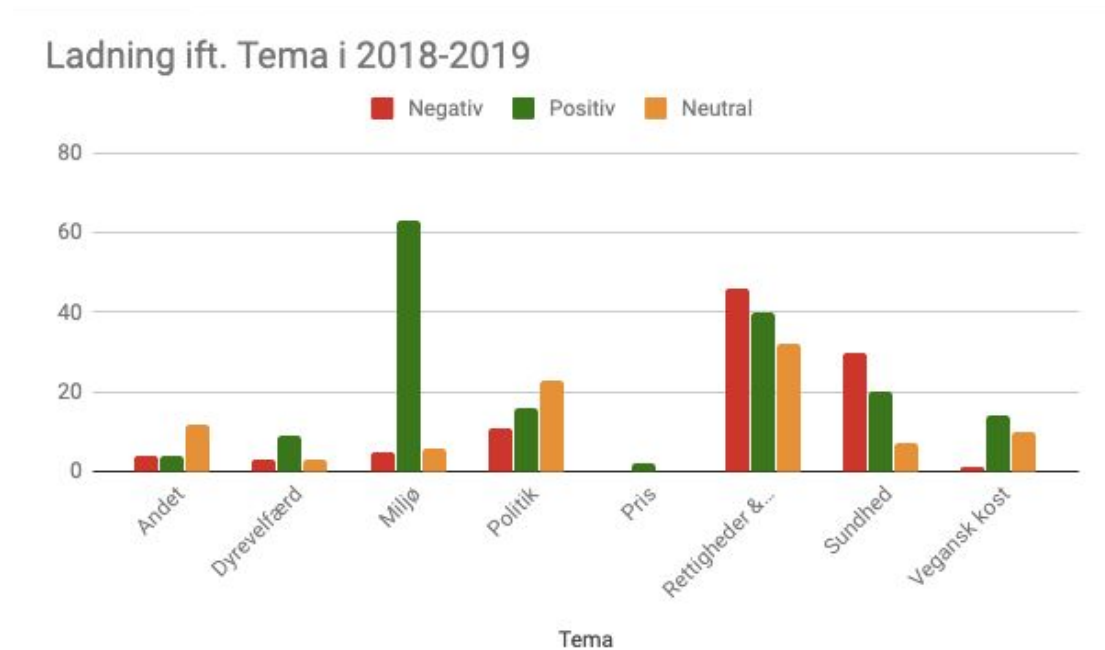
skabelse i den sociale praksis, hvor ekspertbrug, personlige erfaringer, biologisk sandhed og kulturel sandhed undersøges nærmere og diskuteres.

Sundhedsperspektivet har ændret sig fra tidsperioden 2015 til 2019, hvor mediedækningen af veganisme er gået fra at være overvejende positiv til at være overvejende negativ. I de nedenstående diagrammer konkretiseres det yderligere, hvordan ladning er fordelt under de forskellige temaer, hvilket danner et indblik i, hvordan forskellige temaer portrætteres.

Ladning ift. Tema i 2015-2016

Ovenstående diagram viser, at sundhed først og fremmest er det mest dominerende tema i 2015/2016, og at temaet har en markant overvægt af artikler, som er positive. Derudover er der ingen negative artikler, når artiklerne handler om veganisme i forbindelse med sundhed. Dette indblik ser dog anderledes ud, når perioden 2018/2019 undersøges.

Diagrammet illustrerer, at sundhed først og fremmest ikke længere er det mest dominerende tema i mediedækningen af veganisme, og at mediedækningen af veganisme i relation til sundhed har fået en overvægt af negativt ladede artikler, hvilket vidner om en forandring af fremstillingen af veganismens indvirkning på individets sundhed. Det er således interessant, at undersøge yderligere, hvordan disse forskellige fremstillinger er konstrueret, hvilke diskurser der inddrages, og hvordan de indgår i sociale og institutionelle kontekster.

5.2.1.1 Sundhedspositiv

Kommende afsnit har til formål, at undersøge den positive mediefremstilling af sundhedsperspektivet af veganisme, med henblik på at blottlægge de tilhørende diskurser. Den sunde veganismefremstilling er, som kortlagt i gennemgangen af diagrammerne, primært eksisterende i tidsperioden 2015/2016, hvor der eksempelvis fremhæves sundhedspositive aspekter af vegansk kost med udgangspunkt i subjektive holdninger.¹⁰ Disse bliver dog i “Tiden er inde til at blive veganer”¹¹ understøttet med videnskabelige undersøgelser og ekspertudtalelser, hvor brugen af erfaringer, eksperter og videnskab vil diskuteres senere i analysen. Dermed trækkes der i mediefremstillingen både på en vidensdiskurs og en erfaringsdiskurs.

¹⁰ #8 Politiken 01/11/2015; #9 Ekstra Bladet 27/02/2016

¹¹ #8 Politiken 01/11/2015

Sidstnævnte artikel fokuserer på, at det, at blive veganer gør en forskel, hvilket er et ordvalg, som benyttes hyppigt i pro veganismediskursen, som analysen vil påpege af flere omgange tilknyttet de forskellige temaer. Artiklen præsenterer veganisme som et valg, der skaber stor forskel for henholdsvis dyr, mennesker og kloden. Artiklen er udgivet i forbindelse med International Veganerdag. Den Internationale Veganerdag blev etableret i 1994 af det engelske The Vegan Society og selve mærkedagens fejring står organisationer som Dansk Vegetarisk Forening og The Vegan Society for (Madmedmedfølelse, u.å), hvilket er et eksempel på, hvad Beck kalder, subpolitik. Begrebet "subpolitik" refererer til en afkobling fra folketingets politik, hvilket understreger, at politik også er mulig udover de repræsentative institutioner (Beck, 2009, s. 92). Denne fejring af International Veganerdag kan derfor anskues som subpolitik, hvortil veganerne gennem uformaliserede sammenhænge får deres politiske dagsorden på tapetet, hvor sociale bevægelser, såsom Dansk Vegetarisk Forening, er med til at lægge pres på industrien, politikerne og samfundet. I denne sammenhæng bruger de politiske aktører brug af aviserne, hvor de gennem pro veganismediskursens og valget af fraser såsom "*at det er et valg*", "*at gøre en forskel*", "*bedre dyrevelfærd*", "*godt for klimaet*" og "*bedre sundhed*" peger i retning af, at det at leve vegansk er et godt valg for individet og samfundet.

Transitiviteten kommer eksempelvis til udtryk ved overskriften "Tiden er inde til at blive veganer"¹², hvor "*at blive*" veganer vidner om, at der kræves en forandring og åbner op for, hvem, der skal "*blive veganer*", hvilket kan argumenteres for, at der henvises direkte til læseren og sætter denne i forbindelse med en vegansk kostomlægning. Modalitetens udtryk i sætningen med tidsangivelsen i "*Tiden er*" vidner om fuld accept af udsagnet. Selve artiklen påpeger, at Danmark langsomt er ved at få øjnene op for veganisme, ved at detailbranchen så småt har opdaget, hvad artiklen kalder, "*det globale fænomen*". Ordvalgene, såsom "*langsomt*" og "*så småt*", vidner om et vist forbehold og understreger, at det er en langsom udvikling. Dog pointerer artiklen efterfølgende, at "Dansk landbrug, politikere, sundhedsvæsen, spisesteder og medier holder krampagtigt fast i gamle kosttraditioner, selvom en del af løsningen på både sundheds- og klimaproblemer er lige under næsen på dem"¹³. Især ordvalget "*krampagtigt fast i gamle kosttraditioner*" vidner om selvsamme

¹² #8 Politiken 01/11/2015

¹³ #8 Politiken 01/11/2015

langsomme udvikling og bidrager med en mulig begrundelse for, hvorfor udviklingen er langsom, hvor de nævnte aktører som sundhedsvæsenet tales ind i en negativ modstandsdiskurs. Derudover kan selvsamme frase være et udtryk for en stædig benægtelse af nye kosttraditioner, hvortil benævnelsen af dominerende aktører som dansk landbrug, sundhedsvæsenet og politikere kan være et symptom på, at disse forståelser er et udtryk for den etablerede hegemoni, som denne artikels fremstilling udfordrer gennem dets genretræk fra opinionsgenren. Dermed tillægges eksempelvis det danske landbrug og sundhedsvæsenet aktiviteten, at de krampagtigt holder fast i gamle kosttraditioner, hvilket også er et udtryk for transitivity. Dette er således relevant at være opmærksom på gennem analysen, angående hvilket ansvar disse aktører pålægges i veganerdebatten, da relationen mellem de nævnte aktører og den "*gamle kosttradition*" ses som skadelig for dyrevelfærd, klimaet og individet. Hertil er det også relevant at forholde sig til, at det primært er politiske aktører, som fremhæves i denne henseende, hvortil det enkelte individs ansvar undlades.

Yderligere understreger artiklen flere sundhedsfordele ved at leve vegansk, hvortil teksten viser affinitet for, at veganisme er sundt, da der præsenteres forskellige belæg for det udsagn flere steder i artiklen. Heriblandt understreges det, at den veganske kosttradition har haft religiøst fodfæste i Biblen: "Ifølge Første Mosebog sagde Gud til dem: Nu giver jeg jer alle planter, der sætter frø på hele Jorden og alle træer, der bærer frugt med kerne. Dem skal I have til føde"¹⁴. Dette citat rummer flere spændende aspekter, da det både tales ind i en etisk diskurs med forbindelse til religion og veganisme, mens dets ordvalg, såsom "*medskabninger*", vidner om en lighedsforståelse mellem menneske- og dyreliv, hvortil det tales ind i en anti specismediskurs. Brutaliteten i ordvalgene i det følgende citat: "Og i dag er menneskets appetit på kadavere af dyrebørn og unge dyr, uudviklede fuglefostre og vildtfremmede pattedyrs flydende babymad"¹⁵ maler et mentalt billede hos læseren, ved at give kødet menneskelige egenskaber, ved at bruge ordvalg som "*børn*", "*fostre*" og "*babymad*". Hertil kan der argumenteres for, at afsenderne, som begge er veganere, ved ordvalgene forsøger, at fremprovokere følelser hos læseren, ved at personificere "kødet", så det sættes i relation til andet end blot mad. Litteraturreviewet påviste, at følelser har stor

¹⁴ #8 Politiken 01/11/2015

¹⁵ #8 Politiken 01/11/2015

betydning, når forbrugeren handler bæredygtigt (jf. 2.4) og samtidig har negative konsekvenser en større indvirkning, når vaner skal ændres (jf. 2.4). Ved at tildele kødet en mere relaterbar rolle gennem personificeringen og lighedsforståelsen mellem mennesker og dyr, så kan fremstillingen af kødspisning argumenteres for, at skrives ind i en anti speciesmediskurs. Kødspisningens indskrivning i anti speciesmediskursen kan skabe negative associationer og eventuelle konsekvenser, som læseren, måske, ikke havde dannet sig før gennem de pålagte menneskelige egenskaber.

De to pågældende artikler viser affinitet for udsagnet om, at kost bestående af animalske produkter hører til en usund livsstil, som har konsekvenser for individets sundhed, hvortil kommunikationsbegivenheden tales ind i pro veganismediskursen. Fremhævelsen af dette synspunkt argumenteres med, at kødbaseret kost eksempelvis kan føre til flere livsstilssygdomme, hvilket gøres gennem en videnskabsdiskurs. Diagnosticeringen af årsagerne til problematikken, som forstået ud fra Entmans framingteori, kan kobles sammen med Danmarks førnævnte langsomme udvikling mod et vegansk folkefærd og Danmarks store kødforbrug, hvilket igen vidner om, at anti veganismediskursen har en hegemonisk position i samfundet, som er svær at modstride. Hertil pointeres det, at det ikke blot er individets ansvar, men at ansvaret også ligger hos eksempelvis politikerne og sundhedsvæsenet, hvortil de to artikler skriver sig ind i henholdsvis individdiskurs og kollektivdiskurs. Den ideelle løsning for en bedre sundhed, præsenteret i artiklerne, er at leve vegansk, hvortil Ulrich Thomsen¹⁶ er et relaterbart eksempel på de fordele, der hører til livsstilen¹⁷. Dog præsenteres en vegetarisk eller flexitarisk livsstil også som en mulig løsning, så længe individet tager et valg om færre animalske produkter i hverdagen¹⁸. Yderligere præsenteres læseren også for en konsekvens ved at vælge den veganske livsstil, som er en udelukkelse af det sociale fællesskab¹⁹, som også kan anskues som et udtryk for, at anti veganismediskursen er den herskende. Udelukkelsen fra fællesskabet kan hænge sammen med litteraturreviewets resultater om, at mad er en social praksis, hvortil kød ofte er centrum for måltiderne, og måltiderne ofte er centrum i sociale fællesskaber (jf. 2.3).

¹⁶ Ulrich Thomsen er en dansk skuespiller, som har medvirket i mange film - både nationalt og internationalt. Herudover er han vundet flere priser bl.a. Bodilprisen og en Robert for bedste mandlige hovedrolle

¹⁷ #9 Ekstra Bladet 27/02/2016

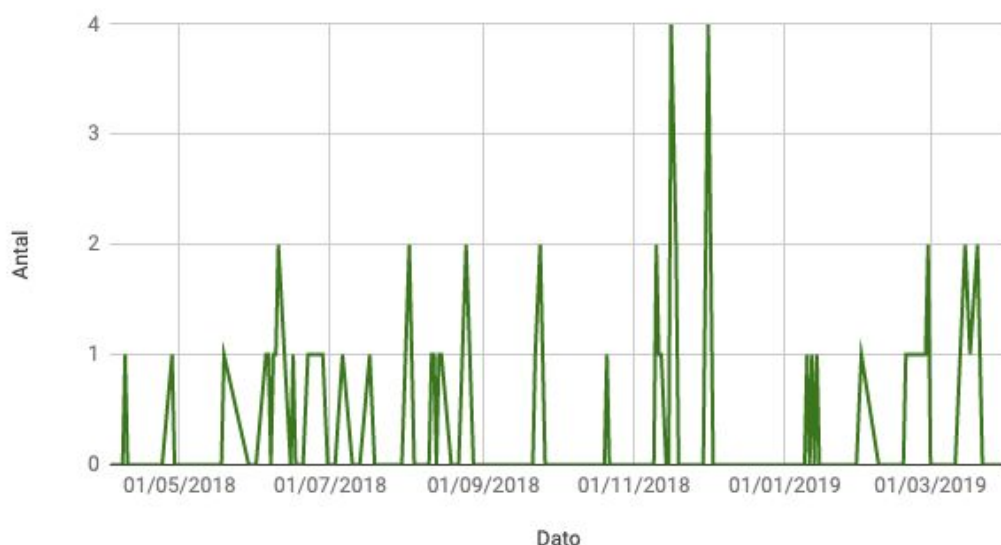
¹⁸ #8 Politiken 01/11/2015

¹⁹ #8 Politiken 01/11/2015

5.2.1.2 Sundhedsnegativ

Undersøgelse af sundhedsperspektivets udvikling viser, at Sundhedsstyrelsen d. 30 maj 2018 opdaterede deres 'Håndbog for sundhedspersonale om ernæring til småbørn og spædbørn' (Sundhedsstyrelsen, 2018), hvilket derfor udgør en prominent del af artiklernes interdiskursivitet, da en stor mængde af artiklerne adopterer forståelsen repræsenteret i håndbogens opdatering, som ved brug af vidensdiskursen indskriver sig anti veganismediskursen. Dog vidner flere af artiklernes intertekstualitet om en anden (mis)forståelse, hvortil veganerne forstod opdateringen som en anerkendelse af veganisme, da flere af sundhedsartiklerne fra den efterfølgende tidsperiode viser, at det først lignede en "sejr" for veganerne. Det belyser artiklen "Veganere jubler over nye kostråd til børn"²⁰ bl.a, hvor overskriften viser, at veganerne har forstået opdateringen som en anerkendelse. Det kan samtidig vidne om, at "sejren" for veganerne ligger i, at de anser det som en officiel form for erklæring af en magtkamp mellem de to kostpræferencer; veganisme og kødspisning. Denne forståelse bygger på, at Sundhedsstyrelsen tidligere har nægtet at komme med veganske kostråd til småbørn, hvortil der kan argumenteres for, at veganernes forståelse af opdateringen tyder på en accept af veganer som en udfordrende position til kødets hegemoniske position.

Artikler omhandlende sundhed i 2018/2019

²⁰ #10 Berlingske 06/06/2018

Efterfølgende udtalte Sundhedsstyrelsen, at de følte sig misforstået, idet de fortsat ikke anbefaler vegansk mad til børn under 2 år, hvilket eksempelvis er omdrejningspunktet for artiklen “Notat om vegansk kost til spædbørn blev misforstået”²¹. Sundhedsstyrelsens irrettesættelse af opdateringen har sat ekstra skub i debatten om veganisme og sundhed, hvilket kan ses på ovenstående diagram. Dette kan ses ved, at der fra juni 2018 har været en stigning i hyppigheden af artikler udgivet i relation til veganisme og sundhed.

Hertil er Sundhedsstyrelsen ude at tage afstand til den forståelse, som førnævnte artikler bevidner, hvortil opdateringen tilskrives anti veganismediskursen igen. Sundhedsstyrelsen styrker her deres diskursive ståsted, hvor kostrådene var tiltænkt som et forsøg på, at minimere risikoen af skader for de børn, der fra spæd af opvokses med vegansk kost, hvortil de bl.a. ytrer, at “Det er magtpåliggende at forstå, at vi som sundhedsfaglig myndighed fraråder, at forældre ernærer deres helt små børn alene med en plantebaseret kost”²². Hertil trækker Sundhedsstyrelsen på deres etos gennem “*vi som sundhedsfaglig myndighed*”, og dermed deres egen troværdighed som myndighed, hvilket er med til at styrke deres diskurs, hvor teksten bruger dette forhold til at interpellere subjekter og indskriver sig i en troværdighedsdiskurs. Der kan samtidig argumenteres for, at der er en risikodefinition indlejret i Sundhedsstyrelsens udlægning, hvor de pointerer, at der er en risiko ved at ernære spædbørn med plantebaseret kost. Dette udledes fra Sundhedsstyrelsens udtalelsers pointering af de potentielle farer forbundet med kosten. Dermed sættes veganisme i relation med risiko og dermed en potentiel fare, hvorfor at veganisme i denne udtalelse indskrives i en trusselsdiskurs. Risikoforståelsen afhænger selvfølgelig af, hvorvidt individets forståelse er konstrueret i relation til anti eller pro veganismediskurserne. Følges Sundhedsstyrelsens position indskrevet i anti veganismediskursen, kan fremstillingen af kostrådene som en “sejr” give indtrykket af, at risikoen forbundet med vegansk kost er mindsket eller elimineret, hvorfor det, fra Sundhedsstyrelsens position, er relevant at aflive denne formodning. Denne diskurs adpoteres i flere artikler, hvor Sundhedsstyrelsens notat inkluderes og diskursen underbygges yderligere gennem ekspertdiskurs, hvor eksperter fremhæver veganismens sammenkobling med vitaminmangel.²³

²¹ #11 Politiken 10/06/2018

²² #11 Politiken 10/06/2018

²³ Eksempler: #12 Berlingske 09/06/2018; #13 Information 01/12/2018

Artiklen “Notat om vegansk kost til spædbørn blev misforstået”²⁴ fremhæver bl.a, at “Det [vegansk kost] har ikke samme vitamin- og mineralindhold, som det lille barn har brug for, i forhold til den almindelige kost til småbørn”.²⁵ Dette modstrider sig resultaterne fra perioden 2015/2016, som understregede, at vegansk kost var sundere end kødholdig kost. Derudover vidner “*almindelig kost*” om tidligere nævnte hegemoniske position, som den kødbaserede kost har, da det fremhæves som det “*almindelige*”. Hertil har Sundhedsstyrelsen en dominerende magtposition i skabelsen af diskursen, da efterfølgende artikler adopterer diskursen repræsenteret i Sundhedsstyrelsens notat. Dermed udledes det, at Sundhedsstyrelsen er i en aktiv position til den diskursive praksis, hvor styrelsen er med til at forhandle den pågældende sundhedsdiskurs i anti veganismediskursen ved at definere veganisme som en sundhedsrisiko.

En vigtig forskel på de to tidsperioder ligger dog i, at Sundhedsstyrelsen udelukkende har fokus rettet mod spædbørn i alderen fra 0-2 år, og derfor er det svært at udlede, hvorvidt vegansk kost anbefales til voksne eller ej, da disse ikke fremhæves i kommunikationsbegivenheden. Derudover gøres der samtidig opmærksom på, at “Jo flere fødevarer der udelukkes fra kosten, jo større er risikoen for fejlnæring. Det, der er godt for voksne, er ikke nødvendigvis tilstrækkeligt for børnene”.²⁶ Hertil bruges modalitetstidsangivelsen “*er*” tre gange, som vidner om fuld accept for udsagnet uden forbehold, hvorfor udtalelsen symboliserer en tekstuel form for selvsikkerhed. Derudover skabes der et indtryk af en afhængig udvikling af de to parametre fejlnæring og begrænset kost, som indirekte påtaler, at plantebaseret kost øger risikoen for fejlnæring.

Den fortsatte negative fremhævelse af relationen mellem veganisme og usundhed kan resultere i negative konsekvenser. Med Entmans tankegang om fremhævelse som værende ligmed indvirkning (jf. 3.3.4), vil denne fremhævelse have indvirkning på forbrugernes forståelse af sundhedsproblematikken som negativ. Der fremhæves ingen fordele ved at udelukke visse fødevarer, hvorfor det heller ikke er den forståelse, som læseren efterlades med, da det ikke bliver påpeget. Dette fortsætter i overskriften “Kraftig advarsel fra læger til

²⁴ #12 Berlingske 09/06/2018

²⁵ #11 Politiken 10/06/2018

²⁶ #14 Politiken 10/11/2018

veganere: husk nu vitaminerne”²⁷, hvor artiklens overskrift vidner om samme problemstilling med fokus på de negative konsekvenser ved den veganske kost, mangel på vitaminer og inddragelse af eksperter, i dette tilfælde læger, som udtaler sig om nævnte konsekvenser. Dermed konstrueres sundhedsfremstillingen på et tekstuel niveau af ordvalg såsom “*vitaminmangel*”, “*kraftig advarsel*” og “*fejlnæring*” hvorfor denne indskrives i anti veganismediskursen.

Citatet “Eksperterne er ikke mindst bekymrede for de mange unge, der i disse år vælger at blive veganere uden helt at være klar over konsekvenserne af ikke at spise animalske produkter overhovedet”²⁸ skaber en relation mellem eksperter og bekymring gennem transitivitet. Relationen mellem eksperter og bekymring skaber en vis troværdighed tilknyttet bekymringen, grundet eksperternes etos, hvilket blot styrkes ved den fulde accept af udsagnet gennem “*er*”, som er et udtryk for tekstens modalitet. Derudover vidner citatet om to karakteriserende aspekter ved fænomenet; at det er unge mennesker, der primært tilvælger den veganske livsstil og tilknytningen til Sundhedsstyrelsens definerede risiko ved at fravælge animalske produkter. Risikoen konkretiseres yderligere i citatet:

Det mest problematiske er, at man kan starte glad og tilfreds med at spise veganerkost og leve vegansk i to til tre år, før symptomerne på B12-mangel dukker op. Kroppen kan trække på sit lager, og har man i længere tid levet lykkeligt på veganerkost, er det derfor ikke sikkert, at man tænker på det som kilden til ens symptomer.²⁹

Her pointeres det netop, at den almene borger ikke nødvendigvis kan sanse sig til konsekvenserne ved den tilvalgte livsstil, som er karakteriserende for den risikoforståelse, som er kendetegnet for risikosamfundet (jf. 3.4.3). Yderligere bruges der i artiklen et skræmmeeksempel, der vidner om de katastrofale konsekvenser vitaminmanglen kan medføre, hvortil ekstreme konsekvenser af vegansk kost fremhæves:

Vi har haft en patient, der var veganer og rigtig, rigtig dårlig. Han manglede markant B12 og andre vitaminer. Han blev næsten blind og kunne ikke stå på benene. Vi ser meget få af så ekstreme tilfælde. De fleste er mildere tilfælde af mangel på B12.³⁰

²⁷ #15 Berlingske 19/05/2019

²⁸ #15 Berlingske 19/05/2019

²⁹ #15 Berlingske 19/05/2019

³⁰ #15 Berlingske 19/05/2019

Her har den pågældende lægeekspert valgt, at bruge et ekstremt skræmmeeksempel, som næppe overtaler læseren til at vælge den veganske livsstil, men derimod skræmmer individet i den anden retning. Hertil tilskrives citatet både erfaringsdiskursen, da han fortæller om hans egen erfaring og oplevelse gennem hans erhverv som læge, og ekspertdiskursen, da han bruger sin etos til at skabe troværdighed for eksemplet og hans ekspertvurdering af situationen. Det undlades, hvor ofte disse eksempler opleves, og dermed kan fremstillingen af den veganske kost i disse tilfælde vidne om Luhmanns blinde plet, hvor udelukkende én side af historien fremhæves (jf. 3.3.3), hvilket betyder, at det umarkerede ikke bliver tildelt opmærksomhed. Ved at det samme dilemma gentagne gange fremhæves i medierne, forstærkes framingen om, at veganisme er usundt for den almene borger (jf. 3.3.3) og styrker anti veganismediskursen ved at være gensidigt konstituerende af sundhedsfremstillingen. Afslutningsvist påpeges det, at vitaminbehovet kan dækkes ved at tage vitaminpiller med B12³¹. Denne kommentar præsenteres dog først allersidst i artiklen og udligner således ikke den markante fremhævelse af konsekvenserne ved den veganske livsstil. Dermed er fremstillingen af anti vegansimediskursen stærk, da tilslutningen til udsagnet gennem størstedelen af artiklerne er høj og denne tilslutning fremhæves og italesættes hyppigt. På baggrund af dette er størstedelen af artiklerne indskrevet i anti veganismediskursen.

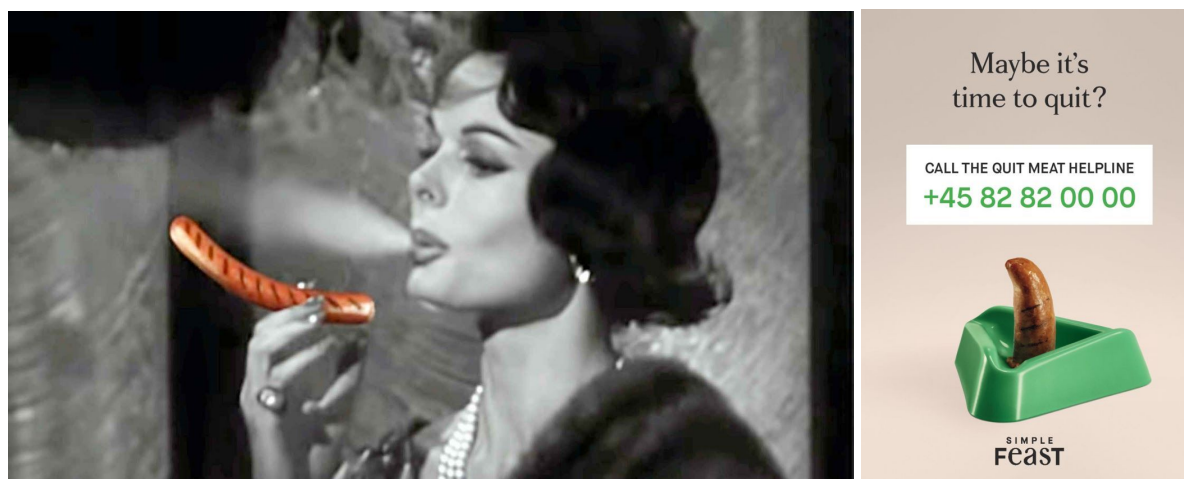
Således defineres problemet som, at den veganske kost fører til vitaminmangel og dermed er usundt for det enkelte individ. Årsagerne hertil er manglende oplysning om vitaminindtag, hvor især unge mennesker, som adopterer livsstilen, ikke undersøger ernæringsforholdene.³² Især pointen om, at vegansk kost er usundt for spædbørn i alderen 0-2 år vidner om, at det vil være moralsk forkert at give spædbørn vegansk kost, da det har betydning for barnets udvikling. Løsningen hertil er enten vitaminpiller, bedre oplysning eller varieret kost med kød, så individet nemt får de nødvendige vitaminer.

I 2018/2019 var der også en anden prominent begivenhed, som satte veganisme og spørgsmålet om sundhed i fokus. Simple Feast lancerede nemlig deres kampagne, hvor kød og cigaretter blev sammenlignet, hvortil der bl.a. blev henvist til en “drop kødet-hjælpelinje”.

³¹ #15 Berlingske 19/05/2019

³² #15 Berlingske 19/05/2019

Kampagnen tilskrev sig pro veganismediskursen og var udfordrende for den etablerede hegemoni, og hvor kampagnen blev brugt som en intertekstualitet i flere artikler.

Billeder fra Simple Feast kampagnen

Kampagnen har fået flere ernæringsprofessionelle til at udtale, at sammenligningen er misvisende på trods af, at Simple Feast har ernæringseksperter tilknyttet hjælpelinjen, hvorfor der trækkes på en ekspertdiskurs med afhængigs- og sundhedssammenligning mellem pølser og cigaretter. Kampagnen har mødt stor modstand, eftersom den udfordrede hegemoniet, hvilket resulterede i, at direktøren af Simple Feast måtte beklage sammenligningen. I undskyldningen understreger han, at det blot er for at illustrere, at samfundet gennemgår en udvikling i forståelsen af, hvad der er sundt, og hvad der er normen. Hertil refererer han til samfundet i 50'erne, hvor folk ikke var opmærksomme på tobakkens indvirkning på individets sundhed, og det derfor var normalt at ryge med eksempelvis børn i bilen.³³ Dette åbner op for forståelsen af, at oplysning om risici forbundet med eksempelvis rygning og kød kan ændre forbrugerens tankegang og ændre normen over tid.

Denne kampagne vidner først og fremmest om den *“krampagtige fastholdelse af gamle kosttraditioner”*,³⁴ men samtidig fremstiller kampagnen plantebaseret kost gennem tilskrivelsen i pro veganismediskursen, hvortil Simple Feast forsøger at afvæbne retorikken og diskursen, som fremstiller veganisme som usundt. Hertil trækker kampagnen på erfaringer og individets mentale skemata, da rygning ofte kædes sammen med at være usundt og

³³ #16 Politiken 24/09/2018

³⁴ #8 Politiken 01/11/2015

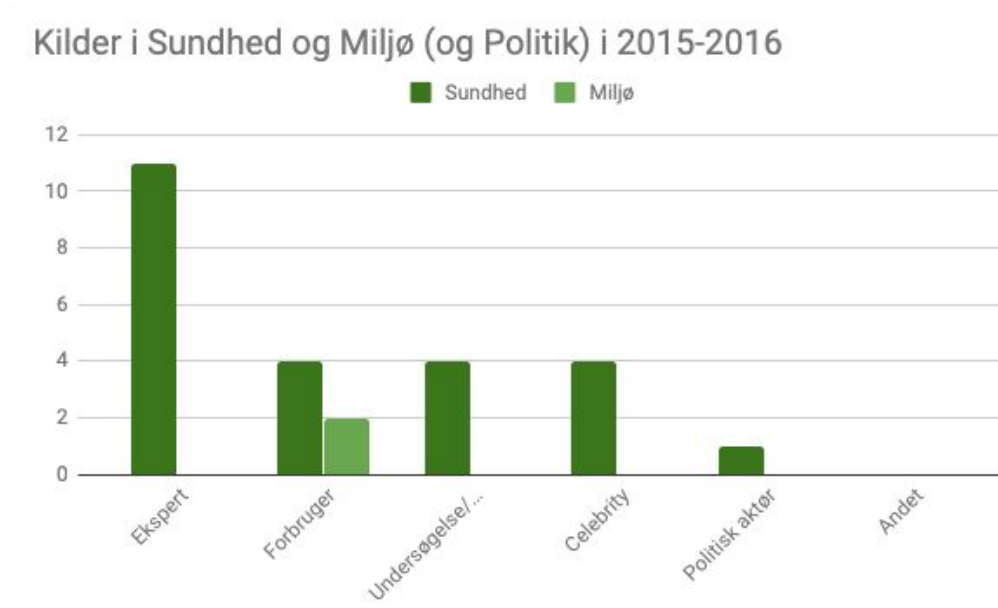
dermed er forhåbningen, at individet vil acceptere sammenligningen. Sammenligningen med rygning er dog med til at skabe associationer til de konsekvenser der siden 50'erne er blevet oplyst at rygning har på helbredet, hvilket modstandere af veganisme udnytter i deres modargumentation, som eksemplet i starten af dette afsnit vidner om.

5.2.1.3 Den diskursive og sociale praksis: Erfaringer versus videnskab

Gennem ovenstående analyse af de to perspektivers tekst og diskursive praksis tilknyttet veganisme og sundhed blev der præsenteret to primære former for kilder i den journalistiske genre, erfaringer og ekspertise, som hver især indgår i en social kontekst/struktur. Kommende afsnit vil analysere veganismens fremstilling under sundhedstemaets diskursive og sociale praksis, på baggrund af resultaterne fra analysen af det tekstuelle og diskursive praksis. Hertil vil pågældende analyseafsnit analysere de to primære former for kilder, deres sociale kontekst, deres medkonstruering af mediedækningens primære diskurser; anti og pro veganismediskurs og den sociale praksis' indflydelse på, hvordan virkeligheden beskrives og indskrives i den diskursive praksis. Følgende afsnit, om personlige erfaringer versus videnskabelige resultater, vil undersøge de samfundsmæssige og kulturelle processers indflydelse på, hvordan den diskursive virkelighed betegnes.

Der er en distinktion mellem de to diskurser, erfarings- og ekspertdiskurserne, og måden hvorpå beskrivelsen af virkeligheden influeres af den sociale praksis, som kilderne repræsenterer, og som indskrives i selv samme diskurser. Der kan argumenteres for, at de to diskurser, ekspertdiskurs og erfaringsdiskurs, kæmper mod hinanden i kampen om læserens tillid og i denne kamp er begge underlagt forskellige retningslinjer. I dette tema præsenteres to modstridende diskurser, pro- og antiveganismediskurser, som hver især understøtter sundhedsfremstillingen, som er konstrueret af henholdsvis ekspertise og personlige erfaringer. Diskurserne tilknyttet fremstillingen af veganisme, som henholdsvis sund eller usund, allierer sig tekstuel med ekspertudtalelser og personlige erfaringer i etableringen af de pågældende diskursers ideologier eller med andre ord, diskursernes konstruktioner af virkeligheden. Dermed kan der argumenteres for, at hver af disse erfaringskategorier, hvad enten det er videnskabelige eller personlige, indtager en magtposition i mødet med læseren, hvori alliancen med de pågældende informationskilder og ideologier skaber en magtrelation. Magtpositionen består i en overtalelse af læseren gennem opbygning af tillid tilknyttet

ekspert- og erfaringsdiskursernes opbygning og er afhængig af den givne etosposition. Begge diskurser trækker på, som teorien påpeger, anden hånds ikke-erfaring, som er nødvendigt for individets forståelse af risici. Som tidligere fastslået, vidner fremstilling af sundhed i forbindelse med veganisme om en risiko.

Kilderne, som inddrages i artiklerne omhandler kombinationen af sundhed og veganisme, vises fordelt på kildeformer i ovenstående graf. Grafen illustrerer, at det primært er ekspertudtalelser, som mediedækningen i dette tema bruger. Derudover er der lige fordeling af forbrugere, undersøgelser og kendisser, hvor undersøgelser også kan argumenteres for at trække på en ekspertdiskurs eller sågar en videnskabsdiskurs. Denne tendens er ikke et enkeltstående tilfælde, men derimod karakteriserende for sundhedsjournalistikken, som beskrevet i følgende citatet: “In health journalism, numerous studies of sourcing practices identify the dominant sources to be scientists, medical experts and government officials” (Figenschou, 2019, s. 237). Denne tendens med inddragelsen af eksperter i forbindelse med sundhed, skyldes, at sundhedseksperter bruges til at italesætte, forme og illustrere relevante historier, hvilket, grundet deres etos som ekspert, tilføjer troværdighed til selve nyhedshistorien og journalisten (Figenschou, 2019, s. 238). Derudover er der en forventning til, at kilderne, som eksperter, er eksperter inden for det område, som de omtaler, så de har myndighed til at udtale sig om dette og bruge denne tillidsposition i oplysningen af læseren. Denne tillidsposition er dog under pres, eftersom eksperters tvetydige udtalelser vælter ned over individet, hvorfor individet efterlades med ansvaret om selv at tage kritisk stilling til den

pågældende risiko (Beck, 1997, s. 219). Det betyder, at eksperternes tillidsposition udfordres, da individet i høj grad selv må bedømme, hvilke udtalelser de afgiver tillid til.

Hertil trækker både pro og anti veganismediskurserne på begge former for informationskilder til medskabelsen af diskursen. På den ene side fremstilles det usunde aspekt ved veganismen ved eksempelvis at trække på interdiskursivitet fra studier fra henholdsvis Loma Linda University og The China Study, mens “Ulrich Thomsen: Derfor er jeg veganer”³⁵ udelukkende er bygget på personlige erfaringer. Hertil er positionen subjektiv, hvilket er nemt for læseren at gennemskue ved de personlige erfaringer, da læseren i dette tilfælde inddrages i forbrugerens, i dette tilfælde Ulrich Thomsens, private sfære. Ulrich Thomsen fortæller bl.a., at han har levet et år uden animalske produkter, hvortil hans kost primært består af grøntsager og frugt, hvilket suppleres med en god portion motion. Hertil har den veganske livsstil medført en bedre søvn, men hvad der fremtræder som ekstra interessant er, at han påpeger, at det kun er i Danmark, at det er en udfordring at leve vegansk.³⁶ Denne erfaringsdiskurs består dermed af ordvalg såsom “*jeg*”, “*mine oplevelser*” og “*mit valg*”, som tager udgangspunkt i det enkelte individs erfaringer. Denne diskurs er ikke underlagt en nødvendighed om at inddrage videnskabelige beviser for ens oplevelser, men derimod blot sine egne personlige kropslige eller mentale sansning.

Inddragelsen af The China Study kan anskues som en ekspertkilde, der trækker på en videnskabsdiskurs, da bogen er et omfattende og koncentreret studie om sammenhængen mellem forbruget af animalske produkter og kroniske sygdomme såsom type 2 diabetes, kræft, fedme og hjertesygdomme (Cambell & Cambell, 2006). Hertil forventes det først og fremmest at studiet har faglig argumentation og videnskabelige belæg for de påstande, som opstilles i studiet, og at studiets konklusion er teoretisk funderet med understøttende analyseresultater, hvor diskursen ikke kan trække på personlige oplevelser på samme vis som erfaringsdiskursen. Dette skyldes de retningslinjer studiet er underlagt som videnskabelig undersøgelse.

³⁵ #9 Ekstra Bladet 27/02/2016

³⁶ #9 Ekstra Bladet 27/02/2016

Dog er det essentielt, for forståelsen af inddragelsen af kilder, at den journalistiske genre hermed er med til at frame videnskabelige resultater, da de videnskabelige forbehold ikke nødvendigvis tages til overvejelse i den journalistiske genfortælling af resultaterne, men derimod blot bruges som videnskabeligt belæg for artiklens pointe. Dermed inddrages brøkdelen af videnskabelige undersøgelser, hvor ekspertudsagnene også er underlagt deres egen videnskabelige bias og ofte blot er et led i en større intertekstualitetskæde. Med dette skal der forstås, at studierne trækker på intertekstualitet fra andre studier ved eksempelvis at referere til andre studier, hvorfor der opstår en kædereaktion, da der med stor sandsynlighed i de andre studier også henvises til til lignende studier. Det samme gælder dette speciale, hvor specialets resultater ikke kan bruges til at fortælle om mediedækningen af sundhedsperspektivet generelt, da specialet udelukkende har fokus på veganismens relation til sundhedsfremstillingen. Bruges specialets resultater til at forklare mediedækningen af sundhedsperspektivet overordnet, vil specialets forbehold og humanistiske afsæt ikke tages til overvejelse medmindre artiklen pointerer det.

Artiklen “Sundhed Grønne børn”³⁷ er skrevet af en overlæge, som er professor på KU og leder af TrykFondens Center for Aktiv Sundhed, hvori overlægen som afsender bruger sin etos, hvor fremhævelsen af afsenderens tillidsposition er med til at konstruere ekspertdiskursen. Hertil har afsenderen læserens tillid, i det overlægen anses som en troværdig kilde i tillidssamfundet. Overlægen pointerer bl.a., at plantebaseret kost er godt for miljøet men ikke nødvendigvis for børnene, hvortil teksten indskrives i både anti og pro veganismediskurserne, da den på den ene side pointerer den plantebaserede kost som positiv for miljøet og på den anden side som negativ for børnenes sundhed. Hertil gives der dog fuld accept til, at plantebaseret kost er godt for miljøet gennem tidsangivelsen “er”, som er et udtryk for tekstens modalitet, mens der tages forbehold for udsagnet børnenes sundhed med ordvalget “ikke nødvendigvis”. Afsenderen bygger dog, til trods for forbeholdet påpeget i førnævnte pointe, artiklen op ved at fremhæve negative aspekter ved veganisme gennem citater såsom “Folk bliver især vegetarianer af hensyn til miljøet, sundheden og dyrenes velfærd. Med et ensidigt blik på miljøet vinder vegetarkosten. Men hvordan er det med menneskers sundhed?”.³⁸ Citatet viser først og fremmest, at individet tilvælger livsstilen som vegetar,

³⁷ #14 Politiken 10/11/2018

³⁸ #14 Politiken 10/11/2018

hvilket udledes, da transitiviteten kommer til udtryk i, at "*folk bliver især vegetarianer(...)*" hvor folk tillægges aktiviteten "*at blive vegetar*", hvorfor individet må tage et aktivt valg fra en allerede valgt kost, som ikke nævnes. Derudover viser citatet, at folk bliver vegetarianer af forskellige grunde, hvilket kan vidne om, at valget om vegetarisk livsstil er med til at bygge individets identitet, hvilket kan relatere til Giddens forståelse af identitetsskabelse "A person's identity is not to be found in behaviour, nor - important though this is - in the reactions of others, but in the capacity to keep a particular narrative going" (Giddens, 1992, s. 54). Giddens synes relevant at inddrage i denne del af analysen, for at give den sociale praksis substans. Sidst men ikke mindst vidner citatet om, at de dominerende årsager til, at folk vælger plantebaseret kost er sundhed, dyrevelfærd og miljø, som også er fastslået i indledningen (jf. 1.1) og litteraturreviewet (jf. 2.2). Disse "mærkesager" er dermed en del af individets fortælling af identiteten. Hertil pointeres det, at når det kommer til sundhed og vegansk kost, så er resultaterne ikke entydige, hvilket underbygges med undersøgelser:

Et studie fra 2013, der fulgte mere end 95.000 personer i USA, fandt, at der er 12 procent mindre risiko for, at vegetarianer dør af alle dødsårsager, end der er for ikke-vegetarianer. Et andet studie fra Australien fulgte mere end 267.000 personer i seks år. Når forskerne granskede deres datasæt, fandt de, at den lavere dødelighed blandt vegetarianer ikke kunne tilskrives fravalg af kød, men en generelt sundere adfærd, f. eks. at de ikke røg, havde en lavere vægt og dyrkede motion. Det ser altså ud til, at voksne kan være sunde både med og uden kød, om end anden forskning taler for at skære ned på kød fra de firbenede dyr og droppe det forarbejdede kød.³⁹

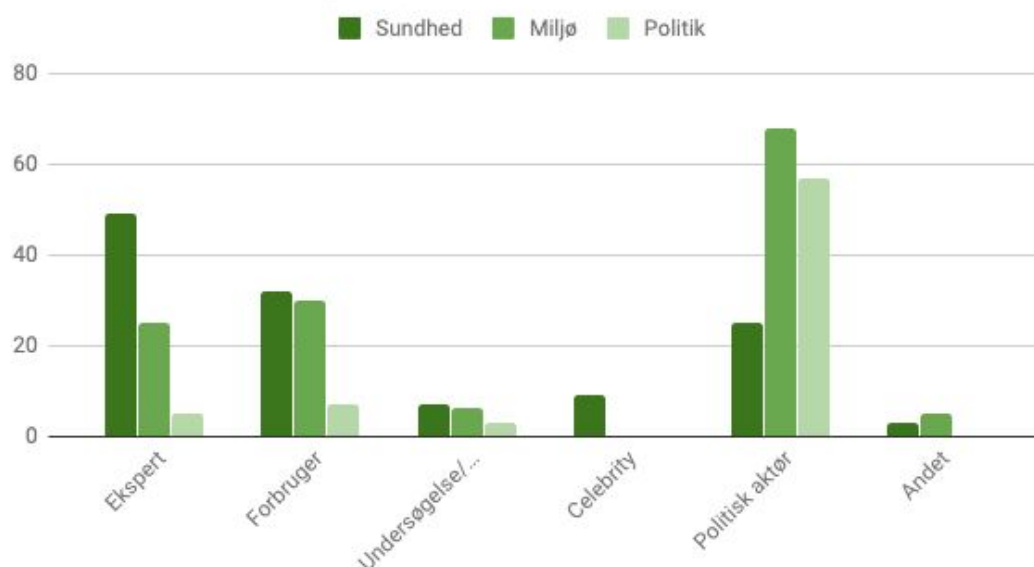
Pointen om det tvetydige svar, omkring sundhed og vegansk kost, kan argumenteres for at være hele essensen af debatten om sundhed, da vegansk kost det ene år fremstilles som sundt, mens der fire år efter sættes spørgsmålstegn ved selvsamme. Det kan medføre, at forbrugerne ikke ved, hvad de skal tro på. I risikosamfundet har borgerne netop behov for anden hånds ikke-erfaring, hvorfor uigennemskuelige eller endda modstridende ekspertudtalelserne og videnskabelige resultater gør det vanskeligt for den almene borger at gennemskue, hvad der er sandheden. Det kan slå tvivl om eksempelvis videnskabelige teknologiers troværdighed, således at der skabes en risikopluralisme, som kommer til udtryk i eksperternes og de

³⁹ #14 Politiken 10/11/2018

videnskabelige undersøgelsers forskellige opfattelser/undersøgelsesresultater, som konstruere tvetydige fremstillinger af sundhedsdiskursen forbundet med veganisme.

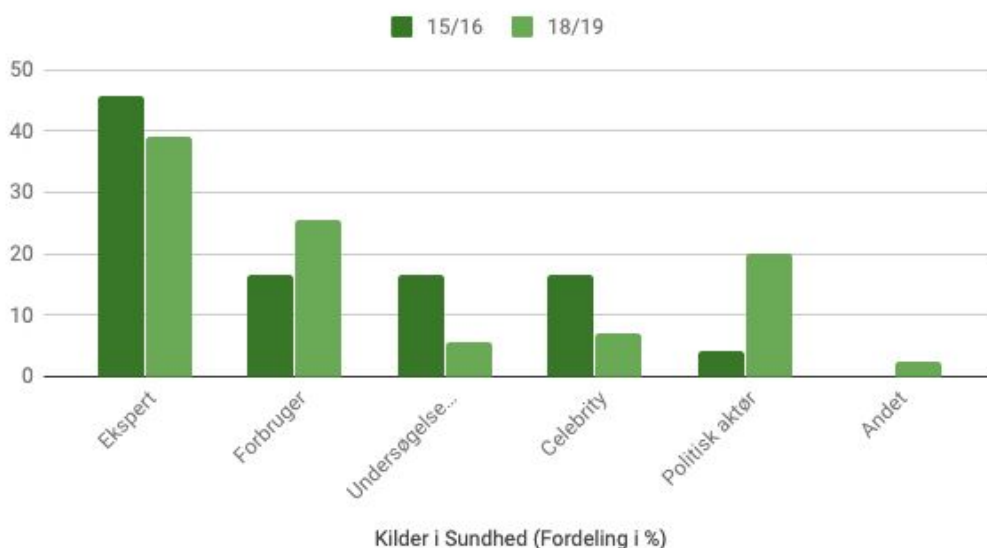
Det skal dog også inkluderes, at hvis Faerbers tankegang om sundhed følges, findes sandheden om sundhed ikke: “Sundhed er ikke en eksakt videnskab, og det er altid muligt at finde studier og undersøgelser, der går imod eller støtter op om ens egen overbevisning” (Faerber, 2013, s. 37). Denne logik kommer til udtryk i fremstillingen af sundhedsperspektivets udvikling, som i tidsperioden 2015/2016 blev fremstillet som positivt, mens det i 2018/2019 primært blev fremstillet negativt, idet der altid vil være studier og undersøgelser, når det kommer til sundhed, som modarbejder hinanden. Dog var der, i det undersøgte materiale, ingen modstridende forståelser af veganismens sundhed i 2015/2016. Dette kan gøre det svært for det enkelte individ at forsones sig med en overbevisning gennem mediefremstillingen, når det handler om sundhed, da videnskaben i denne sammenhæng altid vil kunne præsentere to sider af samme sag - og i risikosamfundet er individet afhængigt af videnskabens resultater. Når der ikke eksisterer en endegyldig sandhed om, hvad sund kost er, skaber det samtidig rum for forskellige aktører, at fremstille deres synspunkter med videnskabeligt belæg i bestræbelsen efter legitimitet. Dette kan være årsagen til, at mediernes fremstilling varierer i de to tidsperioder, som specialet beskæftiger sig med.

Kilder i Sundhed, Miljø og Politik i 2018-2019

Ovenstående forandring i ekspertens tillid kan være en af forklaringerne på, hvorfor kildeinddragelsen, under temaet sundhed i 2018/2019, indeholder flere forbrugerudtalelser - dét, og at langt flere er blevet veganere og mediedækningen er intensiveret.

Kilder i Sundhed (Fordeling i procent)

Procentdelen af forbrugerudtalelser er altså steget fra 2015/2016 til 2018/2019 sammen med politiske aktører, mens at undersøgelser fylder mindre i 2018/2019. Den stigende oplysning i risikosamfundet, som er en del af individualiseringsprocessen, kan være med til at hæve vidensniveauet i befolkningen, hvilket ideelt set kan være medvirkende til at skabe tvivl om videnskabens autoritet, hvilket kan være en af grundene til, at personlige erfaringer inddrages oftere i fremstillingen.

Udover personlige erfaringer og videnskabelige undersøgelser, findes der også genfortællinger af ekstreme tilfælde af konsekvenserne ved den veganske livsstil. Her trækkes der hverken på ekspertkilder eller personlige erfaringer. Artiklen “Vegansk par sultede næsten baby ihjel: Fik kun kartofler”⁴⁰ er et eksempel på sådanne skræmmehistorier, som bygger på en genfortælling af en enkeltstående begivenhed. Her fortælles der om et amerikansk par, som næsten slog deres baby ihjel på trods af, at parret var blevet anbefalet, at barnet skulle have modermælkserstatning. Ifølge artiklen nægtede parret det, og i stedet

⁴⁰ #17 Ekstra Bladet 19/02/2019

fodrede de deres baby med kartoffelmos. Denne historie indskrives sig anti veganismediskursen og pålægges diskursen, som Sundhedsstyrelsen har været med til at etablere ved at understøtte denne gennem et skræmmeeksempel, hvor et par ikke fulgte sundhedsfagliges anvisninger. Det er uundgåeligt, at pointere genreforskelle under den journalistiske genre, hvor sensationspressen benytter sprogbrug med skandaliserende vinkler med fokus på enkeltstående begivenheder. Hertil betegnes en sensation som en begivenhed eller aktivitet, som adskiller sig fra normen (Mogensen, 1999, s. 3), hvilket denne historie netop gør. Det er ikke sensationelt at fortælle om de "korrekt ernærede" spædbørn, da det er normen. Artiklen anses dog ikke af den grund som irrelevant, da den netop belyser konsekvenserne ved ikke at følge eksempelvis Sundhedsstyrelsens kostråd for spædbørn. I stedet vidner den om en ny vinkel til, hvordan fremhævelsen af negative konsekvenser kan overtale læseren, eftersom der ikke udelukkende er fokus på den veganske kosts negative konsekvenser for sundheden, men derimod de negative konsekvenser ved ikke at følge eksperternes kostråd. Artiklen kan dermed bidrage til, at de, som fortsat vælger den veganske kost til trods for den dominerende fremhævelse af de negative konsekvenser, bør følge eksperternes kostråd, hvilket kan vidne om mediernes oplysende rolle.

Individet er således fortsat afhængig af eksperters udtalelser og videnskabelige resultater, da dette tema vidner om en risiko, som truer borgernes sundhed, men som de ikke selv kan sanse sig til. Som følgende artikel pointerer, er det først når symptomerne på vitaminmangel fremkommer, at alvoren går op for individet - og her kan det næsten være for sent:

Børn på vegansk kost bliver fejlnæret, hvis de ikke får tilskud af bl. a. vitaminerne A, B12, og D samt jern og zink. Vitamin B12 findes kun i animalske produkter, og mangel på B12 giver risiko for irreversible hjerneskader⁴¹.

Det er dog ikke udelukkende eksperter, som udtaler sig om de negative følger ved den veganske livsstil. YouTuberen og atleten Tim Shieff fortæller i artiklen "Veganer begår 'mytteri'"⁴², at han bliver lagt for had ved kommentarer på hans sociale medier såsom "*Du har mistet al min respekt*".⁴³ De negative reaktioner kommer i kølvandet på, at Tim Shieff afveg fra sin veganske livsstil, da han havde problemer med afføring, depression, træthed og

⁴¹ #14 Politiken 10/11/2018

⁴² #18 B.T. 27/02/2019

⁴³ #18 B.T. 27/02/2019

stive led. Disse udtalelser vidner om anti veganismesdiskursen, som kombineres af erfaringsdiskursen, hvor Tim Sheiff bruger sine egne erfaringer. Disse erfaringer minder om de, som er præsenteret i videnskabsdiskursen, hvor vitaminmanglens konsekvenser blev videnskabeligt bevisført. Tim Sheiff var forinden en kendt veganer, hvor det at være veganer var en del af hans personlige brand, hvorfor hans følgere ikke var begejstrede for hans valg om igen at indtage animalske produkter: ”Du gik på en masse latterlige kure, som ødelagde dit helbred, og så skyder du skylden på veganisme”.⁴⁴ Denne kommentar, skrevet af en tidligere fan, stiller spørgsmålstejn ved Tim Scheiffs udtalelser og erfaringer med formålet om at afvæbne anti veganismesdiskursen, som Tim Scheiffs udtalelser skrives ind i. Hertil har en anden kommenteret: ”Hvordan kan du gå mere op i dit eget helbred, end i de mange dyr, mennesker, der sulter, og miljøet”⁴⁵, hvilket vidner om dilemmaet angående, hvad der skal komme i første række; individets eget helbred, dyrs levevilkår, sultende mennesker eller miljøet. Hertil konkretiseres de dominerende risici tilknyttet valget om at leve vegansk og stiller spørgsmålstejn ved, hvilken risiko der er den mest alvorlige.

Fremstillingsudviklingen fra 2015 til 2019 vidner om et paradigmeskift i sundhedsfremstillingen af vegansk kost, samtidig med at Sundhedsstyrelsens kostråd bevidner om en nødvendighed til at forholde sig til veganisme, hvilket kan skyldes den stigende interesse. Hertil kan der argumenteres for, at fremstillingen af sundhedsperspektivet i relation til veganisme indskrives sig i en nødvendighedsdiskurs, da det på den ene side præsenteres som en nødvendighed at være oplyst om kosten og kostsammensætningen, mens det på den anden side præsenteres som en nødvendighed at tage stilling til at leve vegansk. Sundhedsstyrelsens definition af risikoen er med til at frame problemstillingen om, at det er problematisk at leve vegansk, idet individet ikke indtager nok vitamin, hvilket har konsekvenser for ”*knogledannelse*”, ”*energiniveau*”, ”*syn*” og i værste grad kan føre til død. Diagnosticeringen til dette problem er veganisme og den manglende oplysning for individet om vitaminindhold. Den moralske vurdering fokuserer primært på, at det er uansvarligt at individet ikke passer på sig selv eller sine børn ved at leve af plantebaseret kost, og hvor løsningen lyder, at ikke at udelukke for mange fødevarer fra ens kost, eventuelt droppe at leve vegansk eller få mere oplyste forbrugere.

⁴⁴ #18 B.T. 27/02/2019

⁴⁵ #18 B.T. 27/02/2019

5.2.1.4 Den diskursive & sociale praksis: Biologisk sandhed versus kulturel sandhed

Et andet interessant aspekt tilknyttet sundhedsperspektivet påpeger, at magtkampen mellem grupperne af veganere og kød fortalere også trækker på en henholdsvis biologisk og kulturel diskurs til skabelsen af anti og pro veganismediskurser. Ligeså vel som diskurserne allierer sig med videnskabelige og personlige erfaringer til at opbygge og fremstille veganismediskurserne som “den sande”, bruges der også biologisk diskurs og kulturel diskurs i skabelsen af disse. Den biologiske diskurs konstrueres bl.a ved, at fokusere på, gennem videnskabsdiskursen, at “*menneskekroppen belastes ved nedbrydning af animalske stoffer*”, samt at menneskets tarmlængde og tandsæt ikke er lavet til at “*flå kød af andre dyr*”.⁴⁶ Diskursens videnskabelige virkelighedskonstruktioner stiller spørgsmålstegn ved, hvorvidt menneskets anatomi er beregnet til at fordøje og fortære kød, som tidligere også er belyst i specialets litteraturreview (jf. 2.1). Den biologiske diskurs, som er naturvidenskabeligt funderet, burde være éntydig, hvortil den kulturelle diskurs bruges som et modsvar til at afvæbne den modstridende diskurs. Dette kan anskues som en diametral modsætning til det biologiske aspekt af, at individet ikke får den nødvendige næring gennem plantebaseret kost. Diskurserne er bundet til forskellige forståelseskonstruktioner, hvor den kulturelle diskurs lader sig binde af historiske perspektiver og kulturelle frontpersoner såsom Leonardo da Vinci og Albert Einstein, hvor tilføjelsen af disse personligheder til listen over veganske fortalere kan overtale de, som anser personerne som opinionsledere, hvad enten det er kunstneriske eller videnskabelige brancher. Derudover konstrueres den kulturelle diskurs også gennem den veganske koster fodfæste i biblen “(...) sagde Gud til dem: Nu giver jeg jer alle planter, der sætter frø på hele Jorden og alle træer, der bærer frugt med kerne. Dem skal I have til føde”⁴⁷, hvortil argumentationen tager en dogmatisk position frem for en videnskabelig.

Dermed kan tilføjelsen af eksempelvis Einstein og Hippokrates anskues som et modsvar til de videnskabelige resultater om den plantebaserede koster manglende vitaminindhold. Naturvidenskaben betragtes som at være éntydig, men de forskellige aspekter præsenteret ved det biologiske aspekt, såvel som ekspertudtalelserne, vidner netop om, at det i dette tilfælde

⁴⁶ #8 Politiken 1/11/2015

⁴⁷ #8 Politiken 1/11/2015

har påtaget en tvetydig position alt efter, hvilken diskurs den fremstilles gennem. En anden pointe præsenteres ved at inddrage Hippokrates, som angiveligt skulle udtale, at vegansk kost er menneskets medicin⁴⁸, hvortil der sættes lighedstegn mellem medicin og vegansk kost. Spørgsmålet specialet er efterladt med er, hvorvidt Hippokrates rent faktisk brugte begrebet *vegansk kost* eller om det er en frase i journalistikkens redigerede genfortælling.

5.2.1.5 Delkonklusion: Diskurskombinationen

Eftersom at hvert tema og de to dominerende diskurser, pro og anti veganismediskurs, kombineres med flere forskellige diskurser, vil hvert tema opsummeres med et skema, som klargør den primære diskurskombination.

Tema: Sundhed	
Pro veganismediskurs	Anti veganismediskurs
Vidensdiskurs	Vidensdiskurs
Erfaringsdiskurs	Troværdighedsdiskurs
Modstandsdiskurs	Trusselsdiskurs
Etikdiskurs	Ekspertdiskurs
Anti specisismediskurs	Erfaringsdiskurs
Kulturel diskurs	Biologisk diskurs
Individdiskurs	Individdiskurs
Kollektivdiskurs	Kollektivdiskurs
Nødvendighedsdiskurs	Nødvendighedsdiskurs

Ud fra skemaet kan det udledes, at de dominerende diskurser trækker på flere af de samme diskurser; Videnskab, erfaring, individ, kollektiv og nødvendighed. Samtidig adskiller de sig også på nogle essentielle områder. Anti veganismediskursen indeholder nemlig diskurser såsom troværdighed, ekspert og biologi, som kan anses som værende svære at argumentere imod, specielt når pro veganismediskursens modsvar er diskurser som etik og kultur. Sat på

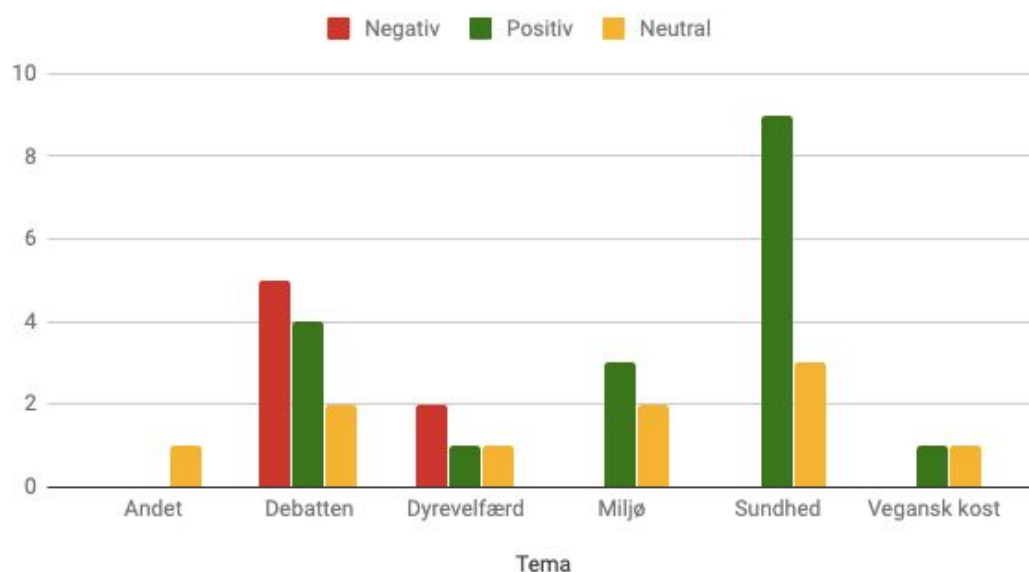
⁴⁸ #8 Politiken 1/11/2015

spidsen kan det siges, at det er fakta mod subjektive holdninger. Trods denne udlægning kan det ikke ræsonneres, at ani veganismen, af den henseende, står stærkere i sin overtagelse, idet pro veganismen stadig indeholder videns- og erfaringsdiskurs, samtidig med at etik og kultur er nogle diskurser som ligeledes er stærke, da de er et udtryk for en grundholdning for de pågældende individer. Yderligere er det værd at påpege, at idet de to dominerende diskurser begge understøttes af erfaringer, eksperter, troværdighed og videnskab, kan det være særdeles vanskeligt for individet, som i risikosamfundet er afhængig af videnskaben og anden hånds ikke-erfaring, at navigere i samfundets risici.

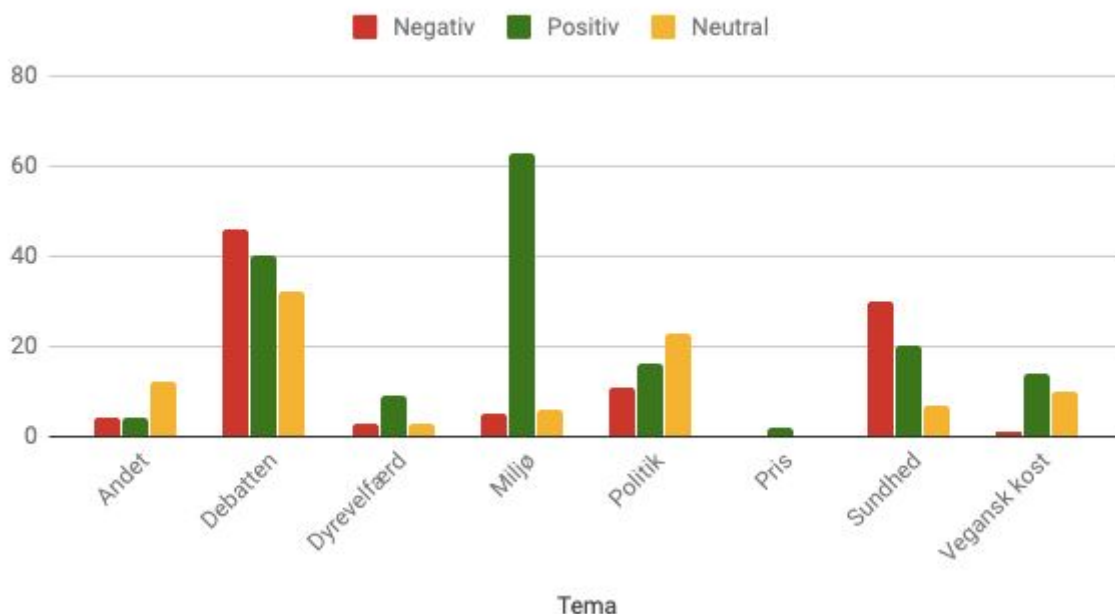
5.2.2 Tema 2) Det øgede klimafokus

Kommende afsnit vil gennemgå det øgede fokus på klima i vegansimedækningen, hvor veganisme ofte bliver repræsenteret som en mulig løsning til mindskningen af CO₂-udslippet og dermed klimakrisen. Klima dækker eksempelvis over global opvarmning, hvortil klima i denne henseende ofte involverer en risikoforståelse, som analysen vil udpensle yderligere. Kommende analyseafsnit tager primært udgangspunkt i Faircloughs tekst og diskursive praksis, hvor afsnittet vil efterfølges af to afsnit omhandlende den diskursive og sociale praksis, hvortil pointerne fra dette analyseafsnit inddrages. Analysen af den diskursive og sociale praksis vil dertil primært beskæftige sig med mediernes rolle og modstridende risici.

Ladning ift. Tema i 2015-2016

Ladning ift. Tema i 2018-2019

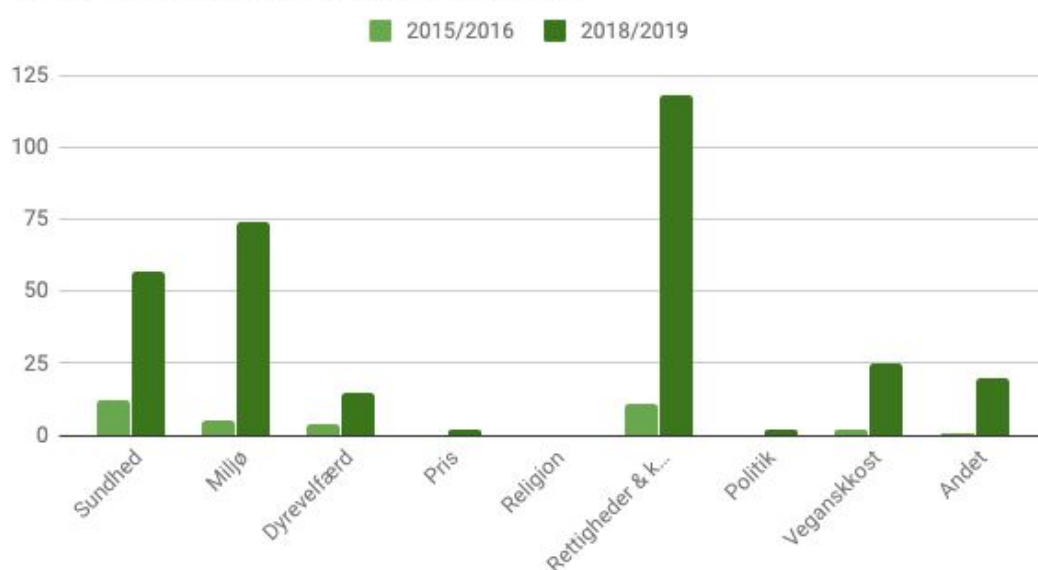
Veganismens fremstilling i relation til klima har været gennem en markant vækst fra 2015/2016 til 2018/2019, hvilket har været medvirkende til at styrke pro veganismediskursen, da størstedelen af artiklerne omhandlende klima og veganisme er positivt ladet, som det ses i ovenstående figurer. Det kan samtidig skyldes, at medierne fremstiller en syndebuk til klimaproblematikkerne; det konventionelle landbrug. Som teoriafsnittet påpegede, argumenterer Beck for risikosamfundets transformering til et “syndebuk-samfund”, hvor individet først retter sin opmærksomhed til en potentiel fare, når en syndebuk er fundet (jf. 3.4.3). Dette kan både være forklarende for den stigende tilslutning af den veganske livsstil samt intensiveringen af mediedækningen af veganismen i relation til klima. Styrken af pro veganismediskursen understøttes af fremstillingen af veganisme som godt for kloden, da det vidner om en forandring for landbrugstankegangen.

Pro veganismediskursen har modsat positionen i sundhedsperspektivet gennem flere kommunikationsbegivenheder fået en dominerende position i mediedækningen. Inden analysen udfoldes skal det påpeges, at blot fordi gennemgangen af eksempelvis personlige erfaringer og videnskabelige resultater ikke gennemgås under dette tema, er det ikke ensbetydende med, at klimakategorien ikke indgår i samme sociale praksis som sundhedsperspektiv i forhold til eksempelvis ekspertbrug og dennes betydning for individets skabelse af sin sociale identitet. Det gøres for, at specialet ikke bliver gentagende, hvorfor det

undlades i denne del af analysen. Resultaterne vil dog blive inddraget løbende i mødet med de forskellige diskursers kombination til klimafremstillingen. Når kombinationen af ekspertbrug og personlige erfaringer kombineres, trækkes der derfor på tidligere resultater fra sundhedsperspektivet, når det synes relevant for forståelsen af den sociale praksis' medskabelse af diskurserne.

Mens veganisme i relation til sundhed primært forholder sig på et mikroniveau med udgangspunkt i henvendelsen til det enkelte individ, så bevæger mediefremstillingen af veganisme i relation til klimaet sig på grænsefladen mellem mikro og makroniveau, eftersom der både tages udgangspunkt i individets gøre men også det nationale såvel som globale samfund. Ud fra kodningsskemaets resultater er det tydeligt at se, at der har været en eskalering i publiceringen af artikler angående veganisme med klima som tema siden 2015. Analysen vil se nærmere på, hvordan kommunikationen gennem artiklerne har ændret sig samt hvad den mulige forklaring til den større mediedækning er.

Temaer i 2015/2016 og 2018/2019

Antal af artikler omhandlende veganisme med fokus på miljø i 2015/2016 er minimal sammenlignet med 2018/2019. Det ansues dog alligevel essentielt at undersøge artikler fra denne tidsperiode yderligere for at fremskaffe de dominerende emner.

Allerede i overskriften på artiklen “Netflix-dokumentaren ‘Cowspiracy’ ryster op i miljødebatten”⁴⁹ trækkes der på intertekstualitet gennem henvisningen til Cowspiracy, hvortil dokumentaren gennem overskriftens transitivitet sættes i relation til at “ryster op i miljødebatten”⁵⁰, hvilket kan skabe associationer til at miljødebatten var stillestående, men at dokumentaren nu har pustet liv i debatten. Artiklen beskriver dokumentaren Cowspiracy som rystende og bygger på journalistens egen oplevelse af dokumentaren, hvortil artiklen indskrives i erfaringsdiskursen, men med chance for at brugeren opfatter journalistens udtalelser som ekspertise inden for eksempelvis filmvidenskab og/eller miljø, hvorfor journalistens erfaring kan anskues som fremmed viden. Dokumentaren sætter for alvor køddebatten på tapetet, da det præsenteres som den væsentligste årsag til eksempelvis klimaforandringerne: “Kødproduktionen bidrager mere til drivhuseffekten end hele den samlede transportsektor, altså mere end alle biler, skibe, tog og fly til sammen. Og det er rigtig svært at ændre brugen af fossile brændstoffer her og nu”.⁵¹ Citatet pointerer flere væsentlige argumenter til veganismens forsvar, hvor den inddrager den “konkurrerende trussel” i klimaproblematikken; transportsektoren.

Transportsektorens udledning af CO₂ har længe været et (aner)kendt problem i samfundet, mens kødindustriens fare for den globale opvarmning præsenteres som en form for ny viden og dermed kæmper for anerkendelse af udsagnet. Inddragelsen af transportsektoren kan gøre det relaterbart for læseren, eftersom denne problematik allerede er kendt og der dermed trækkes på individets erfaringer. Derudover understreger citatet, at kød er den største synder til drivhuseffekten samt refererer til at forbedrende grønne tiltag til eksempelvis transport kræver mere videnskab og nye produkter, mens omstillingen til veganisme “blot” kræver en fravælgelse af animalske produkter. Dette understøttes med, at “éns madvaner burde være det nemmeste at ændre”.⁵² Dermed er dokumentarens præmis en del af artiklens intertekstualitet, mens dokumentarens pro veganismediskurs (eller anti køddiskurs) ikke adopteres, idet dokumentarens tillidsposition afvæbnes. Artiklen har forinden citatet påpeget, at dokumentaren har “fået en miljøorganisation som Rainforest Action Network til at ændre kurs”,⁵³ hvorfor det kan argumenteres, at dokumentarens fremlæggelse af fakta tilknyttet

⁴⁹ #19 Politiken 02/10/2015

⁵⁰ #19 Politiken 02/10/2015

⁵¹ #19 Politiken 02/10/2015

⁵² #19 Politiken 02/10/2015

⁵³ #19 Politiken 02/10/2015

kødindustriens CO₂-udledning har indskrevet sig en troværdighedsdiskurs. Troværdighedsdiskursen afvæbnes i artiklen gennem udtalelsen: “Artiklen benægter ikke kød som CO₂-udleder”, men afslutter med en anbefaling om “at faktatjekke dokumentarfilm på Netflix. Streamingtjenesten er ikke underlagt public service-krav og er ukritisk med lødigheden af de dokumentarfilm, de tilbyder”.⁵⁴ Igen vanskeliggøres det for den almene borger at gennemskue sandheden i debatten om veganisme, som også blev etableret under sundhedstemaet (jf. 5.2.1.3), idet der præsenteres forskellige pointer vedrørende klimaet, som begge fremstilles ved at trække på videnskabsdiskurser konstrueret af fakta. Det er dog værd at pointere, at der i denne artikel blot nævnes faktatjek, men uden at demonstrere selvsamme fakta. Dette vidner om problematikken ved fremmed viden, som Beck nævner, når medierne fejlagtigt anskues som eksperter (jf. 3.4.3), hvad enten det er Politiken eller journalisten, som har publiceret denne artikel, eller om det er Netflix.

To vigtige begivenheder, hvis interdiskursivitet mange artikler adopterede, er FNs klimaaftale fra 2015 og FNs klimarapport fra 2018. December 2015 bød på en ny international klimaaftale, som bl.a. indebærer, at Danmark skal være CO₂-neutral mellem år 2050-2100. Modaliteten i overskriften “DU SKAL HELLERE: KØDET ELLER KLIMAET?”⁵⁵ stiller læseren for et kommanderende ultimatum ved brug af modal hjælpeverbet “skal” efterfulgt af valget mellem kød eller klima. Samtidig vidner overskriften om, at teksten bruger ultimatummet som en direkte styrke til at interpellere læseren til at vælge klimaet frem for kødet, hvilket uddybes yderligere i artiklens brødtekst.

Artiklen starter ud med bl.a. at påpege to af de primære syndere til CO₂-udledningen; oksekødet og flytransport, hvorefter problematikken opdeles på baggrund af de enkelte lande “Men selv om smoggen er tyk i de kinesiske storbyer, og selv om det er amerikanerne, der kører i de største biler, skal der også vendes op og ned på en del vaner hos gennemsnitsdanskeren”.⁵⁶ Konteksten kan synes absurd, da tyk smog og store, CO₂-udledende biler sammenlignes med den almene danskers vaner, men det sætter problematikken i et nyt lys ved at blive nævnt blandt klimakrisens store fjender. Derudover vidner det om en herskende forståelse af, at danskerne i forvejen ikke er et “stort

⁵⁴ #19 Politiken 02/10/2015

⁵⁵ #20 Berlingske 28/01/2016

⁵⁶ #20 Berlingske 28/01/2016

CO2-udledende land”, hvilket kan skyldes danskernes frontposition i udviklingen af grøn energi. Dette bevidner således om en hegemonisk forståelse af, at danskerne allerede gør meget for at mindske CO2-udslippet, som forsøges at afvæbnes ved at sætte danskernes vaner i relation til eksempelvis amerikanske biler. Derudover illustrerer det en forandringsproces fra, at CO2-udledning før har været tilknyttet transportsektoren men nu også er tilknyttet kødindustrien, hvorfor at denne forandring skal, for at CO2-udledningen mindskes, overføres til en kulturel forandring.

Dette er ligeledes et udtryk om en forståelse af, at CO2-udledning fra eksempelvis store biler allerede er en del af individets forståelse, mens at danskernes (kød)vaner ikke på samme vis har indlejret sig i forståelsen af CO2-udledning. Dette understøttes ligeledes af følgende: “Det er de færreste, der tænker i CO2-aftryk, når de sætter tænderne i en hakkebøf, men det er faktisk mere end bare køen, du skåner, hvis du dropper kødet til fordel for en plantebaseret kost”.⁵⁷ Artiklens ekspertkilde sætter CO2-udledningen i perspektiv, hvor især landbruget står for skud:

På verdensplan bruges 80 procent af klodens landbrugsarealer til animalsk produktion, og det samme er gældende i Danmark. Hvis ikke det er marker, hvor kørerne står og græsser, produceres der kornprodukter, der ender som dyrefoder. I takt med at efterspørgslen på kød stiger, skabes der flere landbrugsarealer, og det går bl. a. ud over regnskoven, da en del foder udgøres af sojaprotein, som bl. a. dyrkes i tropene.⁵⁸

Hermed har artiklen adopteret klimadiskursen repræsenteret i klimaaftalen, som præsenteres gennem en videnskabsdiskurs ved brugen af præsentation af fakta som indiskutabelt endegyldigt. En mulig løsning på problematikken angående kødets CO2-udledning lyder på at bytte oksekød ud med kylling eller sænke kødforbruget ved at spise mere vegetarisk, ifølge artiklen.

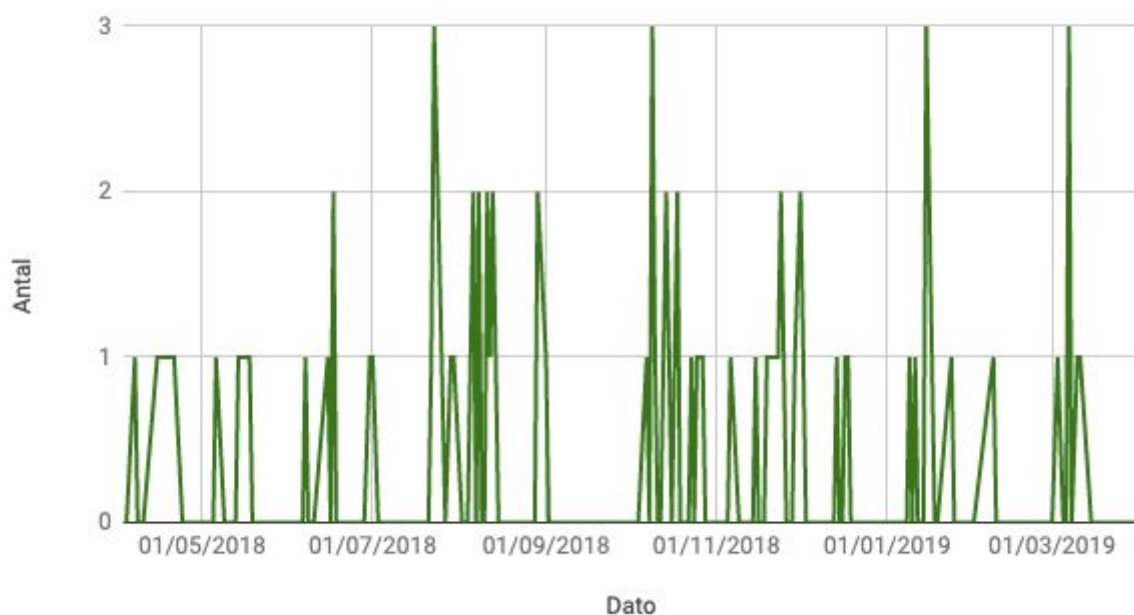
Pro veganismediskursen forstærkes i tidsperioden 2018/2019, hvor FNs klimapanel rapport (Ipcc, u.å.) blev udgivet. Rapporten udkom i oktober 2018 og omhandler, hvordan kloden

⁵⁷ #20 Berlingske 28/01/2016

⁵⁸ #20 Berlingske 28/01/2016

med hastige skridt bevæger sig mod en temperaturstigning på 1,5 grader siden det pre-industrielle samfund,⁵⁹ hvor det pre-industrielle samfund kan anskues som det foregående samfund i forhold til Becks first and second modernity (jf. 3.4.2). Klimarapporten adopterer og bygger videre på interdiskursiviteten, som Parisaftalen er bygget på, men med en diagnosticering af forværrede konsekvenser og krav om en hurtigere mindskning af CO2-udledningen. Rapporten pointerer mulige løsninger det globale samfund skal etablere for, at temperaturstigningen ikke når de 1,5 grader. Her nævnes kødproduktionen igen som en af de store syndere, hvortil teksternes intertekstualitet trækker på klimarapporten og klimaafspraken ved reference og fortolker ud fra kritikken af det konventionelle landbrugs CO2-udslip, at plantebaseret kost er en mulig løsning. Dermed trækker artiklerne på en pro veganismediskurs.

Artikler omhandlende miljø i 2018/2019

Som illustreret ovenfor, så er der en stigning i hyppigheden af artikler angående veganisme og klima efter FNs klimarapport udkom i oktober 2018. Størstedelen af artiklerne i slutningen af 2018 og starten af 2019 tager derfor udgangspunkt i FNs klimarapport, hvortil der sættes lighedstegn mellem FNs resultater og sandheden, når det handler om kød som CO2-udleder, grundet FNs etos. Med dette menes, at FN må anses som værende troværdig og myndig til at udtale sig om disse risici med videnskabelige resultater som belæg for argumentationerne om

⁵⁹ År 1850-1900

klimaforandringernes konsekvenser, som en del af FNs produktion som offentligt, globalt verdensforbund.

I denne henseende præsenteres to nye begreber, klimajournalistik og klimaflygtning. Førstnævnte handler om det ansvar, som journalisterne og medierne bærer, når mediedækningen omhandler klimaet og vigtigheden i en varierende tilgang til fremstillingen af klimaproblematikken. Artiklen “Klimajournalistik bør engagere borgerne med håb frem for frygt”⁶⁰ er et udtryk for en ansvarsfordeling til individet, som skal engageres, såvel som journalistikken, som bør engagere borgeren. Samtidig italesættes en indirekte forandringsproces i journalistikkens rolle, som, ifølge overskriften, bevæger sig væk fra frygt og over til engagement. Dette kan vidne om, at forståelsen af klimakrisens konsekvenser er blevet en hegemonisk forståelse, og nu skal borgeren forstå sit medansvar gennem håb for fremtiden. Artiklen diskuterer det journalistiske medansvar i mediedækningen af klimadebatten, således at læserne ikke mister modet men derimod engagerer sig i klimakampen. Lægges FNs klimarapport og klimajournalistikken sammen, vidner det, trods skræmmescenarier, om et større fokus på oplysning af samfundets borgere med henblik på at mindske CO2-udslippet til gavn for klimaet. Den øgede ansvarsbevidsthed fra journalisterne kan også være en faktor i det stigende antal artikler, som beskæftiger sig med veganisme og miljø, som tilskrives pro veganismediskursen. Derudover præsenterer Peter Singer⁶¹ begrebet klimaflygtning i artiklen “Debat: For hver dansker, der brækker sig over, at jeg vil tage hans steak, står en potentiel klimaflygtning”.⁶² Begrebet bruges om individer, som tvinges fra hus og hjem grundet klimaforandringerne. Det er ikke nødvendigvis Singer, der har opfundet ordet, men brugen af begrebet er et udtryk for alvoren i klimaforandringerne samt de menneskelige konsekvenser den har, som debatten fremstiller og som FNs Special Rapport pointerer. Hertil påpeger Singer, gennem sin etos, at han personligt ikke kan se individuelle adfærdsændringer føre til forandringer hurtigt nok men i et moralsk perspektiv, som er hans ekspertise, gør den individuelle handling en forskel:

⁶⁰ #21 Information 23/10/2018

⁶¹ Australsk moralfilosof som flere af artiklerne med miljø som tema inddrager

⁶² #22 Politiken 01/12/2018b

Vi bør stadig begrænse vores individuelle udledning og klimaaftryk. Isoleret set er det bare ikke nok. Vi skal være aktive borgere og få vores regering til at gøre det rigtige. Vi skal svække den industri, som udleder meget.⁶³

Begge artikler⁶⁴ bruger modal hjælpeverbet “*bør*” hvilket vidner om, at en forandring er påkrævet, fordi det er tilrådeligt eller, som pointeres af Singer, er moralsk rigtigt, hvorfor begge artiklers tekst trækker på en nødvendighedsdiskurs i kombination med pro vegnismediskursen. Dermed har det den konsekvens, at forbrugeren har et moralsk ansvar.

Hertil pointerer artiklen “Kronik: Kødspisernes ideologier skal nedkæmpes og erstattes af en grønt stat”⁶⁵ at endnu en forandringsproces fra kødbaseret til grøntbaseret, hvilket vidner om et magtkamp mellem de to kostpræferencer. Hertil forsøger artiklerne at afvæbne den kødentusiastiske diskurs, i forsøget på at etablere den veganske ideologi frem for kødspisernes ideologi. “De, der bliver vegetarer eller veganere og faktisk gør en forskel, bliver konstant mødt med nedladende bemærkninger fra utidssvarende ideologer”.⁶⁶ Citatet italesætter veganisme som en løsning på et samfundsmæssigt problem, hvorfor teksten trækker på pro vegnismediskursen. Samtidig fremføres konsekvensen om, at det er en løsning som fortsat latterliggøres, som også er pointeret i undersøgelsen af den australske mediedækning af veganisme (jf. 2.4), til trods for videnskabens bevisførelse i eksempelvis FNs klimarapport. Samtidig er det et udtryk for, at personer angribes for deres sociale identitet, som eksempelvis veganer, hvorfor det kan anses som en psykologisk trussel, som øger fordomme for denne sociale gruppe.

Derudover sættes veganisme i relation til forandringsskabende forhold til klimaproblematikken. Inddrages ideologidiskussionen fra litteraturreviewet (jf. 2.3), kan der argumenteres for, at der i klimadebatten pointeres to former for ideologier, når det kommer til veganisme. 1) Veganisme som bærer af konnotationer af politisk raffinement, hvor ideologien netop har fodfæste i en politisk kamp og dominerende tanke-systemer, som er placeret med en vis afstand fra den politiske norm, og 2) den “kødædende ideologi” der

⁶³ #22 Politiken 01/12/2018b

⁶⁴ #21 Information 23/10/2018; #22 Politiken 01/12/2018b

⁶⁵ #23 Information 14/04/2018

⁶⁶ #23 Information 14/04/2018

nærmere fremstilles som en dogmatisk ideologi, hvor tilhængerne stædigt fastholder dogmer til trods for det videnskabelige belæg kødproduktions skadelighed for miljøet.

Dette vidner om en manglende accept af de videnskabelige bevisers eksistens på et individuelt såvel som kollektivt niveau, hvilket eksempelvis påpeges ved, at “Ikke desto mindre er det danske samfund i dag fyldt med strukturelle og kulturelle benspænd for mennesker, som forsøger at leve plantebaseret”.⁶⁷ Denne benægtelse af klimaforandringerne angives ydermere som pinlig og forræderisk:

Hvis der har ligget en pinligt forræderisk rest af tvivl i skjul under det moderne storbymenneskes uforbeholdne accept af forskernes konsensus om klimaforandringer, så har det råkolde forår, den rekordvarme sommer og denne uges klimaudspil, ildevarslende FN rapport og 20 grader i oktober givet grund til at ryste den af sig.⁶⁸

Tekstens intertekstualitet såvel som interdiskursivitet trækker på FNs klimarapport og den vidensdiskurs, som denne besidder. Derudover påpeger citatet nogle af de symptomer på klimaforandringerne, som det enkelte individ har kunne sanse sig til. Dette kan være et argument for, at hvis det enkelte individ ikke tror på videnskabens konsensus, så må det enkelte individ tro på egen sansning af symptomerne.

Ovenstående har placeret ansvaret på kollektivet, journalistikken og individet, hvor det eksempelvis er påpeget, at individuelle valg har en betydning for kollektivet. Det individuelle ansvar for en mindre forurenede klode påpeges bl.a. i artiklen “Sofie blev veganer: Det er vigtigt for mig at kunne sige, at jeg gør noget”⁶⁹ hvor overskriften vidner om, at der trækkes på en erfaringsdiskurs og er samtidig et udtryk for, at det at være veganer er en del af Sofies identitetsfortælling. Forbrugeren Sofie Bild pointerer netop, at:

I takt med, at jeg fik mere viden, begyndte jeg helt nøgternt at tænke over, hvad jeg som menneske kunne bidrage med. Jeg er på ingen måde perfekt. Jeg elsker at rejse, tage lange bade og købe nye ting, men jeg blev enig med mig selv om, at det med maden kunne jeg godt klare.⁷⁰

⁶⁷ #24 Kristeligt-Dagblad 22/06/2018

⁶⁸ #25 Berlingske 14/10/2018

⁶⁹ #26 Kristeligt-Dagblad 11/08/2018

⁷⁰ #26 Kristeligt-Dagblad 11/08/2018

Citatet trækker paralleller til “As a rule, the road to power is described as long and demanding” (Foon & Gjesvik, 2019, s. 89), hvor opgivelsen af goder, såsom nye ting og lange bade, kan anskues krævende for det overordnede mål, selvom det i denne henseende ikke nødvendigvis er magt. Hvis logikken følges, vil denne brug af erfaringsdiskursen vise, at hvis en, som elsker disse goder, kan opgive det, så kan læseren også: “The mere use of these remote places in the journalistic texts may trigger a feeling of identification in the reader: “Imagine, it is possible to grow up in Vestertana and end up in a prominent position in the capital” (Foon & Gjesvik, 2019, s. 90)“. Dette citat vidner om den ideelle reaktion til pro veganismendiskursen og de fordele, som repræsenteres i denne gennem kombinationen af eksempelvis vidensdiskursen, til inspiration for andre. Herudover er det ligeledes et udtryk for den tidligere pointe; at ændre madvaner er den nemmeste løsning lige nu. Ydermere viser artiklen, at det ikke blot er politiske aktører, journalister og/eller eksperter, der er med til at forme dagsorden men også forbrugeren. Den plantebaserede kostændring blev allerede foreslået i 2010, hvilket pointeres i udtalelsen: “Det var derfor helt i tråd med den gængse forskning, da FN’s Internationale Ressourcepanel i 2010 vurderede, at der er behov for "en betydelig global kostændring, væk fra animalske produkter".”⁷¹ Hertil vidner det om, at den animalske kost er den etablerede hegemoni, som forsøges afvæbnet ved brugen af videns- såvel som troværdighedsdiskurs ved inddragelsen af “*forskning*” og “*FN’s Internationale Ressourcepanel*”.

Framingen af veganisme i relation til klima, med udgangspunkt i Entmans framingteori, fremstilles således positivt for det kollektive samfund, hvorimod diskursen under sundhed primært omhandler det enkelte individ. Dertil har artiklernes tilslutning til kødindustrien som den største CO₂-synder været med til at diagnosticere problemet, hvor konsekvenserne er en ubeboelig jord og farlige temperaturstigninger. Årsagerne hertil er især danskernes store kødforbrug, den manglende indgriben på politisk plan og manglende oplysning samt forståelse af problemets karakter. Vurderingen heri er, at samfundet ikke kan være det bekendt over for fremtidige generationer, og at det er moralsk uforvarsligt, at fortsætte kødforbruget uændret. Dermed kan der argumenteres for, at pro veganismediskursen også kombineres med bæredygtighedsdiskursen i fokusset på de kommende generationer. Løsningen hertil er oplysning samt vegansk kost, hvilket ifølge flere af artiklerne er en nem

⁷¹ #24 Kristeligt-Dagblad 22/06/2018

måde for hver enkelt borger at nedsætte sit kødforbrug og dermed sit CO2-aftryk. Dog vidner analysen yderligere om, at negative konsekvenser er med til at ændre vaner, men at den dominerende, negative fremstilling kan gøre forbrugeren modløs. Dette betyder ikke, at de negative konsekvenser skal fravælges, når der forsøges at skabe en ændring i forbrugernes vaner, men derimod åbner det op for spørgsmålet om, at det skal gøres således, at forbrugeren kan se mening med sine ændrede valg; hvis verdenen går under uanset hvad, hvilken forskel gør det så, om jeg skal have hakkebøf? Derudover er der noget paradoksalt over artiklernes forsøg på at fremstille kostændringen fra kødspiser til veganer som nem, når litteraturreviewet netop påpegede, at kød er centrum for måltiderne (jf. 2.3), og at flere artikler pointerer, at danskernes kødforbrug er højere end gennemsnittets.

5.2.2.1 Den diskursive & sociale praksis: Mediernes rolle

Følgende afsnit vil analytisk bevæge sig mellem den diskursive og sociale praksis i relation til mediernes rolle i fremstillingen af veganisme i forbindelse med klima, efterfulgt af en analyse, som også bevæger sig mellem den diskursive og sociale praksis i forbindelse med modstridende risici i risikosamfundet.

Medierne kan argumenteres for at være individets, såvel som samfundets, informationskilde (eller hvertfald en af flere), hvor individet har mulighed for at søge information om eksempelvis risici i stræben efter at forstå faren. De udledte diskurser, pro og anti veganismediskurserne, vidner om en polarisering i mediebildet, hvor diskursernes modstridende positioner viser en “enten eller”-fremstilling, hvor enten veganisme er godt eller dårligt, og en gylden mellemvej mellem disse sjældent fremstilles. Derudover kan det ikke benægtes, at fremstillingen af veganisme og de tilhørende risici underkastes medielogikkerne i nyhedskriterierne, hvilket kan ses som processer af tekstens produktion, og dermed den diskursive praksis. Samtidig er nyhedskriterierne bygget på given social praksis, hvor kriterierne er bygget på læsernes præferencer for at læse selve nyheden. Dermed har den diskursive praksis en konstituerende effekt på den sociale struktur, mens den sociale praksis har indflydelse på, hvordan virkeligheden sættes i tale i medieproduktionen.

Nyheder underlægges bl.a. sensationsværdien (Mogensen, 1999, s. 3), hvor opsigtsvækkende værdier fremhæves i fremstillingen. Denne værdi var tydelig i mediefremstillingen af

veganisme i relation til sundhed, eksempelvis nyheden om det amerikanske par, der næsten slog deres baby ihjel med vegansk kost.⁷² Sensationskriteriet beskrives bl.a. som en distinktion mellem det *selvfølgelige*, som er samfundets norm, og det *uselvfølgelige* som nyheden repræsenterer (Mogensen, 1999, s. 3). Dog er mediedækningen af veganisme i relation til klimafokusset mere underlagt nyhedskriteriet *aktualitet*, hvor nyheden har til formål at opdatere læseren om, hvad der sker i samfundet netop nu (Mogensen, 1999, s. 4). Aktualiteten af klimafokusset blev for alvor sat på dagsordenen i forbindelse med FN's Special Rapport, hvortil klimaforandringerne eksisterer i nuet, og handlinger kræves med det samme. Samtidig er fremstillingen underlagt kriteriet om *væsentlighed*, som relaterer sig til meddelelser om og diskussion af trusler mod samfundsstrukturen (Mogensen, 1999, s. 7). Netop dette nyhedskriterie er dominerende i fremstillingen af risici tilknyttet veganismes relation til både sundhed og klima, hvorfor det også er væsentligt i forhold til fremstillingen af den globale opvarmning og diskussionen af veganismen som løsning til at mindske CO2-udslippet. Derudover er fremstillingen relevant for det enkelte individ, i det klimakrisen påvirker hele verdenssamfundet, hvorfor fremstillingen også er underlagt nyhedskriteriet *identifikation*.

Hvad der også er kendetegnende for den overordnede fremstilling af veganisme er, at fremstillingen er underlagt nyhedskriteriet *konflikt*, som omhandler når noget skal ændres og forskellige opfattelser af en given situation, begivenhed, fænomen eller lignende. Italesættelsen af de forskellige forandringsprocesser pointeret i analysen er netop omhandlende, at noget skal ændres, hvortil polariseringen vidner om konflikterende veganismediskurser, som hver repræsenterer forskellige opfattelser af plantebaseret og kødbaseret kost.

Kombinationen af veganisme og nyhedskriterierne vidner først og fremmest om, at der er produktionsrelevante forudsætninger for diskursskabelsen men samtidig også en medielogik, som artiklerne underlægges med henblik på at levere relevant materiale til den almene borger. Dermed fremstilles veganismen på baggrund af disse institutionelle virkemidler, hvortil fremstillingen er underlagt en indirekte medialisering, hvor artiklernes indhold er påvirket af medieskabte kriterier. Det samme gør sig gældende, når det omhandler clickbait, som vil gennemgås senere i analysen (jf. 4.2.3.2.1). Derudover vidner dette også om, at mediernes

⁷² #17 Ekstra Bladet 19/02/2019

valg og fravalg, for at tilpasse indholdet til nyhedskriterierne, er med til at skabe en simulacra, der fremstår som virkelig i læserens forståelse. Dette er et konkret eksempel på Luhmanns blinde plet, hvor mediernes polariserede fremstilling af veganisme agerer det markerede, som læseren iagttager, mens den gyldne mellemvej mellem de to poler er det umarkerede, hvilket dermed er undladt i fremstillingen.

Mediernes ansvar og formålet med klimajournalistikken er, ifølge Information, at bevidstgøre og oplyse gennem konstruktiv journalistisk. Artiklen berører netop de forskellige problemstillinger, som dette speciale belyser; mediernes rolle. I specialets tilfælde er mediernes rolle tilknyttet fremstillingen af veganisme i et medialiseret risikosamfundet, mens den pågældende artikel belyser mediernes rolle i klimakrisen. Disse to er ikke nødvendigvis modsigende men derimod to aspekter af samme sag. Det er allerede fastslået, at veganisme ofte fremstilles som en løsning på et større samfundsproblem, klimakrisen. Omtalte artikel er således med til at belyse vigtigheden i mediernes fremstilling ved bl.a. pointere følgende:

For situationen er alvorlig, det er virkeligheden, og journalistikkens opgave er at beskrive virkeligheden, er det ikke? Jo, siger den norske såkaldte klimapsykolog Per Espen Stoknes. Men det er alligevel ikke uden betydning, hvordan man gør det. For virkeligheden kan være overvældende, og sandheden lammende, og alt for mange alarmistiske artikler om jordens snarlige undergang risikerer derfor at skabe mere modløshed end engagement i klimakampe.⁷³

Dette citat vidner om en selvrefleksion fra mediernes angående deres rolle i risikosamfundet, hvor den almene borger ikke selv kan sanse sig til de faretruende risici, og hvordan denne virkelighedsrepræsentation af risikoen skal formidles, for at afføde en handling hos læseren. Dilemmaet her er ikke sort og hvidt. For Informations artikel vidner om, at medierne har et ansvar, om at informere om klimakrisen, men at det ikke er en dans på roser, eftersom, at:

Når medierne fremlægger fire trusler, for hver gang de kommer med en løsning, aktiveres en psykologisk barriere i hjernen hos mennesker, som vi kalder dommedagsbarriere (på engelsk doom barrier, red.), der gør, at mennesker bliver mindre og mindre påvirket af historierne om klimatruslerne.⁷⁴

⁷³ #21 Information 23/10/2018

⁷⁴ #21 Information 23/10/2018

Sådan udtaler klimapsykolog Espen Stoknes, som er Informations ekspertkilde i denne sammenhæng. Følges denne tankegang, er den stigende mediedækning af klimakrisen ikke nødvendigvis positiv for den almene borgers oplysning og lyst til at ændre sin CO2-udledning. “Det er en god idé, at gøre plads til klimahistorier hver eneste dag, men hvis 300 af artiklerne er vinklet på klodens dystre fremtidsudsigter, så vil man hurtigt udmatte læserne”⁷⁵ tilføjer Stoknes. Borgerne oplyses i højere grad om CO2-udledning og klimakrisen, men det understøttes med skræmmescenarier såsom;

- ❖ “Klimakrisen vil løbe os over ende, hvis ikke vi ændrer adfærd”⁷⁶
- ❖ “Der skal en radikal omstilling til, hvis vores børn og børnebørn skal overtage planeten i beboelig tilstand”⁷⁷
- ❖ “Vi spiser så meget kød, at dette er blandt hovedårsagerne til den globale opvarmning”⁷⁸
- ❖ “Et nyt studie understreger, at vi bliver nødt til at spise 90 procent mindre kød for at give kloden og kommende generationer en chance”⁷⁹
- ❖ “For at jorden skal kunne klare sig i fremtiden, skal vi spise en fjerdedel af det kød, vi gør nu”⁸⁰

Disse citater er blot nogle af de citater, som pointerer de katastrofale følger, som klimakrisen bringer med sig. Samtidig vidner nævnte citater om den tilslutning, der er til udsagnet om, at kød er den største udleder til CO2-forureningen, og at en nedsættelse af kødforbruget er nødvendigt. Følges Espen Stoknes udtalelser til Information, kan dette gøre læserne modsløse.⁸¹ Hvis der i stedet tages udgangspunkt i tankegangen præsenteret i litteraturreviewet (jf. 2.4), kan det øgede fokus på de negative konsekvenser og forsøget på at tale til læserens følelser, være med til at ændre holdninger og vaner hos læseren.

⁷⁵ #21 Information 23/10/2018

⁷⁶ #23 Information 14/04/2018

⁷⁷ #23 Information 14/04/2018

⁷⁸ #25 Berlingske 14/10/2018

⁷⁹ #25 Berlingske 14/10/2018

⁸⁰ #24 Kristeligt-Dagblad 22/06/2018

⁸¹ #21 Information 23/10/2018

5.2.2.2 Modstridende risici slører debatten

Som specialets analyse indtil videre har påpeget, er det især risici tilknyttet klima og sundhed, der er med til at præge debatten om veganisme. Veganisme indgår i begge tilfælde som en løsning eller trussel på de samfundsmæssige udfordringer, som hver risici er tilknyttet. De dominerende italesættelser under hvert tema var:

- 1) Veganisme er en løsning til at mindske CO2-udslippet, som tilskriver sig pro veganismediskursen
- 2) Veganisme er en trussel mod individets sundhed, som tilskriver sig anti veganismediskursen

Dette vidner om, at de dominerende risici, vitaminmangel og global opvarmning, tilknytter sig to modstridende diskurser, hvilket kan resultere i, at det er svært for læseren at forholde sig til. Skal individet, ved hjælp af sin kost(omlægning), handle efter at mindske faren tilknyttet den globale opvarmning, eller skal individet mindske faren ved vitaminmangel for sin egen sundhed. Dette efterlader undersøgelsen med spørgsmålet, om den ene risiko kan være med til at sløre den anden? Muligheden for, at risiciene slører eller udvisker hinanden kan først og fremmest skyldes individets manglende sansning af de pågældende risici, hvorfor det, som tidligere fastslået, er svært for det enkelte individ at forholde sig til uden videnskaben og mediekonstruktionen. For når kommunikationen, tilknyttet den ene risiko, foreslår vegansk kost som en løsning, mens den anden fraråder det, da det er en trussel, er det svært for det enkelte individ at gennemskue, hvilken risiko de skal reagere på. ‘Enten eller’-udlægningen af risiciene viser, at en kombination af begge er svær. Dog kan denne sløring af en af de pågældende risici være en forklaring på, hvorfor flere danskere ønsker at mindske kødet, men ikke fuldkommen konvertere til vegansk livsstil, da det i mediefremstillingen vises, at det er usundt for det enkelte individ at være 100% kødfri i forhold til vitaminmangel.

Disse risici kan argumenteres for at virke overvældende for det enkelte individ, idet risici præsenteres som “allestedsnærværende”, specielt i forbindelse med klimaforandringerne, hvortil Beck argumenterer, at “To the extent that risk is experienced as omnipresent, there are only three possible reactions: denial, apathy and transformation” (Beck, 2014, s. 180). Hvis

individet opfatter risici som ‘enten eller’, skal individet tage stilling til, hvorvidt denne vil risikere sin egen sundhed til fordel for kloden, eller om individet vil risikere kloden for egen sundhed. Her kan tilslutningen til den ene risikoforståelse resultere i en benægtelse af den anden. Tilslutningen af risikoforståelsen vil dermed være transformerende, hvorfor risikokonsekvenserne, på eller anden måde, vil påvirke individets “perceptions, living conditions and institutions of modern societies” (Beck, 2014, s. 180). Dermed kan tilslutningen til én risiko resultere i en benægtelse af den anden risiko.

5.2.2.3 Delkonklusion: Diskurskombination

Ovenstående analyse har peget på en kombination af flere diskurser tilknyttet de dominerende diskurser i mediedækningen. Diskurskombinationerne vedrørende miljøet er ikke nær så bred som under sundhedstemaet, hvilket kan skyldes, at mediefremstillingen af veganisme i relation til klima primært har beskæftiget sig med pro veganismediskursen. Dette er en afgørende faktor for, at denne diskurs også har flere diskurskombinationer, som illustreret i skemaet nedenfor.

Tema: Klima	
Pro veganismediskurs	Anti veganismediskurs
Troværdighedsdiskurs	Erfaringsdiskurs
Videnskabsdiskurs	Kødentusiastisk diskurs
Nødvendighedsdiskurs	
Vidensdiskurs	
Erfaringsdiskurs	
Bæredygtighedsdiskurs	

Ovenstående skema viser, at de dominerende diskurser udelukkende har én diskurskombination til fælles; erfaringsdiskurs. Derudover trækker pro veganismediskursen primært på videnskabs-, nødvendigheds-, erfarings- og troværdighedsdiskurserne. Det har betydning for, at pro veganismediskursen i denne henseende styrkes gennem kombinationen med de andre diskurser.

Diskussionen forklarede, at de modstridende risici vanskeliggør individets valg i reaktionen på disse, eftersom sundhed og miljø i fremstilling med veganisme modstrider hinanden ift. om vegansk kost er godt eller ej. I den forbindelse er det værd at nævne, at sundhed kan anskues som værende nemmere for individet at forholde sig til, eftersom det kan mærkes og føles på egen krop, samt at det er en selvstændigt præstation, hvilket ikke er tilfældet med klimaforandringerne som kræver en længere og kollektiv indsats for opnå det fælles mål – at mindske CO2-udslippet. Der kan således argumenteres for, at sundhedsrisikoen vil have størst chance for at vinde i kampen om individets valg, da målet er nemmere at opnå gennem en individuel indsats.

4.2.3 Tema 3) Når kost gøres politisk

Følgende afsnit vil dykke ned i den parti- såvel som livstilspolitiske udlægning af veganisme, hvor første analyseafsnit primært vil analysere teksterne og deres diskursive praksis med henblik på den partipolitiske debat om veganisme. Dette vil efterfølgende suppleres med en analytisk gennemgang af den diskursive og sociale praksis, som artiklerne er en del af i forbindelse med de tre klassiske ideologier; socialisme, liberalisme og konservatisme. Analysen af den diskursive og sociale praksis vil fokusere på de politiske symptomer i mediedækningen. Dette vil efterfølges af en analyse af tekst og diskursiv praksis i forbindelse med avistypernes udlægning af debatten, hvorefter de institutionelle symptomer i mediedækningen af veganisme forbindes med den sociale praksis i analysekombinationen af diskursiv og social praksis. Afsnittet afsluttes med en diskussion om, hvorvidt ansvaret ligger hos individet, kollektivet eller medierne.

4.2.3.1 Tekst og diskursiv praksis: Debattens politisering

Veganismedækningen politiseres gennem veganismens relation til både sundhed og klima, hvilket gøres ved eksempelvis, at Sundhedsstyrelsen, som politisk organisationen tilhørende Sundhedsministeriet, udtaler sig om kostpræferencen. Løsningerne tilknyttet de to risici polariserer debatten ved deres “enten eller”-fremstilling, hvor valget om plantebaserede alternativer til at mindske konsekvenserne af den globale opvarmning modargumenteres med plantebaseret kosts risiko for vitaminmangel. Dettens gøres bl.a gennem den politiske debat, hvor partierne modargumenterer en risiko ved inddragelsen af en anden.

Som tidligere nævnt i analysen, viser kodningen for risici forbundet med tema i tidsperioden 2015/2016 udelukkende omhandler sundhed og miljø, så viser kombinationen af tema og risici i 2018/2019 en større involvering af flere temaer (jf. 5.2). Det er fortsat miljø og sundhed, som er de dominerende temaer forbundet med risici, men især temaerne Politik samt Rettigheder & Konflikter har fået større indtog i mediernes søgelys, når fremstillingen af veganisme forbindes med en risici. Stigningen i mediedækningen af risici forbundet med veganisme, rettigheder/konflikter og politik hænger, ligesom klimafsnittet, sammen med FN's klimarapport. Dette understøttes bl.a. ved, at mange af artiklerne med politik som tema debatterer, undersøger og reagerer på den nuværende klimapolitik, som er til stede i Danmark.⁸² Analysen af den politiske debat afslører to forståelser, når det handler om veganisme og politik:

- 1) Plantebaseret kost som noget positivt
- 2) Plantebaseret kost som en trussel

De to forståelser vidner først og fremmest om, at begrebet veganisme ikke bruges hyppigt i den politiske debat, men at det i stedet er neutraliseret ved, at kostpræferencen omtales som eksempelvis "plantebaseret kost", hvortil plantebaserede alternativer, plantebaseret landbrug og plantebaseret kost fremhæves og diskuteres. Ordvalget af plantebaseret fremfor vegansk viser samtidig en afstandtagen fra veganisme og kan være et symptom på, at veganisme primært er et personligt anliggende. Det kan hænge sammen med, at veganisme ofte er kædet sammen med en social identitet (jf. 2.3 & 5.1.1.1). Dermed kan der argumenteres for, at veganisme kan siges at være identitetsskabende og dermed tilknyttet individet, mens plantebaserede alternativer er neutraliseret og derfor kan tilknyttes i kommunikation til kollektivt. Hvorvidt den plantebaserede diskurs tilknyttes pro veganismediskursen afhænger af opfattelsen af, om et dominerende, plantebaseret landbrug automatisk vil resultere i en vegansk livsstil.

Dermed vil de primære diskurser tilknyttet det politiske tema i stedet for benytte pro plantebaseret diskurs og anti plantebaseret diskurs, hvor den politiske debat primært trækker på den pro plantebaseret diskurs. Dette kan være et resultat af specialets vinkel på problemstillingen, da hele den politiske klimadebat ikke er inddraget i specialet grundet

⁸² #27 Politiken 24/10/2018; #28 Ekstra Bladet 17/06/2018; #29 Jyllands-Posten 20/06/2018

specialets målrettede fokus på veganisme, hvorfor det kræver forståelse af, at den politiske klimadebats diskurser angående plantebaserede alternativer kan se anderledes ud, hvis specialet havde fokus på selve klimadebatten og ikke blot veganisme. Dermed kan det også udledes, at specialet er af den opfattelse, at der er en vis lighed mellem plantebaseret og vegansk kost.

Kombinationen af politik og miljø sætter større fokus på risikoen global opvarmning, hvor veganisme/plantebaseret kost fortsat præsenteres som en mulig løsning. To af de fremtrædende emner i det politiske perspektiv på veganisme er:

- 1) Politikernes grønne ståsted
- 2) Veganske alternativer på menuen i offentlige institutioner

Det første emne under politik omhandler politikernes grønne ståsted, hvor især Uffe Elbæks statsministerkandidatur blev sat i forbindelse med den pro plantebaserede diskurs. En årsag til dette er, at han og Alternativets fundament for deres politiske agenda samt partiprogram (Alternativet, u.å.) er grøn omstilling, hvilket adskiller sig fra størstedelen af de resterende folketingspartier (eks. Dansk folkeparti, u.å.; Venstre, u.å.; Konservative, u.å.). Bl.a. arbejder Alternativet for, at hvis de får regeringsmagten, så skal der oprettes “15 nye ministerier, der først og fremmest får én opgave: At sætte fart på en grøn omstilling af Danmark”.⁸³ Denne alternative eller innovative tilgang stiller medierne spørgsmålstegn ved; hvad med flere arbejdspladser, finansiering osv., som ellers er omdiskuterede emner i den politiske debat.

Den grønne omstilling skyldes alvoren i klimakrisen, hvilket Uffe Elbæk understreger med: “Klimakrisen forandrer alt for os, og derfor skal alt ses i lyset af, om vi overhovedet kan bo på den her planet 100 år frem i tiden”⁸⁴ hvor brugen af “skal” er et udtryk for tekstens modalitet, hvilket kan sætte individet i relation til en nødvendighed eller tvang om at tage stilling til klimakrisen. Derudover trækkes der på en bæredygtighedsdiskurs, da der rettes fokus mod, hvorvidt menneskene kan leve på jorden i fremtiden, og dermed skal der passes på jorden. Tidligere i analysen er det pointeret, at der er nogle samfundsstrukturelle stopklodser for vegansk kost, og det samme pointeres i artiklerne tilknyttet den politiske

⁸³ #30 Politiken 15/08/2018

⁸⁴ #30 Politiken 15/08/2018

debat, som påpeger flere af de fundamentale, politiske stopklodser i debatten om klima og veganisme.⁸⁵ Der tages bl.a. hul på, hvad litteraturreviewet også påpegede; hvordan et grønnere Danmark hænger sammen med Danmarks økonomiske afhængighed af konventionelt landbrug i forhold til svineproduktionen (jf. 2.1). Her understreger Elbæk i artiklen:

I ønsker en omlægning fra animalsk til overvejende plantebaseret produktion og 100 procent økologi senest i 2040. Er det her ikke et frontalangreb mod de konventionelle landmænd? »Eller også kan de se det som en enorm kærkommen hjælp til at lave en omstilling, som de under alle omstændigheder - efter min bedste vurdering - skal igennem (...).⁸⁶

Således er Uffe Elbæk med til at indskrive Alternativets politiske kommunikation i den pro plantebaseret diskurs, som vidner om, at udviklingen til det plantebaserede landbrug er uundgåeligt. Hertil bruges frasen "*efter min bedste vurdering*" som kan slå tvivl, om hvorvidt kommunikationsbegivenheden tilskrives erfarings- eller ekspertdiskursen. Eftersom at der i udlægningen af kommunikation ikke drages på decideret videnskab, kan det argumenteres for, at der i stedet for trækkes på erfaringsdiskursen. Hvorvidt denne diskurs trækker på interdiskursivitet fra andre tekster såsom videnskabelige resultater kan ikke fastslås på baggrund af denne artikel, men det må formodes, at de politiske beslutninger er baseret på videnskabelige resultater og ekspertvurderinger. Hertil kan der rejses spørgsmål om, hvorvidt Elbæks etos tilhører ekspertkategorien grundet hans position som politiker.

Denne grønne tankegang kan sidestilles som en kontrast til eksempelvis regeringens klimaudspil, som "er blevet kritiseret af forskere, økonomer og klimaorganisationer for bl.a. at forbigå store knaster som landbruget og energieffektivitet i bygninger".⁸⁷ Hertil trækkes der på en interdiskursivitet fra videnskabelige resultater og ekspertudtalelser til at modsætte sig den politiske udlægning, som regeringen har udarbejdet. Dette kombineres af en ekspertdiskurs ved at nævne forskere og økonomer. Følges samme formodning, som fremlagt i ovenstående afsnit, må regeringens klimaudspil også være baseret på videnskabelige

⁸⁵ #30 Politiken 15/08/2018

⁸⁶ #30 Politiken 15/08/2018

⁸⁷ #31 Information 18/10/2018

resultater og ekspertvurderinger, hvorfor videnskaben kan argumenteres for, igen, at være tvetydig.

Uffe Elbæk er ikke alene om sin grønne tankegang, da plantebaseret landbrug af flere partier fremstilles som en løsning på klimakrisen fra et politisk perspektiv. En anden politiker som også vægter klimaet højt i sin politik er Ida Auken fra Radikale Venstre:

Vi er optagede af et mere plantebaseret landbrug. Det er mere holdbart, fordi markedet er på vej til at forandre sig markant. Og dansk landbrug har en gæld på 350 milliarder kroner. Hvis det skal udvikle sig, er svaret ikke flere svin og mere gødning.

88

Udtalelsen er et udtryk for en forandringsproces, som denne gang er tilknyttet markedet, hvilket kan være en reference til tidligere nævnte pointe om, at plantebaserede produkter er stigende (jf. 1.1). Derudover trækker citatet på en økonomisk bæredygtighedsdiskurs, hvor forandring i markedet og gæld pointeres, og dermed er fokuseret på ikke blot at skabe profit nu og her men også sikre økonomien i fremtiden. Det vidner indirekte om en forståelse af, at fremtiden vil kræve mindre kød og mere økologi, hvilket understøttes med, at landbruget i forvejen har stor gæld, og at denne gæld vil vokse, hvis ikke landbruget omlægges for at følge med markedet. Dermed refererer udtalelsen ikke direkte til klimakrisen, men forandringen af markedet kan være en konsekvens af det konventionelle landbrugs CO₂-udslip, og en forandringsproces som tidligere har været nævnt i forskellige henseender.

Fremhævelsen af politikere fra de venstreorienterede partier er med til at skabe en relation mellem disse partier og grøn omstilling i læserens forståelse, hvorfor det således fremstilles, at det primært er de venstreorienterede partier, som vil modarbejde den globale opvarmning. Hertil skal det tages in mente, at grøn omstilling ikke kun omhandler plantebaseret kost men en generelt mindsning af CO₂-udslip, hvor regeringen primært fokuserer på mindsning af fossile brændstoffer ift. eksempelvis transportsektoren (Lilleholt, 2018). Dermed er disse resultater ikke en del af specialets datasæt.

Relationen mellem de venstreorienterede partierne og plantebaseret landbrug vidner om et fællesskab og/eller solidaritet, da det er et udtryk for et fælles grundlag om, at landbrugets

⁸⁸ #31 Information 18/10/2018

CO2-udslip skal mindske drastisk gennem omlægning af det konventionelle landbrug til overvejende plantebaseret landbrug. Ved at de venstreorienterede partier fremstilles som et modsvar til regeringens klimaudspil i denne artikel i kombination med andre artiklers undladelse af de højreorienterede partier, fjernes de fra fællesskabsfremstillingen.

Som kort nævnt forinden hersker der yderligere en anti plantebaseret diskurs om, at plantebaseret landbrug er en trussel. Det ses bl.a. i spørgsmålene, som journalisten stiller i artiklen “Elbæk vil ommøblere Slotsholmen”.⁸⁹ Hvad end det er kritiske, journalistiske spørgsmål eller en reel bekymring, vidner det stadig om en undren angående, hvad et plantebaseret landbrug gør ved det konventionelle landbrug og eksempelvis svineproduktionen: “I ønsker en omlægning fra animalsk til overvejende plantebaseret produktion og 100 procent økologi senest i 2040. Er det her ikke et frontalangreb mod de konventionelle landmænd?”.⁹⁰ Senere efterfølges det af spørgsmålet “Er den grønne omstilling så vigtig, at I også er klar til at have store statsunderskud?”.⁹¹, som kan være et symptom på bekymringen om, hvad der sker med statens indtægt fra det konventionelle landbrug og hermed stiller spørgsmålstejn ved, hvad der er vigtigst; stabil økonomi eller grøn omstilling. Samtidig vidner det om problemstillingen om, hvorvidt det konventionelle landbrug er ved at dø. Artiklen “Debat: En døende industri”⁹² diskuterer netop dette dilemma, hvortil svineeksporten sættes i relation til nye eksporttrends; det veganske marked:

Men ser vi på trends fra vores største eksportmarkeder (Tyskland og Storbritannien), er det svært at gennemskue, hvordan den vækst skulle tilgodesse det danske marked. Der er ifølge The Guardian over 600.000 britiske veganer i dag, og dette tal er firdoblet de seneste over fire år.⁹³

Ovenstående citat vidner om, at verdenssamfundet er igennem en forandringsproces tilknyttet kost, og er samtidig et udtryk for, at danskernes primære eksportmarkeder for kød er ved at ændre præferencer til plantebaseret. Yderligere bevidner det om en hurtigtvoksende trend ved, at der nævnes, at antallet af veganere i Storbritannien er firdoblet på fire år. Idet noget

⁸⁹ #30 Politiken 15/08/2018

⁹⁰ #30 Politiken 15/08/2018

⁹¹ #30 Politiken 15/08/2018

⁹² #33 Weekendavisen 18/01/2018

⁹³ #33 Weekendavisen 18/01/2018

fremhæves, betyder det også at andre aspekter undlades (jf. 3.3.4), hvorfor det er værd at påpege at Storbritanniens befolkningstal er over 60 millioner indbyggere, hvilket resulterer i, at det stadig er en lille del af befolkningen, som lever vegansk. Derudover nævnes det, at Kina nu er Danmarks største eksportmarked, og det hele vægtes op mod at også kødindustrien er i kraftig vækst. Dilemmaet er således ikke sort og hvidt, og kan derfor stille spørgsmålet om, at hvis Danmark opgiver eller drastigt mindsker det konventionelle landbrug, hvilken betydning det har for kødindustrien, som fortsat er i vækst. Dansk Vegetarisk Forenings generalsekretær, Rune-Christoffer Dragsdahl, pointerer netop dette problem i artiklen “Hvem siger, at andre lande vil producere kødet, hvis vi ikke gør?”,⁹⁴ hvortil han påpeger, at “I takt med at FN’s klimapanel og talrige forskere siger, at forbruget af

kød skal reduceres markant, vender de kødentusiastiske debattører i stigende grad deres fokus mod den globale efterspørgsel som et forsvar for dansk kødproduktion”.⁹⁵ Hertil indskrives kommunikationen i den pro plantebaseret diskurs i kombination med videns- og ekspertdiskurs gennem inddragelsen af “FN’s klimapanel” og “talrige forskere”. Denne udlægning understøttes af:

Der henvises næsten altid til FN’s fødevare- og landbrugsorganisation (FAO), som i 2006 vurderede, at verdens kødforbrug ville blive fordoblet frem mod 2050. Den forudsigelse var baseret på, at der gennemsnitligt på tværs af verdens lande er en sammenhæng mellem velstand og kødforbrug.⁹⁶

Mediedækningen fremstiller således to stigende markeder, og dermed to forandringsprocesser, som er modstridende. Plantebaseret landbrug præsenteres derfor som en nødvendighed for at mindske CO₂-udledning, mens det konventionelle landbrug præsenteres som en nødvendighed for Danmarks økonomi og for at møde (kød)markedets efterspørgsel.

Debatten om den plantebaserede kost handler dog ikke udelukkende om landbruget og grøn omstilling men også om offentlige institutioners valgmuligheder. Alternativet har dertil

⁹⁴ #34 Jyllands-Posten 19/10/2018

⁹⁵ #34 Jyllands-Posten 19/10/2018

⁹⁶ #34 Jyllands-Posten 19/10/2018

foreslået, at “fremme plantebaseret mad i den kommunale pleje”⁹⁷, hvilket understøttes med følgende kommentar fra Alternativets fødevare- og folkesundhedsordfører Franciska Rosenkilde:

Det kan ikke siges tydeligt nok, at hensigten med forslaget ikke er at fratage kommunens borgere og medarbejdere muligheden for at spise kød, men derimod at tilbyde et reelt plantebaseret alternativ, hvor kød kan indgå som sjældnere tilvalg fremfor det centrale.⁹⁸

Citatet vidner om kødets dominerende position på middagsbordet gennem offentlige instanser, hvilket kan hænge sammen med fundne i litteraturreviewet (jf. 2.2), hvor kødets dominerende position udfordres gennem plantebaserede alternativer. Hertil pointeres det yderligere, at “Klimaudfordringerne og folkesundheden er politiske ansvarsområder, og det er derfor ikke kun op til den enkelte at handle ’korrekt’. Vi skal som politikere skabe de strukturer, der gør det lettest for borgerne at leve bæredygtigt”,⁹⁹ hvilket påpeger flere af specialets aspekter og er et direkte bevis på, at debatten om veganisme i relation til klima og sundhed politiseres, og at ansvaret ikke blot er tillagt individet men også kollektivet ved at det også er de folkevalgte ansvar. Hertil belyses det, at Alternativet mener, at det er et politisk ansvar at skabe strukturer, hvorfor både klima og folkesundhed agerer belæg for argumentationen for det politiske ansvar.

Et andet belæg for, hvorfor det kræver politiske tiltag at mindske kødforbruget, præsenterer Anja Rosengreen, forbruger, i artiklen “Debat: Vores politikere bør gå forrest i klimakampen”.¹⁰⁰ Her pointerer hun, at “Individuel skyld i klimadebat skaber udskamning og grupperinger i stedet for sammenhold og løsninger. Jeg vil have de folkevalgte til at vise vejen”.¹⁰¹ Hertil fremhæves endnu en pointe fra litteraturreviewet om, at måltider skaber sociale fællesskaber (jf. 2.3). Når kødet fortsat er centrum i måltidet, kan en af konsekvenserne være grupperinger og “*udskamning*”, hvor sidstnævnte også kan skyldes den følelsesmæssige tilknytning borgerne har til kost (jf. 2.3). Hertil kan det udledes, at Anja Rosengreen mener, at denne individuelle udskamning undgås, hvis det er en beslutning som

⁹⁷ #35 Politiken 07/06/2018

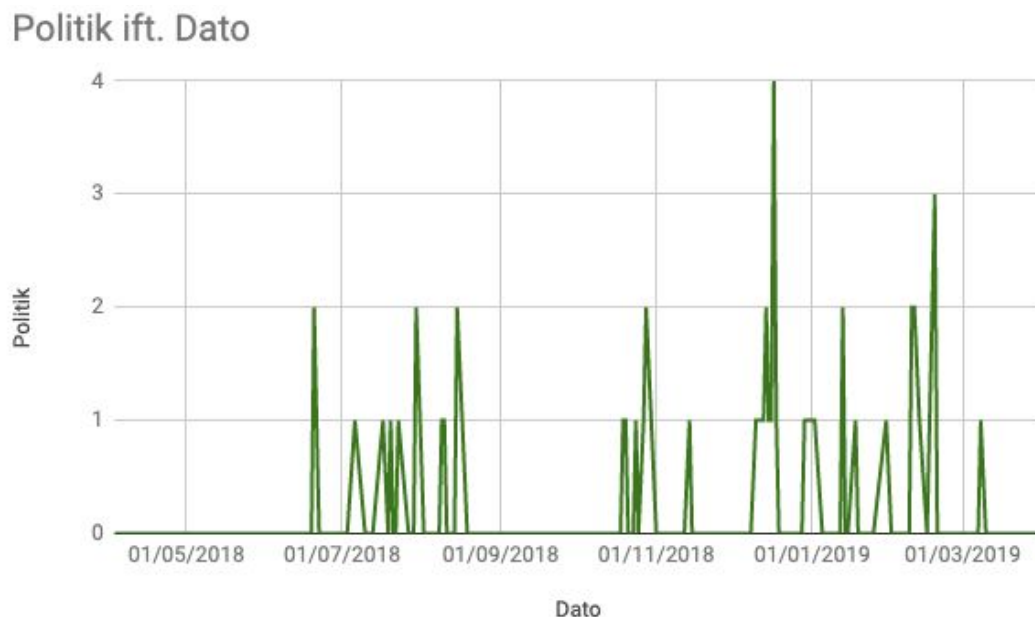
⁹⁸ #35 Politiken 07/06/2018

⁹⁹ #35 Politiken 07/06/2018

¹⁰⁰ #36 Politiken 24/10/2018

¹⁰¹ #36 Politiken 24/10/2018

tages på kollektivt niveau af de folkevalgte. Et eksempel på hvordan de folkevalgte kan gribe ind ligger i plantebaserede alternativer i det offentlige, som i slutningen af 2018 og starten af 2019 fyldte meget, hvilket bl.a skyldes en debat om plantebaserede alternativer i Aarhus Kommune. Hyppigheden af artikler omhandlende veganisme i forbindelse med den politiske debat kan ses i grafen nedenfor, som viser den nævnte stigning i artikler fra slut 2018 til start 2019.

løsning og hjælp til Aarhus Kommunes mål om at være CO2-neutrale i 2030, men det er et forslag, der møder “Skepsis hos SF og de borgerlige”¹⁰³, hvilket bl.a skyldes, at forslaget går mod det lokale demokrati grundet det sundhedsmæssige aspekt, som specialet tidligere belyste (jf. 5.2.1.2). Hertil påpeger Mette Bjerre fra SF, at:

Sundhedsstyrelsen fraråder en vegansk kost til børn, og i SF mener man, at retten til et fuldstændig plantebaseret måltid er at gå for langt. Man kan godt leve op til anbefalingerne på vegansk kost, men det kræver, at man tager B12-vitamintilskud.¹⁰⁴

Dette vidner om, at temaerne om sundhed og klima splitter den politiske dagsorden. På den ene side vækker det fortsat bekymring, at plantebaseret kost kræver vitamintilskud, mens det på den anden side er nødvendigt at skærer ned på kødforbruget i Danmark for at minimere danskernes CO2-udslip. Hertil er Sundhedsstyrelsens kostråd tekstens intertekstualitet, mens kommunikationsbegivenheden samtidig trækker på ekspertdiskursen og den anti veganismediskurs, som Sundhedsstyrelsens opdatering tilskrev sig. Samme intertekstualitet og interdiskursivitet kommer til udtryk i DFs rådmand for sundhed og omsorgs pointe om, at “(...) hun ikke [er] klar til at bakke op om plantebaseret kost i daginstitutioner og børnehaver, fordi nogle professorer har været ude at så tvivl om, hvorvidt det er sundt for børn udelukkende at spise plantebaseret”.¹⁰⁵ Ordvalget “*tvivl*” vidner om, at der er forbehold for tilslutningen til udsagnet, og så længe der er tvivl, bakkedes der ikke op om forslaget. Marc Perera Christensen fra Det Konservative Folkeparti er også uenig i forslaget og udtaler: “Den kærlighed, som bliver beskrevet i det her forslag, er en kærlighed, som minder om den, der også betegnes som et Stockholmsyndrom, hvor man ender med at blive tvunget til at elske sin fangevogter”.¹⁰⁶ Her bruges ordvalget “*Stockholmsyndrom*” som metafor til, gennem negativ ladning, at beskrive, at tvangsindførelsen af plantebaserede alternativer vil skabe en tvungen kærlighed til måltidet. Dog vidner metaforen ligeledes om det, der fastslås i starten af dette afsnit; at plantebaserede alternativer foreslås som et tilbud og ikke en tvang, hvilket også klargøres i citatet: “Forslaget går på, at alt fra plejehjem til børnehaver skal tilbyde et

¹⁰³ #38 Jyllands-Posten 14/12/2018

¹⁰⁴ #38 Jyllands-Posten 14/12/2018

¹⁰⁵ #39 Politiken 10/12/2018

¹⁰⁶ #38 Jyllands-Posten 14/12/2018

plantebaseret måltid, så borgerne kan vælge det til. Det skal altså fortsat være muligt at spise kød og mejeriprodukter, hvis man vil det”.¹⁰⁷

4.2.3.2 Diskursiv & social praksis: Ideologiernes grundelementer

Som ovenstående afsnit vidnede om, så er der forskel på, hvordan partierne vil løse klimakrisen, og dermed hvordan de anskuer plantebaseret landbrug og kost. Dette kan skyldes forskellige måder at forstå problematikken og problematikken relation til samfundets individer. Dermed vil kommende afsnit bevæge sig mellem den diskursive og sociale praksis med henblik på at undersøge de sociale kontekster, som partierne indgår i ved inddragelse af liberalistiske, konservatistiske eller socialistiske grundtanker. Dette skal ikke forstås som, at partiernes politik nødvendigvis er klassisk liberalistisk eller socialistisk, men derimod bruges grundtankerne fra ideologierne til illustrere en forskelligartet tankegang mellem de nævnte partier. Specialet har forståelse for, at det parti-ideologiske rummer dybere facetter end præsenteret i dette speciale, og at det danske velfærdssamfund har medført et opgør med de stringente klassiske ideologier.

Ud fra ovenstående analyse udledes der, at de højre- og venstreorienterede partier er uenige om, hvorvidt plantebaserede alternativer i offentlige institutioner (Fra plejehjem til børnehave) er et valg eller tvang. Groft opdelt kan forståelsen af plantebaserede alternativer som et valg tildeles de venstreorienterede partier, mens forståelsen af plantebaserede alternativer som tvang tilknyttes de højreorienterede partier eller helt konkret Det Konservative Folkeparti, da de er det eneste parti herfra, som har udtalt sig om plantebaserede alternativer ift. specialets empiri. Helt grundlæggende kan der argumenteres for, at den liberalistiske tankegang fører en minimalistisk kulturpolitik, hvortil det vurderes, at det ikke er samfundets sag at bekymre sig om en almen oplysnings- og opdragelsesvirksomhed (Fonsmark (1962) fra: Torfing, 1999, s. 21). Følges denne tankegang, så er det dermed ikke samfundets eller det offentliges ansvar at “opdrage” borgeren til at spise plantebaseret, men derimod er det borgerens eget ansvar at forholde sig til dette og handle derefter. Denne tankegang modsætter sig den socialistiske tankegang, hvor samfundets kulturpolitik har til ansvar at skabe borgere, der tænker på fællesskabets bedste frem for egen vinding (Torfing, 1999, s. 21). Denne tankegang er især spændende i forhold

¹⁰⁷ #39 Politiken 10/12/2018

til, hvordan der argumenteres i den politiske debat, og hvordan risiciene forbundet med veganismes relationer til klima og sundhed fremstilles. Først og fremmest så fokuseres der på samfundets bedste i de venstreorienterede partiers udlægning af veganismedebatten gennem kombinationen af bæredygtighedsdiskursen. Denne diskurs kombineres med pro veganismediskursen under klima og den politiske debat, hvilket kan forstås således, at kostomlægning argumenteres som nødvendigt for fællesskabet. Dermed kan valget om plantebaserede alternativer ses som en måde at skabe den “socialistiske borger”, hvor valget, som er til gavn for samfundet, gøres nemt. Det valg ses som tvang hos Det Konservative Folkeparti, hvilket kan skyldes den til dels liberalistiske forståelse af det frie individ, som “er sin egen lykkesmed”. Dermed kan dette “valg” ses som et pres, der lægges på individets skuldre, som gør det frie valg mindre frit. Derudover møder Det Konservative Folkepartis værdier, hvis konservatismen helt basalt følges, drastiske forandringer med modstand (Hayek, 2000, s. 4), og dermed holder fast i de “gamle” værdier, hvilket det danske, konventionelle landbrug kan karakteriseres som. Et plantebaseret landbrug er dermed en drastisk forandring væk fra det velkendte, og denne tankegang kan være resulteret i Det Konservative Folkepartis sammenligning af plantebaserede alternativer med Stockholmsyndromet.

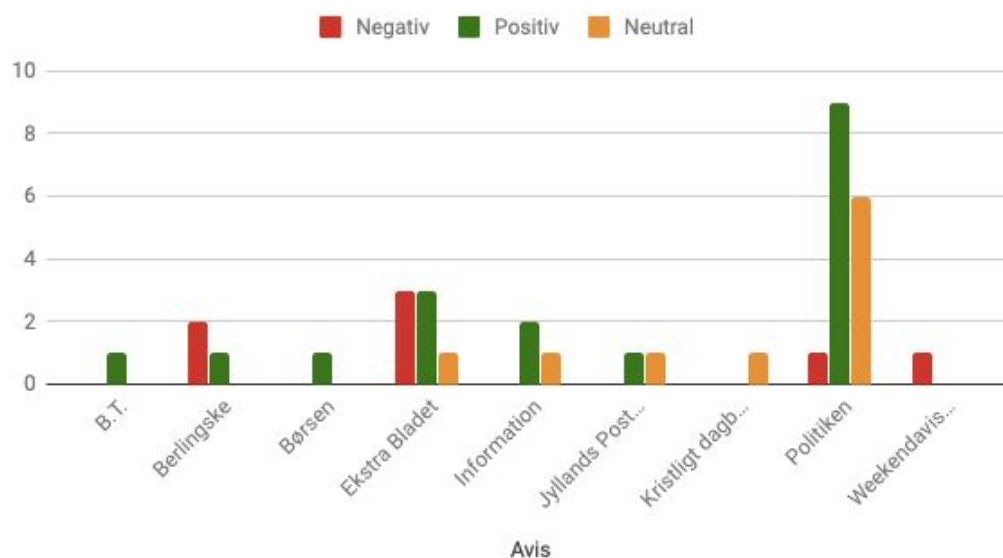
Uden at placere partierne som klassisk socialistisk, liberalistisk eller konservatistisk, kan ovenstående inddragelse af grundelementerne tilhørende de tre, klassiske ideologier være med til at danne en forståelse af den sociale praksis, som partierne og dermed deres kommunikation til dels bevæger sig i. Det kan ikke benægtes, at Det Konservative Folkeparti trækker tråde til konservatismen (Konservative, u.å.), mens Socialdemokratiet trækker tråde til socialismen, og dermed kan der argumenteres for at denne grundtanke repræsenteres i de respektive partiers udtalelser.

4.2.3.3 Tekst og diskursiv praksis: Avistypers forskellige fremstillinger

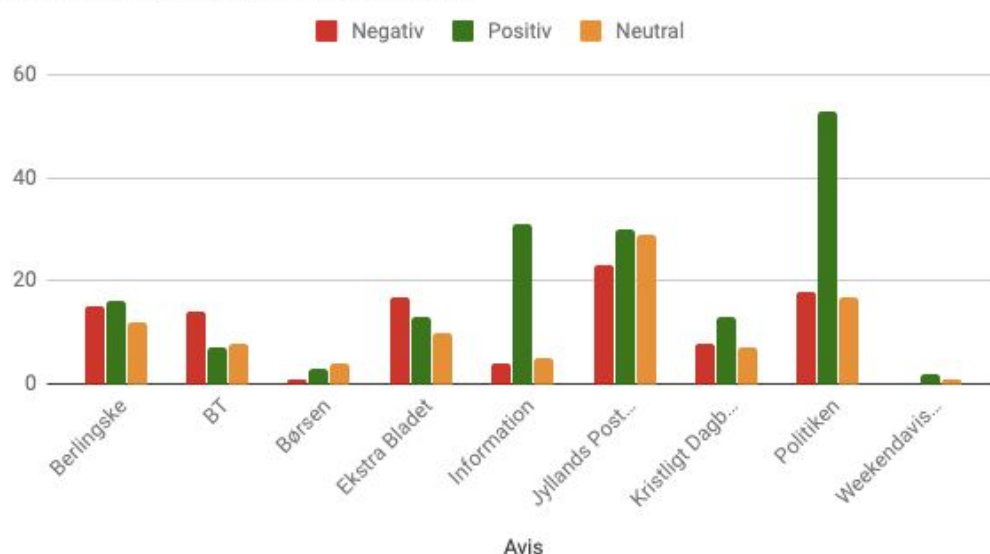
Følgende analyseafsnit vil løbende forholde sig til alle niveauerne i Faircloughs kritiske diskursanalyse, hvor analysen først vil vise nogle af tendenserne ved de forskellige avisers fremstillinger med udgangspunkt i den kvantitative data fra kodningsskemaet. Analysen vil efterfølgende analysere symptomer i mediedækningen, hvor mediernes institutionelle ideologi og genremæssige retningslinjer vil inddrages med henblik på at se, hvordan

ideologierne spiller ind i mediefremstillingen, og hvilken indflydelse disse har på en eventuel medialisering af risici. Schultz argumenterer for, at under avisernes selvstændighed fra partipressen, har fokus kun været på partipolitik, mens økonomi, mediekonsumtion og produktionsbetingelser i selvstændighedstesen er undladt (Schultz, 2007, s. 15). Hertil tilføjer hun, at “En af de grundlæggende antagelser i feltperspektivet er, at det journalistiske felt dels er styret af dets egne logikker og praktikker, dels er defineret i forhold til det overordnede sociale rum og samfundets øvrige felter” (Schultz, 2007, s. 15). Selvstændighedstesen skal dermed kun ses som en selvstændighed fra partipolitik, mens medieindstanser fortsat er styret af indre og ydre bestemmelser (Schultz, 2007, s. 15). Dette har betydning for udformningen af nyheder, da nyhederne er bestemt af mediernes relation til det sociale rum og placeringen i denne. Det resulterer bl.a i, at aviserne har forskellige politiske vinkler på fælleshistorierne, hvortil forskelligt stofområde prioriteres forskelligt (Schultz, 2007, s. 17).

Ladning i aviserne i 2015-2016

Ladning i aviserne i 2018-2019

Et eksempel på dette er resultaterne fra kodningen, som illustreret i graferne ovenfor, der viser, at primært Politiken og Information har fremstillet veganisme som et positivt fænomen i begge undersøgte tidsperioder og generelt er de aviser, som har været mest aktive i mediedækningen af veganisme. Hertil gøres det klart, at det er vigtigt at forstå, at hver enkelt avis har et ideologisk ståsted, hvad enten det er politisk eller ej, hvilket nyhederne er konstrueret på baggrund af. Disse konstruktioner er bygget ind i teksternes diskursive praksis, hvor dens effektivitet afhænger af, hvorvidt den naturliggøres ved eksempelvis at blive *common sense* (Fairclough, 1992, s. 88). Schultz påpeger en ny presse, segmentpressen, som bruges, da en avis er “(...) til „nogle“ og ikke til „alle“, fordi det indikerer en markedsorientering, og fordi det lægger sig op af en bred livstils politisk og ikke snæver partipolitisk forståelse af politik” (Schultz 2007, s. 20). Den store mediedækning af veganisme i relation til klima og sundhed kan netop vidne om den nye presse med fokusset på livstils politik og forståelsen af læserne som forbrugere.

Et andet eksempel på overgangen mod segmentpressen kommer til udtryk i avisernes målgruppeforståelse, hvor Informations målgruppe beskrives som “engageret, med dyb indsigt og med det frie ord i højsædet om politik, grøn omstilling og kultur” (FrontMedia, u.å.), mens Politikens målgruppes interesse rummer design, kultur, rejser, familie og karriere (Politiken, u.å.), hvortil det kan udledes, at Politiken og Information har en position som kulturformidlere, hvilket deres journalistiske indhold er udformet på baggrund af i dækningen

af veganismen, hvorfor det kulturelle er i højsædet. Derudover rummer målgruppebeskrivelserne det livstilspolitiske aspekt såsom *design* og *kultur*. Følges tankegangen om segmentpressen, som er for nogle og ikke alle, hvortil Schultz argumenterer at “For det tredje er det velkendt for annoncører, der har en interesse i at målrette deres annoncer til helt bestemte målgrupper, at Berlingske Tidendes læser bor et andet sted på det politiske landkort end Informations læser” (Schultz, 2007, s. 17), så er det forventeligt, at nyhedshistorierne vinkles, udvælges og prioriteres herefter grundet mediemæssige vilkår i kampen om at fastholde læsere/seere/lyttere/klikkere.

Ovenstående diagram viser som sagt, at Politiken og Information overvejende fremstiller veganismen positivt, mens B.T. og Ekstra Bladet overvejende fremstiller veganismen negativt. Dette skaber spørgsmål om, hvorvidt avisformat har en indvirkning i fremstillingen. Med dette menes der, at Ekstra Bladet og BT vinkler og prioriterer sit indhold ud fra sensationsværdi, grundet deres karakterisering som tabloid-/sensationspresse, mens Politikens og Informations målgruppes karakteristika vidner om en mere nuanceret mediedækning i deres rolle som kulturformidlere.

Allerede ved gennemgang af overskrifterne tilhørende artiklerne fra henholdsvis B.T og Ekstra Bladet træder sensationspressens karakteristika i kraft:

- ❖ “‘HOLOCAUST’”¹⁰⁸
- ❖ “Mødte ko på vej til slagteren: Se veganer bryde ud i tårer”¹⁰⁹
- ❖ “Pelsbutik-ejer lukker efter dødstrusler: - Håber du får kræft”¹¹⁰
- ❖ “Mand lavede vegansk grill-’kød’: Nu bliver han slagtet”¹¹¹
- ❖ “Råb og røg ved veganerdemo”¹¹²

Disse overskrifter vidner først og fremmest om, at artiklerne læner sig op af tendenserne for *clickbait*, der karakteriseres ved, at “The term clickbait refers to a form of web content that employs writing formulas and linguistic techniques in headlines to trick readers into clicking

¹⁰⁸ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹⁰⁹ #41 Ekstra Bladet 05/12/2018

¹¹⁰ #42 Ekstra Bladet 01/10/2018

¹¹¹ #43 Ekstra Bladet 20/09/2018

¹¹² #44 Ekstra Bladet 01/09/2018

links, but does not deliver on promises” (Rony, Hassan & Yousuf, 2017, s. 1). Artiklerne omhandler således ikke nødvendigvis det overskriften insinuerer. I stedet har overskriften til formål at skaffe flere online klik ind på avisens hjemmeside og derfor optræder overskriften ofte mere sensationel eller pynter mere på historien, end hvad tilfældet er. De før omtalte overskrifter vidner om det sensationelle, som sensationspressen er kendetegnet ved samt at hver overskrift hentyder til enkeltbegivenheder. Dette ses bl.a. i artiklen ‘HOLOCAUST’¹¹³, hvor overskriften henviser til den etniske udrensning under anden verdenskrig, mens artiklen omhandler, at aktivisters sammenligning af industrilandbruget med Holocaust.

4.2.3.3.1 Den negative fremstilling

De udvalgte artikler fra Ekstra Bladet og BT har det fællestræk, at de er med til at fremstille veganisme negativt og indskriver sig dermed i anti veganismediskursen, hvorfor den kommende analyse vil undersøge nærmere, hvordan denne fremstilling udspiller sig. De udvalgte artikler illustrerer to perspektiver af veganismen, hvortil den negative fremlægning er den mest dominerende. Helt konkret rummer artiklerne følgende positive pointer:

- ❖ Bedre for hjertets sundhed
- ❖ Bedre følelse i kroppen efter måltid
- ❖ Dyre- og menneskeliv er ligeværdige
- ❖ Dyrs ret til liv og frihed

Ovenstående er de positive fremlæggelser af veganisme, som skeptikerne i alle artiklerne tager udgangspunkt i. Især pointerne om dyre- og menneskeliv som ligeværdige danner grobund for en dybere diskussion i artiklen “HOLOCAUST”.¹¹⁴ De negative pointer fra artiklerne lyder således:

- ❖ Man synes at kød “sucks”, men man vil alligevel brugere måneder på at lave en kopi.
- ❖ Det ser ulækkert ud, og han burde bare have stegt kød i stedet for.
- ❖ Forfædrene har ikke kæmpet for at komme i toppen af fødekæden for at spise plantebaseret.
- ❖ Du skal ikke droppe kød for at overleve
- ❖ Veganisme er en del af en krænkelsseskultur

¹¹³ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹¹⁴ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

◆ Hensynsløse veganere

Ovenstående er ordvalg taget fra artiklerne, som indskrifter sig i anti veganismediskursen, hvortil pointerne primært bruges til at argumentere imod veganisme og de synspunkter, der knytter sig hertil. Artiklerne har det tilfælles, at den negative fremstilling og dermed de negative pointer er de dominerende i artiklens brødtekst - med andre ord er det den fremstilling, som får mest spaltepads. Indskrivelsen i anti veganismediskursen latterliggør veganismetankegangen, hvortil aktivisternes sammenligning af slagtingen med Holocaust og deres udtalelse om, at “Man må ikke slagte børn. Men man må godt slagte køer”¹¹⁵ og “Hvis det var et barn, ville jeg føle det samme”¹¹⁶ bl.a. bliver kaldt latterlig og absurd, som er et generelt fænomen i den australsk mediedækning af veganisme (jf. 2.4). Det kan skyldes to forskellige verdensforståelser, hvor forfatteren af artiklen deler den speciesistiske-tankegang om, at der er forskel i behandlingen af dyr og mennesker. Denne tankegang trækker på en juridisk diskurs ved at inddrage den danske lovgivning, som ikke sidestiller dyr og mennesker. De negative kommentarer præsenteret i artiklen “Mand lavede vegansk grill-’kød’: Nu bliver han slagtet”¹¹⁷ bruger ord såsom “*disgusting*” og “*sucks*”, som dermed vidner om modpolernes utilfredshed og forsøg på at pille den semiotiske verdenskonstruktion tilhørende pro veganismediskursen fra hinanden. Først og fremmest kan det være en reaktion på, at der skabes uorden i, hvordan måltider i, veganismemodstandernes optik skal konstrueres, mens det på den anden side kan være en reaktion på, at Kevin Biegel, manden der lavede vegansk grill-kød, hentyder til en følelse af ubehag, hvis han spiser kød, og at brugerne derfor føler sig stødt, da kost ofte er et personligt anliggende (jf. 2.2).

Overordnet set kan modpolernes reaktioner til veganismens fortalere anskues som en reaktion på uorden. Dette ses f.eks. når opinions-redaktøren, Kastrup, i ‘HOLOCAUST’¹¹⁸ fortæller om aktivisternes ko-vågen, hvor overvågningen af det specifikke slagteri, kan anskues som uorden, idet han pointerer, gennem den juridiske diskurs, at slagting af dyr er lovligt, mens aktivisterne anser det som værende forkert og synd for dyrene. Artikel “Råb og røg ved veganerdemo”¹¹⁹ viser ligeledes et udtryk for uorden, i form af demonstrationens relation til

¹¹⁵ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹¹⁶ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹¹⁷ #43 Ekstra Bladet 20/09/2018

¹¹⁸ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹¹⁹ #44 Ekstra Bladet 01/09/2018

urolighederne til Arla Food Fest. Der kan dermed argumenteres for, at disse reaktioner kan være et symptom på det, som litteraturreviewet påpegede; at kød såvel som animalske produkter generelt er trygt i det vestlige samfund (jf. 2.2), og at det således kreerer uorden, når det fremstilles som værende forkert (jf. 2.2), hvilket kan være en grund til den negative reaktion fra veganismemodstanderne.

Fortalerne for veganisme kører primært på følelser, hvad enten det er deres egen, fysiske følelse ved eksempelvis at spise imiteret kød, eller om det er deres sorg, når dyrene bliver kørt ind til slagtehuset, hvor vil de trækker på en erfaringsdiskurs med udgangspunkt i deres egne følelsesmæssige oplevelser. Fortalerne er således med til at forsøge at påvirke læserne ved at tale til deres følelser og gør dermed primært brug af appelformen pathos. Denne tilgang kan eftersigende siges at være gavnlig i overtalelsen, hvis der tages udgangspunkt i Buij og Lawrences forskning (jf. 2.4, da de pointerer, at når et problem bliver gjort følelsesmæssigt, er det nemmere at påvirke andre. Dog tyder det ikke på, at disse følelsesmæssige argumenter har den store påvirkning på veganismens modstandere i artiklerne, da de mødes med latterliggørelse. Dette vidner om en magtkamp mellem to klasser, som specialet har påpeget af flere omgange; kampen mellem veganerne og kødspiserne og den herskende forståelse, som begge sociale grupper kæmper om.

I artiklernes framing udledes der en problematik, men det gøres på forskellige måder, hvortil “HOLOCAUST”¹²⁰ tager udgangspunkt i en udtalelse af lokalkoordinatoren hos The Save Movement, Ulrik Myrtue. Tekstens intertekstualitet refererer dermed til en anden begivenhed, hvor en problematik angående slagtehuset præsenteres. Kastrup tager udgangspunkt i den diskurs, som Myrtue har konstrueret, med formålet om at afvæbne konstruktion af diskursen. Kastrup fremlægger bl.a. veganismens synspunkter som problematikken; det er lovligt at slagte køer, og dertil er det absurd, i hans optik, at demonstrere imod og våge over. Derudover fremstilles tankegangen om at sidestille dyr og mennesker som problematisk, eftersom det ikke er tilfældet i den etablerede lovgivning; “det er ulovligt at slagte mennesker, det er ikke ulovligt at slagte dyr”.¹²¹ Denne tankegang, hvor Holocaust og slagtehuset sammenlignes, anses ligeledes som en problematik, hvortil

¹²⁰ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹²¹ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

konsekvenserne og samtidig også årsagerne er krænkelssfølelserne, menneskeliggørelsen af dyr og mangel på historie.

Latterliggørelse af veganernes agenda fremstilles også i artiklen om den veganske demonstration til Arla Food Fest¹²², hvilket gøres indirekte. Bl.a. fremlægger artiklen, at veganerne selv mente, at de var 700 deltagere, mens artiklen fremlægger det som 200. Derudover fremhæves to kommentarer af henholdsvis vagtchefen til Arla Food Fest og en af de deltagende i begivenheden: “Så så, det er bare nogle, der ikke kan lide mælk i kaffen”¹²³ og “Der er Arla Food Fest ude på Bryggen. Og så er det 'Official Animal Rights March', der demonstrerer. Så det er noget veganer-noget”¹²⁴. Alle tre talelser er i deres fremlægning med til at bagatellisere veganisme, veganerne og den sociale bevægelses ideologiske ståsted.

Artiklen “Mand lavede vegansk grill-’kød’: Nu bliver han slagtet”¹²⁵ er med til at fremstille en problematik gennem en anden, allerede etableret problematik. Artiklen tager udgangspunkt i modtagelsen af negative kommentarer på Twitter efter, at Kevin Biegel havde lavet imiteret svinekød, hvorfor tekstens intertekstualitet er netop dette Twitter-opslag og det tilhørende kommentarspor. Kommentarsporet er et udtryk for nogle af de forståelser og holdninger, som kendetegner debatten, hvortil brugerne virker utilfredse og fornærmede over, at Biegel har lavet imiteret grillkød. Biegel tilskriver sig pro veganismediskursen i kombination med både erfaringsdiskursen og ekspertdiskursen, da han pointerer, at hans hjertelæge og eksperter udtaler, at store mængder kød ikke er sundt. Dette er med til at definere et problem og en konsekvens ved handlingen om at spise kød samt en hentydende fremlæggelse af kød som en årsag til eksempelvis hjertesygdomme.

De negative kommentarer er artiklens omdrejningspunkt, eftersom det er den del af debatten, som primært fremhæves. De forskellige, negative kommentarer kan også karakteriseres som en latterliggørelse af, hvad Biegel beskriver som en succes, da der pointeres latterligheden i at forsøge at lave falsk kød, når man er imod kød, og at det visuelt ser ulækkert ud.

¹²² #44 Ekstra Bladet 01/09/2018

¹²³ #44 Ekstra Bladet 01/09/2018

¹²⁴ #44 Ekstra Bladet 01/09/2018

¹²⁵ #43 Ekstra Bladet 20/09/2018

Derudover lægger overskrifterne “HOLOCAUST”¹²⁶ og “Mand lavede vegansk grill-’kød’”: Nu bliver han slagtet¹²⁷ op til aggressive historier grundet brutale ordvalg som “*slaget*” og “*Holocaust*”, som begge bruges som metaforer. “*Slaget*” bruges af journalisten som et udtryk for dennes oplevelse af begivenheden i artiklen, som skaber associationer om, at debatten er mere dramatisk, end hvad den egentlig er, idet metaforen er med til at skabe en brutalitet af opfattelsen af begivenheden grundet læserens mentale skemata. “HOLOCAUST” er en metafor brugt af veganere, som Kastrup vælger at tage udgangspunkt i, begrundet med at det, i sin optik, er en absurd sammenligning. Begge metaforvalg vidner om, at den oprindelige afsender anskuer problematikken brutal; hvad enten det er masseslagtning af dyr eller negative, online kommentarer.

Alle artiklerne fremstiller derudover forskellige, moralske vurderinger af problematikkerne, som de hver især fremstiller. Biegel pointerer bl.a. “Plus I don’t feel gross after eating it”¹²⁸, hvilket kan anskues som en hentydning til den følelse han personligt har efter at have spist barbeque-kød - eller måske kød i det hele taget. Denne kommentar kan samtidig være med til at pointere en moralsk vurdering af konsekvenserne ved kødspisning, som både kan referere til sundhed, klima og dyrevelfærd, da ordvalget “*gross*” ikke uddybes yderligere. Dertil fremstiller de negative kommentarer bl.a., at det er moralsk forkert at fravælge kød grundet forfædrenes kamp for at være øverst i fødekæden. Dermed kan de negative kommentarer anskues som et modsvar til Biegels diagnosticering, moralske vurdering og mulige løsninger til det pågældende problem, hvilket kan skyldes en uenighed i den konkrete definition af problemet; brugerne mener ikke, at kød er et problem, men derimod at veganismen er et problem.

Kastrup fremlægger også moralske vurderinger, hvoraf den første er en bagatellisering af ligeværdighed mellem dyre- og menneskeliv, som tilskrives lovgivningsdiskursen.¹²⁹ Derudover kommer han med en moralsk vurdering af veganernes sammenligning af slagtehus og Holocaust, hvortil han anskuer det som mangel på empati at drage den sammenligning. Denne moralske vurdering vidner om to modstridende antropologiske

¹²⁶ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹²⁷ #43 Ekstra Bladet 20/09/2018

¹²⁸ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

¹²⁹ #40 Ekstra Bladet 08/12/2018

synspunkter, hvortil Kastrup er af den speciesistiske opfattelse af, at dyreliv og menneskeliv ikke er ligeværdige, mens veganernes moralske vurdering vidner om modsætningen; at det er mangel på empati at slagte dyr.

Hertil kan der konkluderes, at sanssationspressens artikler primært tilskriver sig anti veganismediskursen hvilket gøres ved at inddrage andre tekster, som tilskriver sig anti veganismediskursen med henblik på at latterliggøre og afvæbne pro veganismediskurs. Der kan derudover anskues, at de to diskurser har hver deres relation til aktørernes konstruktion af identiteter, eller at det er et udtryk for selvsamme, og hvordan denne identitetsfunktion for diskursen danner rammerne for deres interaktion og relation i mellem. Uenigheden mellem parterne repræsenteret i artiklerne såsom Kastrup og Myrtue er samtidig deres relation til hinanden, hvortil hver deres beskrivelse af problematikken danner grobund for deres gensidige relation. Aktørernes dialog og pointering af positive og negative aspekter tilknyttet veganisme italesætter dermed verdenssynet gennem de to diskurser præsenteret ovenfor, hvortil fremstillingen af veganisme som latterligt er den dominerende diskurs i denne henseende. Dertil er diskursen med til at underminere den anden fremstilling af veganisme som positivt.

4.2.3.3.2 Den positive fremstilling

Artiklerne fra henholdsvis Politiken og Information lyder eksempelvis:

- ❖ “David Trads: Hvis vi virkelig vil redde klimaet, må vi tage os sammen”¹³⁰
“Forsidehenviisning: Stop med at prædike, din hykler”¹³¹
- ❖ “Spiser du lige så meget kød som gennemsnittet, vil du ikke dine børn det godt”¹³²
- ❖ “Vi kan forbruge os til en bedre verden”¹³³
- ❖ “Den vegetariske bevægelse vil forme det 21. århundrede”¹³⁴

Disse viser en næsten diametral modsætning af, hvordan veganismen kan iscenesættes gennem medierne til sammenligning med artiklerne fra Ekstra Bladet og BT. Artiklernes

¹³⁰ #45 Politiken 14/10/2018

¹³¹ #46 Politiken 20/04/2018

¹³² #47 Information 14/08/2018

¹³³ #48 Information 30/07/2018

¹³⁴ #49 Information 13/07/2018

overskrifter vidner både om samfundsaktualitet i forhold til den kollektive henvisning, klimadebat og fremtidige generationer, og derudover kan ordvalget “vi” være et udtryk for solidaritet, som henviser til at læserne såvel som afsenderne må stå sammen i kampen mod den pågældende risiko. Disse emner kan også siges at adskille sig fra Ekstra Bladet og BTs artikler, da selve overskrifterne vidner om et mere kulturel nyhedsbillede.

Det som karakteriserer alle artiklernes fremstilling af veganisme er, at de er positivt ladet og præsenterer veganisme som en mulig løsning på klimakrisen. Alle artiklerne er enten skrevet af eller baseret på udtalelser af en *ikke-journalist*. I de udvalgte artikler er det henholdsvis generalsekretæren fra Dansk Vegetarisk Forening, sociolog David Trads og forbrugere, som udtaler sig om og fremstiller veganisme. Artiklerne åbner op for en større debat om, hvor ansvaret ligger i at redde kloden fra eksempelvis klimaforandringerne; er det et individuelt eller kollektivt valg? Dette er tidligere nævnt som en diskussion under de andre temaer, og dette analyseafsnit vil diskutere ansvarsfremstillingen i forbindelse med den diskursive og sociale praksis som en afrunding af analysen.

Alle artiklerne er dog enige om, at veganisme er et stort skridt i den rigtige retning for at mindske CO₂-udslippet. I artiklen “Dansk vegetarisk bevægelse vil forme det 21. århundrede”¹³⁵ gør Dragsdahl opmærksom på den udvikling samfundet gennemgår mod en større bevidsthed omkring animalske produkter, og hvordan Dansk Vegetarisk Forening vil være med til at forme det 21. århundrede og den oplysning, som samfundet skal bygge på, når det kommer til bevidsthed om dyr, mennesker og bæredygtighed. Overskriften belyser en forandringsproces, som udfordrer hegemoniet; kødspisning.

Dette kan hænge sammen med Becks forståelse af, at bevidsthedsændring hænger sammen med samfundets behov for videnskabens fortolkninger, som individet modtager gennem mediedækningen, som specialet har pointeret af flere omgange. Det kan vidne om, at grundlaget for den (kommende) bevidsthedsændring kræver et videnskabeligt grundlag (jf. 2.3), som nu er tilbudt. Problematikken er blot, at det er svært for forbrugeren at navigere i, når videnskabens resultater er tvetydige. som specialet har bevist i undersøgelsen af alle temaerne. Forandringsprocessen mod et mere vegansk samfund er omdrejningspunktet for

¹³⁵ #49 Information 13/07/2018

artiklen “Spiser du lige så meget kød som gennemsnittet, vil du ikke dine børn det godt”,¹³⁶ som omhandler samfundsudviklingen og -forståelsen og den nødvendighed, at klimakampen kræver en radikal omstilling, hvori der tilskrives på nødvendigheds- og bæredygtighedsdiskursen. Samtidig forsøger overskriften at afvæbne den hegemoniske forståelse ved at sætte det gennemsnitlige kødforbrug i relation til noget negativt; at du ikke vil dine børn det godt. Denne mentale omstilling fra individerne belyser om det, som litteraturreviewet påpeger; at kødspisning allerede er en etableret del af samfundet og madkulturen (jf. 2.2). Dermed ligger artiklerne op til, at denne allerede etablerede del af samfundsstrukturen skal ændres. Denne fremstilling tilskriver sig pro veganismediskursen i kombination med nødvendighedsdiskursen, hvilket kommer til udtryk i udsagnene fra “David Trads: Hvis vi virkelig vil redde klimaet, må vi tage os sammen. Her er tre ting, vi kan gøre”¹³⁷ og “Dansk vegetarisk bevægelse vil forme det 21. århundrede”.¹³⁸ Artiklerne vidner om, at danskerne er blandt verdens værste klimasyndere, når det kommer til kødforbrug. Eftersom at samme pointe understreges uafhængigt i flere artiklerne, såsom at danskernes kødforbrug er blandt verdens højeste, skaber det en forståelse af, at udsagnet må være sandt, og det kan være det indtryk, som læseren efterlades med, hvis man skal følge Entmans tankegang om fremhævning (jf. 3.3.4).

Dragsdahl præsenterer den afsluttende pointe, som lyder:

Det er ikke afgørende, om det er dyrene, kloden eller din egen sundhed, som motiverer dig. Det er heller ikke afgørende, om du betegner dig selv som vegetar, veganer, flexitar eller helst vil være fri for sådanne kategorier. Det afgørende er handling – både fra hver enkelt borger og politikerne. Verden har brug for det.¹³⁹

Citatet vidner netop om veganismens bredde, når det kommer til omliggende faktorer, som har betydning for det enkelte individs kostvalg, som specialet netop beskæftiger sig med. Samtidig er “*dyrene, kloden eller din egen sundhed*” de primære begrundelser for, hvorfor danskerne vælger at skære ned på deres kødforbrug, som bl.a. blev understreget i specialets indledning. Hertil er det heller ikke unormalt, at spisning fremstilles ud fra sundheds- og miljømæssige perspektiver, hvorfor mad ender som et refleksivt praksisfelt (jf. 2.3). Alle tre

¹³⁶ #47 Information 14/08/2018

¹³⁷ #45 Politiken 14/10/2018

¹³⁸ #49 Information 13/07/2018

¹³⁹ #49 Information 13/07/2018

temaer gennemgås i artiklen, hvortil veganisme er en løsning på alle tre: bedre dyrevelfærd, mindre CO2-udledning og bedre sundhed ved ikke at spise animalske produkter. Artiklerne har derudover det fællestræk, at der skabes forståelse for, at det kan være svært for det enkelte individ at navigere rundt i eksempelvis:

- ❖ Hvordan mindsker det enkelte individ sit CO2-udslip?
- ❖ Hvilken forskel gør det enkelte individ i det store hele?
- ❖ Er det individets eller samfundets ansvar?

Ovenstående tematikker i disse artikler vidner igen om veganismens bredde samt bredden i journalistikken hos Politiken og Information til sammenligning med Ekstra Bladet og BT. Artiklerne tilbyder deciderede råd til læseren om, hvordan det enkelte individ kan mindske sit CO2-udslip¹⁴⁰, hvilket også kan være et tegn på overgangen til segmentpressen, da læseren her opfattes som en forbruger (Schultz, 2007, s. 20), samtidig med at artiklerne bevæger sig ind i det livstilspolitiske felt. Denne problemstilling tages også til diskussion; for hvis ansvar er det egentligt, at Danmarks samlede CO2-udslip nedsættes? Hertil spiller veganisme fortsat en stor del, da den veganske livsstil netop præsenteres som løsning, hvad enten det er et individuelt eller kollektivt ansvar. Problematikken om, hvorvidt det er et individuelt eller kollektivt ansvar, vidner om de to ekstremer, som Giddens påpeger er kendetegnende ved moderniteten: “One of the distinctive features of modernity, in fast, is an increasing interconnection between the two ‘extremes’ of extensionality and intentionality: globalising influences on the one hand and personal dispositions on the other” (Giddens, 1991, s. 1). Hvilket ligeledes afspejles i artiklernes tematikker, hvor der både fokuseres på fordelene for det enkelte individ og for samfundet. Veganske alternativer inkorporeret i offentlige instanser er bl.a. et forslag, som præsenteres i “Spiser du lige så meget kød som gennemsnittet, vil du ikke dine børn det godt”¹⁴¹, hvor veganisme fortsat er en løsning på nogle af de samfundsmæssige udfordringer, som Danmark såvel som resten af verdenen står overfor. Hertil er der samtidig rettet fokus mod, at det ikke kun er individets ansvar men også samfundet, men at individets valg ikke er ubetydeligt - tværtimod. Artiklerne er medvirkende til at fremstille vigtigheden i forbrugernes egen selvforståelse, når det kommer til at vælge

¹⁴⁰ #48 Information 30/07/2018, #45 Politiken 14/10/2018

¹⁴¹ #47 Information 14/08/2018

vegansk.¹⁴² Dette gøres ved at pointere, at forbrugernes valg fortæller en historie om dem, og om hvorvidt forbrugerne eksempelvis ønsker virksomheder, der sviner jorden til. Sidstnævnte viser forbrugets hjælp til individets identitetsskabelse, hvilken kan hænge sammen med Giddens forståelse af individets valgs betydning for individets selvkonstruktion: “Each of the small decisions a person makes every day - what to wear, what to eat, how to conduct himself at work, whom to meet with later in the evening - contributes to such routines” (Giddens, 1991, s. 81). Anti veganismediskursen er udelukkende repræsenteret ved, at skribenterne kan nedbryde veganismens latterliggørelse, så det er den modsatte diskurs der afvæbnes sammenlignet med fremstillingen hos Ekstra Bladet og BT. Pro veganismediskursen er den dominerende diskurs i dette tilfælde og kombineres med ekspertdiskurs konstrueret af eksperter og videnskabens påståede fordele.

Der forekommer flere, konkrete definitioner af det pågældende problem som primært omfatter klimakampen og de konsekvenser, som er tilknyttet. Nogle af de konsekvenser, som påpeges, er individets såvel som samfundets ansvar og dermed konsekvenserne ved ikke at minimere sit kødforbrug. Årsagerne til problemer ligger først og fremmest i CO2-udslippet forbundet med kødproduktionen, men derudover også i bevidstheden om konsekvenserne af CO2-udslippet, individets manglende forståelse for kostændringernes indflydelse i det store perspektiv og samfundets manglende indgriben for et grønnere Danmark med veganske alternativer. Den moralske vurdering hertil tilknytter både dårlig dyrevelfærd, den ufrugtbare klode vi efterlader til de kommende generationer og den globale opvarmning. Hertil præsenteres veganisme, som tidligere nævnt, som en af løsningerne for, at samfundet kan hjælpe klimaet, dyrene og bidrage til en bedre verden til de kommende generationer.

4.2.3.4 Social praksis: Hvor ligger ansvaret?

Den overordnede mediedæknings framing fremstiller dermed veganisme som en mulig løsning med fokus på plantebaseret kost og plantebaseret landbrug, hvortil analysens resultater belyser, at ansvaret for løsningens udfoldelse er svær at placere; for er det individets eller kollektivets ansvar? Og hvis det er kollektivets ansvar, er det på et nationalt eller globalt niveau? Dette vil følgende afsnit forsøge at diskutere med udgangspunkt i den sociale praksis, som mediefremstillingen indgår i.

¹⁴² #47 Information 14/08/2018; #48 Information 30/07/2018

Når risici forstås ud fra Becks tankegang om risikosamfundet, så er globaliseringen en del af risikodefinitionen, hvortil et globalt omfang af risikoen skal være tilstede (jf. 3.4.2). Dermed antages der, at debatten om klimaforandringerne er et globalt ansvar, som vil have konsekvenser for hele kloden, hvis temperaturstigningerne fortsætter. Dog er specialet ikke fokuseret på klimaændringerne, og derfor er det mere interessant at kigge på veganisme som løsning til klimaforandringerne, og hvis ansvar det er, at løsningen bliver iværksat. Med Parisaftalen, som undersøgelsen belyste kort forpligtede hvert land sig til at reducere udledningen af drivhusgasser, hvortil hvert land skulle præsentere deres klimaplan (Efkm, u.å.). Hvordan denne mindskning skal udspille sig er ikke fastlagt globalt, men derimod noget som hvert land forholder sig til i sin klimaplan; i hvilken grad veganisme og/eller et mere plantebaseret landbrug er en del af planen afhænger derfor af hvert enkelt land.

Det der er interessant er, at veganisme som løsningsforslag opererer på alle tre niveauer; individuelt, nationalt og globalt, og niveauerne er med til at skabe et gensidigt pres. Fremstillingen af veganisme vidner først og fremmest om, at individet har et ansvar ved at leve vegansk; for kloden og dyrene, hvis argumenterne om sundhed fratages ligningen, da de er tvetydige. Individets ansvar er over for sig selv, sine medmennesker og kommende generationer, hvortil bæredygtighedsdiskursen igen inddrages, og individets valg udtrykkes i handlinger, som sender besked til industrien. Ved investere i veganske alternativer, bidrages der ifølge artiklen “Vi kan forbruge os til en bedre verden”¹⁴³ til at øge omsætningen for den veganske industri frem for kødindustrien. Samtidig er individets valg og subpolitikken (jf. 5.2.1.1) med til at sende en besked til kollektivet om, at der skal gøres noget nu ved at indskrive sig pro veganismediskursen i kombination med nødvendighedsdiskursen. Dette er med til at lægge ansvar videre til de folkevalgte repræsentanter, som, i demokratiets reneste form, skal være borgernes talerør og varetage deres interesser. Hvis borgernes interesser er vegansk livsstil/plantebaserede alternativer, så må politikerne tage stilling til netop dette emne. Mediernes vigtige rolle udspiller sig bl.a i denne henseende, da journalisterne formidler budskaber mellem politiske aktører og borgere (Hjarvard, 2004, s. 37), hvorfor der kan argumenteres for, at medierne agerer formidler mellem selvsamme parter:

Men journalisterne formidler ikke bare budskaber; de foretager en stadig repræsentation af argumenter og vurderinger, som potentielt set kan udkrystallisere sig som den

¹⁴³ #48 Information 30/07/2018

offentlige mening og dermed skabe samtykke til og hjemmel for politiske beslutninger.
(Hjarvard, 2004, s. 37)

Ovenstående citat klargør, at mediernes fremstilling kan opfattes som den offentlige mening. Det kan hænge sammen med, at udviklingen væk fra partipressen bød på en forandring fra afsenderstyret orienteret, hvor indholdet var det, som politikerne syntes var relevant for borgerne, til modtagerstyret, som tager “ (...) afsæt i, hvad der blandt publikum faktisk viste sig interesse for at se og høre” (Hjarvard, 2004, s. 34). Det betyder, at hvis samfundets borger viser interesse i veganisme, må medierne tages udgangspunkt heri. I og med at mediernes fremstilling, er en forhandling og formidling af politiske emner kan det opfattes som den offentlige mening, hvilket, ifølge Hjarvard, også anskues som et samtykke til politiske beslutninger (Hjarvard, 2004, s. 37). Denne offentlige mening skabes dermed gennem diskursiv forhandling i journalistens dobbeltrolle, hvor journalisten overfor politiske aktører skal repræsentere den almene interesse, og på den anden side skal repræsentere modstridende synspunkter (Hjarvard, 2004, s. 38). I specialets analyseresultater kommer det til udtryk ved, at veganisme primært repræsenteres gennem pro veganismediskursen som løsning til større risici, mens anti veganismediskursen præsenteres som modpart hertil. Herudover skal det dog samtidig påpeges, at veganisme står som den udfordrende position til det etablerede hegemoni; kødspisning.

Samtidig er borgerne kun i den position, hvor de kan være bevidst om veganismen som løsning på forskellige risici grundet mediernes belysning af selvsamme, da det er *væsentligt* for borgerne (jf. 3.4.1). Dermed har medierne også en forpligtelse for det enkelte individ i at udbyde informationsdeling om eksempelvis de risici, som individet ikke selv kan sanse, og som Information selv nævnte i artiklen om klimajournalistisk¹⁴⁴, at oplyse om løsninger til selvsamme risici. Hjarvard beskriver:

Samtidig blev medierne spændt for et generelt samfundsmæssigt og kulturelt oplysningsprojekt: aviser, ugeblade og radio bugnede af stof, der skulle hjælpe det moderne menneske med at finde sig tilrette i en ny og uoverskuelig verden, ligesom medierne skulle bidrage til en generel forøgelse af dannelsesniveaue i befolkningen. (Hjarvard, 2004 s. 33).

¹⁴⁴ #21 Information 23/10/2018

Dertil er det essentielt, at hvis ikke medierne definerer risikoen til borgeren, så vil denne ikke have den rette viden til at reagere på risikoen, hvortil risikoen medialiseres ved at blive underlagt mediernes institutionelle retningslinjer, genreideologiske karaktertræk og nyhedskriterier. Principielt er det dermed medierne, som definerer risikoen og løsningen dertil, men det gøres på baggrund af varierende journalistiske genrer med inddragelse af ekspertudtalelser, videnskabelige resultater, forbrugerperspektiver og politiske aspekter. Medierne er derudover med til at fordele ansvaret til individet såvel som til kollektivet, som er gensidigt (re)konstituerende, og medierne har et gensidigt ansvar i magtpositionen som ansvarsfordeler.

4.2.3.5 Delkonklusion: Diskurskombination

Den politiske debat bevægede sig både ind på veganismens tilknytning til den partipolitiske fremstilling og fremstillingen i forbindelse med mediernes livstilspolitiske aspekt. Igen kombineres pro veganismediskursen med flere supplerende diskurser end anti veganismediskursen, ligesom tilfældet var i temaet om klima.

Tema: Politisk debat	
Pro plantebaseret diskurs/Pro veganisme diskurs	Anti plantebaseret diskurs/Anti veganisme diskurs
Ekspertdiskurs	Ekspertdiskurs
Økonomisk diskurs	Økonomisk diskurs
Erfaringsdiskurs	Juridisk diskurs
Vidensdiskurs	
Nødvendighedsdiskurs	

Brugen af de samme diskurser til at opbakke konstruktionen af de dominerende diskurser er til forvirring for læseren, som skal vægte ekspertudtalelser mod hinanden samt økonomidiskurser som viser to stigende markeder. Dette vidner om, at veganismedebatten trækker mange tråde og har tvetydige resultater, som gør det svært for forbrugeren at

navigere i, hvorvidt veganisme er godt eller dårligt (for individet og kollektivet). Derudover vidner analyseafsnittet om en neutralisering af veganisme ved at bruge plantebaseret i stedet for, hvilket kan skyldes den identitetsmæssige dimension af forståelsen af begrebet. Den politiske debat er overordnet set præget af, at diskursfremstillingerne tager udgangspunkt i afvæbningen af andre, eksisterende diskurser med henblik på at fremstille den givne diskurs som den sande.

Kapitel 6 - Diskussion

Eftersom at specialets analyse løbende har forholdt sig refleksivt og diskuterende til analyseresultaterne i bearbejdelsen af temaernes sociale praksis, vil den kommende konklusion forholde sig diskuterende til specialets fremgang med henblik på specialets metodiske og analytiske aspekter. Afslutningsvist vil problemformulering besvares på baggrund af specialets analyseresultater og det afsluttende diskussionselement.

6.1 Specialets placering sammenlignet med andre undersøgelser resultater

I litteraturreviewet (jf. 2.4) blev der præsenteret undersøgelsesresultater fra lignende studier i henholdsvis Australien og Sverige. Som det blev pointeret i specialets indledning er der under udarbejdelsen af specialet ikke blevet stødt på lignende forskning om veganisme i dansk kontekst i relation til mediedækningen, hvorfor det er spændende at reflektere over specialets resultater i relation til resultaterne fra de lignende studier fra Sverige og Australien. Den svenske undersøgelses resultater viser, at det primært er relationen til kødets påvirkning af miljøet, som er genstandsfeltet for mediedækningen, hvilket også er karakteriserende for den danske mediedækning i 2018/2019. Den svenske undersøgelse viste, at der var konsensus om, at kødforbruget og dets produktion har en negativ indflydelse på miljøet, hvilket ikke var tilfældet i dette speciales resultater. Der hersker ingen tvivl om, at den dominerende forståelse er, at klimakrisen er alvorlig, men den politiske debat vidner om to forståelse af, hvad der skal tages hånd om; transportsektoren eller landbruget. Dette resulterede også i uenighed om, hvorvidt kødproblemet skal løses, hvilket også var tilfældet ift. den svenske undersøgelse. Derudover vidner begge undersøgelser om den dominerende fremstilling af sundhed og miljø i relation til veganisme, og disse relation til risiciforståelser. Dermed kan der argumenteres for, at den svenske og danske mediedækning rummer mange af de samme tendenser. Forskellene på studierne ligger i, markedsdiskursen og kødstandarddiskursen præsenteret i den svenske undersøgelse som ikke var eksisterende i dette speciales undersøgelse, hvortil denne differenterende skyldes den svenske mediedæknings fokus på køddebatten og ikke veganismedebatten.

Den svenske og danske mediedækning adskiller sig fra den australske, da denne primært

havde en negativ fremstilling af veganisme. Dog trækker den negative fremstilling paralleller til tendenserne tilknyttet den negative fremstilling i dette speciale, som primært rummede en latterliggørelse af veganismen. Begge latterliggørelser har blandt andet fokus på sidestillingen af dyre- og menneskeliv, som både i den danske og australske mediedækning fremstilles som absurd.

6.2 Mulig metodisk bias

Som nævnt i metodeafsnittet er specialet skrevet ud fra en speciesistisk tankegang (jf. 4.3). Vi, som forskere og forfattere til dette speciale, har således ikke været ude at bedømme dyrevelfærden i analytisk praksis i forbindelse med Becks risikoforståelse og dermed har vi under kodningsprocessen, i nogens optik, negligeret den mulige risiko under dyrevelfærdstemaet. Det kan således formodes, at elementer i specialets resultater havde været væsentligt anderledes, hvis vi som forskere havde fralagt os den speciesistiske tankegang. Med dette menes, at hvis vi havde sidestillet mennesker og dyr, havde mængden af risiko højst sandsynligt været større i forbindelse med dyrevelfærd end i dette speciales resultater. Herudover havde det med stor sandsynlighed været et tema som i relation til veganisme og risiko havde fyldt mere og derfor var blevet inddraget i analysen som et uddybende tema. Der kan således argumenteres for at specialets resultater ikke nødvendigvis er gentagelige og derfor har en svag reliabilitet, hvis den speciesistiske tankegang ikke var anskuet som hegemonisk. For at understøtte speciesismens hegemoniske position i samfundet, er det værd at nævne, at det kun er 8,9% af de adspurgte i Coops undersøgelse fra 2018, hvor den primære årsag til at de ikke spiser kød er "Etik (det er moralsk forkert, at dyr bliver slået ihjel)" (Coop A, 2018). Ifølge Coop er deres undersøgelse repræsentativ for den danske befolkning mellem 15-74 år, hvorfor det kan udledes, at de fleste danskere, har en speciesistisk tankegang, og specialets tilgang således er normen. Det samme understøtter analysen af den politiske debat (jf. 4.2.3), som beviste, at det fortsat også er en lille befolkningsdel i Tyskland og England, som lever vegansk og dermed kunne have tilegnet sig en afstandstagen fra den speciesistiske tankegang. På baggrund af dette anser vi stadig specialets tilgang og resultater som værende med høj reliabilitet i det nutidige samfund, men afviser ikke at denne grundindstilling kan ændre sig med tiden, og resultaterne på et tidspunkt ikke vil stemme overens med den hegemoniske forståelse i samfundet. Det skyldes, at, som specialet påpeger, der er en igangværende forandringsproces i forhold til veganismens

udbredelse, hvortil dyrevelfærd spiller en stor rolle i borgerens valg. Dermed er det ikke at benægte, at denne forståelse om nogle år muligvis kan sidestilles med eksempelvis racisme og sexism.

6.3 Fremstilling versus iscenesættelse

Som afrunding i problemfeltet blev det fremlagt, at begrebet *fremstilling* var blevet valgt i problemformuleringen, eftersom fremstilling i dette speciale ansues som værende neutralt og ikke overlagt. Dette skyldtes en formodning om, at medierne ikke bevidst fremstiller nyhederne med henblik på at påvirke læserens forståelse af et givent emne. Dog tyder analysens resultater på, at denne formodning bør tages til overvejelse, idet analyseresultaterne viser, at medierne har en essentiel rolle i mediedækningen, og at de samtidig er underlagt nyhedskriterier og institutionelle værdier, hvorfor de vinkler historierne differentierende på baggrund af deres respektive læses interesse (jf. 4.2.3.2). Dermed kan der, med analysens resultater in mente, argumenteres for, at eftersom aviserne er overgået til segmentpressen, er historiens vinkel og prioritering iscenesat med henblik på at ramme deres segment. Dette vidner om det markedsrettede felt, som aviserne efter afskeden med partipressen, nu tilhører, som i langt højere grad er afhængig af læsertal og ekstern annoncering.

6.4 Medialisering af hvad?

Fremstillingen af veganisme er som et tveægget sværd, der på den ene side fremstilles som en løsning og på den anden side som en trussel/risiko. Risikoens medialisering bunder muligvis ud i, at klimakrisen og dermed den tilhørende løsning politiseres, og at den politiske dagsorden synes at være medialiseret. Dermed er mediedækningen af veganisme en del af en større medialiseringssproces som primært berører den politiske medialisering. Analysens resultater viser, at risiko i forbindelse med veganisme primært omhandler klimakrisen og sundhed, som er to aspekter der inddrages i den politiske debat, og derfor fremstilles den politiske debat også i relation til risiko. Veganismens kombination med klimamaet berører den globale opvarmning/klimakrisen, hvortil veganisme præsenteres som et muligt løsningsforslag, som skiller vandene angående, hvis ansvar det er at implementere løsningen. Veganisme i kombination med sundhedstemaet berører den individuelle sundhed med tvetydige videnskabsdiskurser. Hertil kan det konkluderes, at det kun er i sundhedstemaet, at veganisme i sig selv agerer en form risiko ved at være fremstillet som en trussel mod

individets sundhed. Det er dog ikke en risiko i forhold til Becks risikoforståelse, da veganisme ikke er en direkte konsekvens af industrisamfundet, men derimod argumenteres der i kombination med pro veganismediskursen, at det er en nødvendighed for at handle på den anden, faretruende risiko: klimakrisen. Dertil kan der argumenteres for, at veganisme er en indirekte sundhedsrisiko som konsekvens af industrisamfundet, da veganisme bl.a. udspringer sig af et opgør med det konventionelle landbrug, som slår rødder tilbage til industrisamfundet/first modernity.

Medialiseringsprocessen i forbindelse med den politiske debat, klimaet og veganisme vidner om, at det ikke nødvendigvis er veganisme, sundhed eller klima, som medialiseres, men at det også kan være et resultat af den politiske medialisering. Medierne, i dette tilfælde de landsdækkende aviser, agerer i den sammenhæng en arena for den samfundsmæssige forhandling af risici, hvilket betyder, at medierne etablerer den kommunikative grund, som den offentlige debat er afhængig af (Eskjær, 2011, s. 51), samtidig med at medierne er rammesættende for risikodefinitionen (Eskjær, 2011, s. 54) og dermed også den rationelle løsning dertil (Slovic, 1999, s. 689). Medierne tilrettelægger kommunikationen og fremstillingen på baggrund af deres institutionelle position, som samfundet såvel som kulturen er afhængig af på baggrund af kulturelle konstruktioner. Dermed kan medierne ikke adskilles fra kulturen og samfundet i Danmark, da medierne er blevet en integreret del af andre institutioners virke, såsom den politiske debat, hvor politiske aktører som folketingspolitikere og NGO'er bruger medierne strategisk i deres politiske dagsorden samtidig med, at medieinstitutionerne har opnået en selvstændighed gennem bl.a. afskeden med partipressen, så andre institutioner i et vist omfang må indordne sig mediernes logik. Det kan bl.a. udspille sig ved, at NGO'er, såsom Dansk Vegetarisk Forening, vælger at tilrettelægge deres politiske kommunikation alt efter avisvalg og dennes segment, hvorfor medierne får en mere central plads i udformningen af de politiske budskaber og strategier. Derudover polariseres fremstillingen af veganismen ved at sætte modstående politiske aktører overfor hinanden i artikler omhandlende det plantebaserede landbrug. På den anden side personificeres fremstillingen også ved brugen af personspørgsmål, hvor inddragelsen af erfaringsdiskursen forbundet med forbrugerne bruges til at illustrere veganismen og den veganske livsstil, hvad enten det ved tilskrivelse i pro eller anti veganismediskursen.

Nyhedskriterierne kan på en vis karakteriseres som mediering, da det dikterer hvordan kommunikationen gennem et medie skal foregå, men nyhedskriterierne må også samtidig være dannet på et sociologisk grundlag på baggrund af, hvad der tiltrækker læsere. Dog tyder kritisk medieforskning også på, at nyhedskriterierne intet har med omverdenen at gøre (Eskjær, 2010, s. 14). Avisernes rolle som formidler og forhandler betyder, i denne sammenhæng, at aviserne er med til at koordinere den indbyrdes interaktion mellem de pågældende institutioner såsom muligheden for at højre- og venstreorienterede partier får taletid i forbindelse med Aarhussagen og kan interagere med hinanden gennem den pågældende kommunikationsbegivenhed.

Dermed kan der argumenteres for, at medierne har en betydelig indflydelse på den politiske dagsorden, men derudover vidner specialet også om mediernes rolle i individets oplysning om risici, som ikke nødvendigvis kan sanses. Ved at reflektere yderligere over Becks risikodefinition: "Risk means the anticipation of the catastrophe. Risks concern the possibility of future occurrences and developments; they make present a state of the world, that does not (yet) exist" (Beck, 2009, s. 9), kan det skabe tvivl om, hvorvidt klima overhovedet fortsat er en risiko, eller om det nu er den katastrofe, som før var placeret i fremtiden. Den globale opvarmning rummer en konsekvens, som allerede nu kan mærkes og erfares i verdenen, som bl.a. kommer til udtryk i flere af specialets udvalgte artikler¹⁴⁵ og dokumentaren Cowspiracy, samtidig med at det vidner om dybere katastrofale konsekvenser i år 2040, hvis temperaturstigningen fortsætter. Dermed er klimakrisen på en og samme vis en katastrofe og risiko i refleksionen af Becks risikodefinition.

Dette vidner om essensen af Becks risikosamfund, hvor individualisering har affødt, at individet må opnå viden gennem ekspertbaserede risikoudlægninger, hvor det tidligere var en del af den kollektive kultur at udruste individet. Med denne forståelse i kombination med ovenstående diskussion af den politiske medialisering, kan der argumenteres for, at risikosamfundet også er underlagt en form for medialisering, da individets møde med ekspertudtalelserne ofte udspilles i kommunikation gennem medier, trykte såvel som online, hvor udtalelserne, ligesom det er gældende med politikken, er underlagt og afhængig af mediernes genfortælling, og dermed skal kommunikation tilrettelægges herefter.

¹⁴⁵ Eks. #20 Berlingske 28/01/2016; #25 Berlingske 14/10/2018; #27 Politiken 24/10/2018

Kapitel 7 - Konklusion

På baggrund af analysens resultater og de ovenstående diskuterende elementer, vil det kommende afsnit besvare problemformuleringen, hvor første del af afsnittet vil besvare *Hvordan har fremstillingen af veganisme i de landsdækkende, danske nyhedsmedier udviklet sig fra 2015 til 2019?* hvorefter *hvordan er debatten et udtryk for medialisering af risikosamfundet?* vil besvares som afrunding af konklusionen.

Først og fremmest vidnede analysens resultater om, at der fra 2015 til 2019 er blevet rettet større fokus på veganisme, hvilket ses ved at antallet af artikler er steget markant (jf. 4.1.1). Hertil viste resultaterne yderligere en stigning af *relevante artikler for debatten* og derfor også specialets undersøgelse. Dette skyldes, at der i 2015/2016 var to dominerende grupper af artikler, som fyldte lige meget i mediedækningen. Grupperne var *relevante for debatten* og *identitetsmarkør*, hvoraf sidstnævnt primært indeholdte artikler hvor veganer alene var blev tilføjet som identitetsmarkør uden nogen yderligere uddybning af veganer, veganisme eller plantebaseret kost. Denne tendens er ændret i 2018/2019, hvor artikler, som var relevante for debatten, var den primære artikelgruppe i mediedækningen, hvor temaer som miljø, sundhed, politik samt rettigheder og konflikter i forbindelse med veganisme prægede medie billedet.

Således differentierede de to tidsperioder sig både på antallet af artikler men bestemt også indholdet af artiklerne. Det er hertil værd at nævne, at de positivt ladet artikler vedrørende veganisme har været dominerende i begge tidsperioder, dog ikke på samme grundlag. Positiv ladet artikler omhandlende sundhed var den dominerende i 2015/2016, idet den veganske kost blev fremstillet som en god kilde til en sund krop, hvilket har ændret sig med tiden. I 2018/2019 var der nemlig stor debat omkring vegansk kost til børn samt problemstillingen vedrørende at plantebaseret kost ikke indeholder nok vitaminer og mineraler, som er nødvendigt for en sund og velfungerende krop, hvorfor der er sket et skift fra positiv til negativ, når veganisme blev sat i relation til sundhed. I stedet var grunden til den større mængde af positive artikler i 2018/2019 det øget fokus på klimaet, som bl.a. udgivelsen af FN's Special Rapport medskabte, hvor landbruget og specielt oksekød bliver fremlagt som en af de største syndere til den globale opvarmning. På baggrund af dette blev plantebaseret kost fremlagt som en løsning til klimakrisen, hvorfor antallet af positive artikler vedrørende miljø

i relation til veganisme er steget drastisk. Der kan således argumenteres for, at mediedækningen af veganisme er gået fra fokus på individets sundhed til samfundets ansvar for klimakrisen. Denne ændring har yderligere medført en diskussion vedrørende, hvem der har ansvaret - individet eller kollektivet - hvilket har påvirket den politiske debat, som kan ses ved, at der i 2015/2016 ikke blev udgivet artikler angående veganisme i politisk sammenhæng, mens den politiske debat i 2018/2019 er en af de dominerende temaer for tidsperiodens mediedækning.

Hvad angår hvordan debatten er et udtryk for medialisering af risikosamfundet, påviste analysens resultater at klimakrisen og sundhed, er de to primære aspekter, når veganisme bliver sat i forbindelse med risiko. Disse udgør således en stor andel af den politiske debat, hvor veganisme bliver fremstillet som et løsningsforslag for den globale opvarmning samtidig med en risiko for individets sundhed. Herudover kan der på baggrund af specialets undersøgelse og resultater tydeligt ses at nutidens samfund, ud fra Becks forståelse, kan karakteriseres som et risikosamfund. Dette belyses ved, at individet er nødsaget til at tilegne sig sin viden via ekspertbaserede risikoudlægninger, da risici ikke kan ses eller føles af individet selv. Hertil giver specialet yderligere et indblik i, at det ofte er i gennem medierne at mødet med eksperternes udtalelser forekommer, idet medierne agerer den offentlige arena, hvor samfundsrelevante debatter projekteres, diskuteres og forhandles. Medierne har således en stor magt, når risiciene defineres og mulige løsninger præsenteres, hvorfor samtlige aktører inden for veganisme debatten er nødsaget til at indordne sig mediernes logikker. Således er mediedækningen af veganisme, også som tidligere pointeret, en del af en større medialiseringssproces som primært berører den politiske medialisering af risikosamfundet, hvorfor risikosamfundet kan anskues som værende influeret af en medialiseringssproces, idet kommunikationen genfortælles og er tilrettelagt efter medielogikkerne.

Litteraturliste

- Adam, B., Beck, U., & Loon, J. (2000). *The risk society and beyond*. Introduktion: Repositioning Risk; the Challenge for Social Theory. S. 1-32). London: Sage Publ.
- Alternativet (u.å): *Alternativets Partiprogram*:
<https://alternativet.dk/application/files/9814/9820/5528/alternativetspartiprogram.pdf>
kan downloades her: <https://alternativet.dk/arkiv/partiprogram>
- Andersen, N. Å. (2001). Beslutningens ubesluttelighed. *MPP Working Paper No. 3/2001*.
- Aristoteles (1983). Aristoteles retorik. Platonselskabets skriftserie. Museum Tusculanum Forlag. Københavns Universitet s. 33-35
- Bauman, Z. & May, T (2003). *At tænke sociologisk*. Hans Reitzel
- Beck, U. (2014). *Pioneer in Cosmopolitan Sociology and Risk Society*. Springer Science & Business Media. Kapitel 14: We Do Not Live in an Age of Cosmopolitanism but in an Age of Cosmopolitization: *The 'Global Other' is in Our Midst*.
- Beck, U. (2009). *World at risk*. German. Polity Press.
- Beck, U. (1997). *Risikosamfundet - på vej mod en ny modernitet*. 1. udgave, 7 oplag. oversat fra tysk efter Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne. Dansk udgave: Hans Reitzels Forlag. Kapitel 2: Videnspolitik i risikosamfundet. s. 68-114
- Beck, U., Giddens, A., & Lash, S. (1994). *Reflexive modernization*. Stanford University Press. S. 1-13
- Brinkmann, S. & Tanggaard (2010). *Kvalitative Metoder - En grundbog*. 1. udgave, 5. oplag. Hans Reitzels Forlag. Introduktion s.17-20
- Brown, G., & Yule, G. (1983). *Discourse analysis*. Cambridge: Cambridge University Press. Kapitel 1. 1-26.
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods - 4th Ed*. Oxford: OXFORD University Press. Kapitel 3: Research design s. 44-75
- Burr, V. (1995): *An Introduction to Social constructionism*. London: Routhledge.

- Campbell, T., & Campbell, T. (2006). *The China study*. Dallas: Benbella Books.
- Christensen, L., & Morsing, M. (2008). Bag om corporate communication. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Christoffersen, Tone & Fahlén Björn, Hilda (2016). Debatten om kött i svensk media - En kvalitativ textanalys
- Cottle, S. (1998). Ulrich Beck, 'Risk Society' and the Media A Catastrophic View? I: European Journal of Communication. SAGE Publications (London, Thousand Oaks, CA and New Dehli), Vol. 13(1): 5-32.
- Coop A (2016). Danskernes madvaner 2016. Lokaliseret d. 4. maj 2019.
https://om.coop.dk/Upload/om.coop.dk/Publikationer/analyser/Danskernes%20Madvaner%202016_Coop%20Analyse.pdf
- Coop B (2016). De fleste vælger kødet først. Lokaliseret d. 4 maj 2019.
https://coopanalyse.dk/analyse/09_madrapport_koedet-foerst/
- Coop A (2018). Halvdelen af danskerne ønsker mindre kød. Lokaliseret d. 4 maj, 2019.
https://coopanalyse.dk/analyse/02_246-vegetar-no2/
- Coop B (2018). Salget af plantedrikke femdoblet. Lokaliseret d. 4 maj, 2019.
https://coopanalyse.dk/analyse/02_234-plantedrikke-salg/
- Dansk Folkeparti (u.å.). Principprogram. <https://danskfolkeparti.dk/politik/principprogram/>. Lokaliseret d. 24. maj 2019
- Dearing, J. & Rogers, E (1996): Agenda-setting. SAGE Publications. Kapitel 1. What is agenda-setting?
- Douglas, M. (1997). Rent og urent. En analyse af forestillinger omkring urenhed og tabu. Oslo: Pax Forlag. □
- Dyer, G. (2009). Advertising as communication. Introduction s. 1-11. London and New York. Routledge
- Efmk (u.,å). Parisaftalen 2015.
<https://efkm.dk/klima-og-vejr/klimaforhandlinger/parisaftalen-2015/>
 Lokaliseret d. 20. maj 2018.

- Egholm, L. (2014). "Socialkonstruktivisme og diskursanalyse" i Liv Egholm: *Videnskabsteori. Perspektiver på organisationer og samfund* 1. udgave, 2. oplag. Hans Reitzels Forlag.
- Engnell, J. (2015). Debatten om kødforbrug fra et dyreetisk perspektiv: En kritisk diskursanalyse. Karlstads Universitet, Det Naturvidenskabelige Fakultet
- Entman, R. (2015). Framing: Til afklaring af et spredt paradigme. *Mediekultur: Journal Of Media And Communication Research*, 31(58), 115. doi: 10.7146/mediekultur.v31i58.20002
- Eskjær, M. F. (2011). Klimaproblematikken som global fortælling. Medialisering af en senmoderne risiko. Akademisk Kvarter, 2.
- Eskjær, M., & Helles, R. (2015). *Kvantitativ indholdsanalyse*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Faerber, J. (2013). *LCHF - spis dig mæt glad*. Politikens Forlag
- Fairclough, N. (2010). *Critical discourse analysis*. London: Routledge.
- Fairclough, N. (2008). *Analysing discourse*. London: Routledge.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
- Figenschou, T., U. (2019). Patient Narratives: health Journalists' reflections, Dilemmas and Criticism of a Compelling Journalistic tool. s. 235-256.
- Foon, B., K. & Gjesvik, A. (2019). Power Profiles. I: *Putting a Face on it - Individual exposure and Subectivity in Journalism*. Foon, B., K., Hornmoen, H., Hyde-Clarke, N. & Hågvær, Y., B. (eds). Oslo/helsinki. Cappelen Damm Akademisk.
- Freedon, M. (2006) Ideology and political theory, *Journal of Political Ideologies*, 11:1, 3-22, DOI: 10.1080/13569310500395834
- FrontMedia (u.å.): INFORMATION. <http://frontmedia.dk/medier/information/>. Lokaliseret d. 20. maj 2019
- FødevarerWatch (2017). Veganertendensen fik sit gennembrud i 2017. <https://fodevarewatch.dk/Fodevarer/article10155790.ece>. Lokaliseret d. 22. maj 2019
- Gelderloos, P. (2011). Veganism: Why Not an anarchist perspective.

- Gerring, J. (1997). Ideology: A Definitional Analysis. Boston University. Volume: 50 issue: 4, page(s): 957-994
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford: Stanford University Press.
- Goodwin, J.N. & C.W. Shoulders (2013). The future of meat: A qualitative analysis of cultured meat media coverage. *Meat science*, Vol.95(3), s. 445-450
- Gravengaard, G. (2015). 5 Pressen fra bladhus til mediehus. I: Media Analyse, P. S. Lauridsen & E. Svendens (Red). *Medieanalyse*. (84-107). Danmark. Samfundslitteratur.
- Greenbaum, J. (2012). Veganism, Identity and the Quest for Authenticity. In: *Food Culture and Society An International Journal of Multidisciplinary Research* 15(1):129-144
- Gronow, J. (1997). *The Sociology of Taste*. Psychology Press,
- Gruen, L., & Jones, R. (2015). Veganism as an Aspiration. In *The Moral Complexities of Eating Meat*. : Oxford University Press.
- Gvion-Rosenberg, L. (1990). Why do vegetarian restaurants serve hamburgers? Toward an understanding of a cuisine. i *Semiotica*. Volume 80, Issue 1-2, Pages 61–80,
- Halkier, B., & Holm, L. (2004). Tillid til mad: Forbrug mellem dagligdag og politisering. *Dansk Sociologi*, 15(3), 9-26.
- Hayek, F., A. (2000). Derfor er jeg ikke konservativ. I: *Liberatas*. Nr 22. Kurrild-Klitgaard, P. (Red)
- Hjarvard, S. (2016). Teori og historie. I: *MEDIALISERING - Mediernes rolle i social og kulturel forandring*. S. Hjarvard (Red). S.17-38. Hans Reitzels Forlag
- Hjarvard, S. (2015). Framing: Introduktion til et begreb og en klassisk tekst. *Mediekultur: Journal Of Media And Communication Research*, 31(58), 104. doi: 10.7146/mediekultur.v31i58.20026
- Hjarvard, S. (2009). Samfundets medialisering - En teori om mediernes forandring af samfund og kultur. *Nordicom-Information* 31 (2009) 1-2, pp. 5-35
- Hjarvard, S. (2004). *Politik som mediemontage. Om mediernes forandring af den politiske kommunikation*. I: *Den demokratiske udfordring*. København. Hans Reitzel

- Holm, L. (2003). Blaming the consumer: on the free choice of consumers and the decline in food quality in Denmark. *Critical Public Health*, 13(2), 139-154. doi: 10.1080/09581590302770
- Holm, L., & Møhl, M. (2000). The role of meat in everyday food culture: an analysis of an interview study in Copenhagen. *Appetite*, 34(3), 277-283. doi: 10.1006/appe.2000.0324
- If (2019). Produktion af grise i Danmark.
<https://lf.dk/viden-om/landbrugsproduktion/husdyr/svin>. Lokaliseret d. 22. maj 2019
- Ippc (u.å). SPECIAL REPORT - Global Warming of 1.5 °C. <https://www.ipcc.ch/sr15/>.
 Lokaliseret d. 23.05.2019
- Jørgensen, M. and Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Key, T., Appleby, P., & Rosell, M. (2006). Health effects of vegetarian and vegan diets. *Proceedings Of The Nutrition Society*, 65(1), 35-41. doi: 10.1079/pns2005481
- Kjørup, S. (2012). *Menneskevidenskaberne - Humanistiske forskningstraditioner 2*. 3 udgave. Roskilde Universitetsforlag. Kapitel 3. Hermeneutikken.
- Konservative (u.å.). Partiprogram.pdf. Kan downloades: *Giv ansvaret tilbage til borgerne. Det Konservative Folkepartis partiprogram*.
<https://konservative.dk/politik/partiprogram/>. Lokaliseret d. 24. maj 2019.
- Kristensen, Dorte Brogaard (2011): *Sundhed blandt danske forbrugere*.
<http://brandbase.dk/artikler/artikel/detail/News/sundhed-blandt-danske-forbrugere/>.
 Lokaliseret d. 22. maj 2019
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). Interview- det kvalitative forskningsinterview som håndværk. 2 udgave. Hans Reitzels Forlag.
- Lakoff, G. (2006). Simple Framing – An introduction to framing and it's uses in politics. *Rockridge Institute*.
<http://archives.evergreen.edu/webpages/curricular/2006-2007/languageofpolitics/files/languageofpolitics/Simple%20Framing%20Rockridge%20Institute.pdf>
- Leuenberg, M., Jungbluth, N. & Büsler, S. (2010). Environmental impact of canteen meals: comparison of vegetarian and meat based recipes.

- Lilleholt, L., C. (2018). REGERINGEN SÆTTER DE GRØNNE SEJL...
<https://www.venstre.dk/nyheder/regeringen-saetter-de-groenne-sejl>
 Lokaliseret d. 25. maj 2019.
- Lund, A. (2002). cAarhus: Aarhus Universitetsforlag. Kapitel 1: Politisk offentlighed.
- Lund, A. (2004). Mediernes magt - og magten over medierne. *Politica*, 36. årg. nr. 4 2004, s. 393-405
- Lupton, D. (1993). Risk as Moral Danger: The Social and Political Functions of Risk Discourse in Public Health. *International Journal of Health Services*, 23(3), 425–435.
- Ragusa, Angela & Crampton, Andrea & Masterman-Smith, Helen. (2014). Reproducing speciesism: a content analysis of Australian media representations of veganism. Charles Sturt University
- Madmedmedfoeelse (u.å).
<http://madmedmedfoeelse.dk/arrangementer-2/international-veganerday/>
 Lokaliseret d. 19. maj 2019
- McDougall, J. (2003). Meat in the Human Diet. The McDougall newsletter. Vol.2 No. 7.
<https://www.dr.mcdougall.com/misc/2003nl/jul/030700pumeatinthehumandiet.htm>
 Lokaliseret d. 22. maj 2019
- Mogensen, K. (1999). Nyhedsværdi: Normative journalistiske nyhedskriterier. Paper præsenteret ved 14. Nordiske Konference for Medie- og Kommunikationsforskning, Kungälv , Sverige.
- Molder, H. & Sneijder, P. (2005). Moral logic and logical morality: Attributions of responsibility and blame in online discourse on veganism. *Discourse & Society*. 16. 675-696.
- Molder, H. & Sneijder, P. (2009). Normalizing ideological food choice and eating practices. Identity work in online discussions on veganism. *Appetite*, 52(3), 621-630.
- Naturli-foods (u.å.). Naturli' Hakket. <https://www.naturli-foods.dk/produkter/hakket/>.
 Lokaliseret d. 22. maj 2019
- Netto (u.å.). NETTO GØR DET NEMMERE - OG BILLIGERE - FOR DANSKERNE AT SPISE PLANTER. <https://netto.dk/varer/egne-varer/spir/>. Lokaliseret d. 26. maj 2019.

- Norgaard, K. (2011). *Living in denial: Climate Change, Emotions, and Everyday Life*. Johannesburg: MIT Press. Conclusion s. 207-230
- Pawlak, R. (2017). To vegan or not to vegan when pregnant, lactating or feeding young children. *European Journal Of Clinical Nutrition*, 71(11), 1259-1262.
- Politiken (u.å). <https://ocast.com/da-dk/brands/politiken-459/audience/politiken-547>
Lokaliseret d. 21. maj 2019
- Povlsen, K., Holst, U. & Poulsen A. (2012). Komplexitetsreduktion i medier: Tillid, troværdighed og økologiske fødevarer. School of Communication and Culture, Aarhus Universitet.
- Rony, U., Hassan, N., & Yousuf, M. (2017). *Diving Deep into Clickbaits: Who Use Them to What Extents in Which Topics with What Effects?*. Sydney Australia.
- Roth, R. (1984). Analysen af nye sociale bevægelser - teorier og begreber. *Kurasje*, (34), 49. doi: 10.22439/kur3419843860
- Rozin, P. (2007). *Handbook of Cultural Psychology: Food & Eating*, kap. 16
- Schultz, I. (2007). *Fra partipresse over omnibuspresse til segmentspresse*. *Journalistica - Tidsskrift for forskning og journalistisk*.
- Sepstrup, P. (2010). Tilrettelæggelse af information : kommunikations- og kampagneplanlægning. København. Hans Reitzel
- Slovic, P. (1999). *Trust, Emotion, Sex, Politics, and Science: Surveying the Risk-Assessment Battlefield*. *Risk Analysis*, Vol. 19, No. 4, 1999
- Sundhedsstyrelsen (2018). Sunde børn - til forældre med børn i alderen 0-2 år. <https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2018/Sunde-boern---til-foraelde-med-boern-i-aldere-n-0-2-aar>. Lokaliseret d. 19. maj 2019.
- Sørensen, A. (2015). Kritisk teori. I: Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning - i statskundskab, sociologi og forvaltning. Jacobsen, M., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (Red). Hans Reitzels Forlag.
- Sørensen, M., & Christiansen, A. (2006). *Ulrich Beck - Risikosamfundet og det andet moderne*. Århus: Aarhus Universitetsforlag. Kapitel 1 RISIKOSAMFUNDET. USIKKERHENDS GENKOMST. S. 19-44

- Torring, J. (1999). Velfærdsstatens ideologisering. Research paper from the Department of Social Sciences Institut for Samfundsvidenskab og Erhvervsøkonomi. Research Paper no. 2/99. Roskilde University, Denmark.
- Twigg, J. (1979). Food for thought: Purity and vegetarianism i: Religion Volume 9, Issue 1, Spring 1979, Pages 13-35.
- Ulusoy, E. (2015). I Think, Therefore I am Vegan: Veganism, Ethics, and Social Justice. Youngstown State University, USA.
- Vegana (2019). Historien om Vegana og verdens første internationale veganske festival. <http://vegana.dk/historie/>. Lokaliseret d. 22. maj 2019
- Vegetarisk (2018). <https://vegetarisk.dk/statistik-om-danmark/>. Lokaliseret d. 16. maj. 2019
- Vegetarisk (2016). KOMÆLK ER TIL KALVE. <https://www.facebook.com/madmedmedfolelse/posts/1043358892424949/>. Lokaliseret d. 22. maj 2019.
- Vegetarisk (u.å.). <https://vegetarisk.dk/det-goer-vi/kampagner/>. Lokaliseret d. 22. maj 2019
- Venstre (u.å.). Venstres mærkesager. https://www.venstre.dk/politik/maerkesager?gclid=Cj0KCQjwrJ7nBRD5ARIsAATMxsvqEeaM8ATavXxLg0VRpvOaYCK4k-hwSFN4EQsq2md0YsZDEwtp8MaAttYEALw_wcB. Lokaliseret d. 24. maj 2019.
- Verbeke, W. (2008). Impact of communication on consumers' food choices: Plenary Lecture. Ghent University, Department of Agricultural Economics. Gent, Belgium.
- Wenneberg, S., B. (2010). *Socialkonstruktivisme*. 1. udgave, 3. oplag. Samfundslitteratur. Frederiksberg C.
- Willesen, R. (2018). Mælk uden mælk: Arla vil øge mælkesalget i Danmark med et glimt i øjet. I LandbrugsAvisen. Senest besøgt: 6 Marts 2019. <https://landbrugsavisen.dk/m%C3%A6lk-uden-m%C3%A6lk-arla-vil-%C3%B8ge-m%C3%A6lkesalget-i-danmark-med-et-glimt-i-%C3%B8jet>

Bilagsoversigt

Bilag 1 - Grafer

Bilag 2 - Artikeloversigt

Bilag 3 - Kodningsmanual

Bilag 4 - Kodningsskema

Bilag 5 - Godkendelse af litteratur